

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

27'nci Toplantı
27 Ocak 2021 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, 2021 yılının ülkemize huzur ve refah getirmesini ve Komisyonun verimli ve başarılı bir çalışma dönemi geçirmesini temenni ettiğine; Komisyonun yasama, denetim ve bilgilendirme faaliyetlerine, bugünkü gündemine ve Türkiye Varlık Fonu denetim raporlarının görüşülmesinde izlenecek usulle ilgili Komisyonun 16/10/2019 tarihli 2'nci Toplantısında alınan kararlara ilişkin açıklaması

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2019 Yılı Mali Tabloları ve Faaliyetleriyle İlgili Denetim Raporlarının Komisyonda görüşülme usul ve esasları hakkında görüşmeler

IV.- SUNUMLAR

1.- Türkiye Varlık Fonu Genel Müdürü Zafer Sönmez'in, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2019 Yılı Mali Tabloları ve Faaliyetleriyle İlgili Denetim Raporları hakkında sunumu

V.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) DİĞER İŞLER

1.- Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2019 Yılı Mali Tabloları ve Faaliyetleriyle İlgili Denetim Raporlarının Sunulduğuna Dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/1510)

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

27'nci Toplantı

27 Ocak 2021 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 14.04'te açılarak iki oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz, 2021 yılının ülkemize huzur ve refah getirmesini ve Komisyonun verimli ve başarılı bir çalışma dönemi geçirmesini temenni ettiğine; Komisyonun yasama, denetim ve bilgilendirme faaliyetlerine, bugünkü gündemine ve Türkiye Varlık Fonu denetim raporlarının görüşülmesinde izlenecek usulle ilgili Komisyonun 16/10/2019 tarihli 2'nci Toplantısı'nda alınan kararlara ilişkin açıklama yaptı.

Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2019 Yılı Mali Tabloları ve Faaliyetleriyle İlgili Denetim Raporlarının Komisyonunda görüşülme usul ve esasları ile Komisyona brifing vermesi gereken kurumlar hakkında görüşme yapıldı.

Türkiye Varlık Fonu Genel Müdürü Zafer Sönmez tarafından, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2019 Yılı Mali Tabloları ve Faaliyetleriyle İlgili Denetim Raporları hakkında sunum yapıldı.

Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2019 Yılı Mali Tabloları ve Faaliyetleriyle İlgili Denetim Raporlarının Sunulduğuna Dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/1510) görüşmeleri tamamlandı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, saat 20.51'de toplantıya son

27 Ocak 2021 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.04

BAŞKAN: Cevdet Yılmaz (Bingöl)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 27'nci Birleşimini açıyorum.(*)

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, 2021 yılının ülkemize huzur ve refah getirmesini ve Komisyonun verimli ve başarılı bir çalışma dönemi geçirmesini temenni ettiğine; Komisyonun yasama, denetim ve bilgilendirme faaliyetlerine, bugünkü gündemine ve Türkiye Varlık Fonu denetim raporlarının görüşülmesinde izlenecek usulle ilgili Komisyonun 16/10/2019 tarihli 2'nci Toplantısında alınan kararlara ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli milletvekilleri, 2021 yılının ilk Komisyon toplantısını gerçekleştiriyoruz. Bu vesileyle, 2021 yılının ülkemize ve milletimize başta sağlık olmak üzere huzur ve refah getirmesini temenni ediyor ve yeni yılda Komisyon olarak da hep birlikte verimli ve başarılı bir çalışma dönemi geçirmeyi temenni ediyorum.

Bildiğiniz gibi, 2021 yılı -Cumhurbaşkanımızın da açıkladığı üzere- gerek ekonomi gerekse de hukuk alanında ülkemizin refah ve kalkınmasını hızlandıracak ve yapısal olarak kurumsal altyapımızı güçlendireceğimiz bir reform gündemiyle geçecektir. Bu kapsamda, Komisyon olarak da bizler üzerimize düşen gerekli çalışmaları hep birlikte gerçekleştireceğiz. İktidarıyla muhalefetiyle bu reform ve değişim sürecine katkı sunacağımıza olan inancımı ifade etmek istiyorum.

Malumlarımız olduğu üzere, Plan ve Bütçe Komisyonu olarak yasama faaliyetlerinin yanı sıra çeşitli kanunlarla verilmiş bulunan denetim ve bilgilendirme faaliyetleri kapsamında da bütçe görüşmelerinden sonra çalışmalara başladık. İlk olarak, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası bilgilendirme sunumunu gerçekleştirdi. Merkez Bankası Başkanımız tarafından yapılan sunum da gayet verimli ve hepimizin istifade ettiği bir bilgilendirme toplantısı oldu, değerli görüşler, eleştiriler ifade edildi.

Yine, ocak ayı içerisinde Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Doğal Afet Sigortaları Kurumu, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ile Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından Komisyonumuza denetim faaliyetleri kapsamında bilgilendirme raporları sunulmuş olup bu raporlar da siz değerli üyelerimize dağıtılmıştır. Bu çalışmaları Komisyonumuz da titizlikle takip etmiştir. Ayrıca, tabii, Sayıştay Başkanlığımız tarafından da bir rapor sunulacaktır, gelir gelmez sizlere o rapor da iletilecektir, ocak ayı içinde bu raporu bekliyoruz.

Bu vesileyle, yeni çalışma yılınızda Komisyonumuz gerek yasama gerekse de denetim faaliyetleri kapsamında üzerine düşen görev ve sorumlulukları da hassasiyetle uygulamaya devam edecektir.

Şimdi gündemimize geçiyoruz.

(*) Coronavirus salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Gündemimizde (3/1510) esas numaralı, 6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Uyarınca Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2019 Yılı Mali Tabloları ve Faaliyetleriyle İlgili Denetim Raporlarının Sunulduğuna Dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi bulunmaktadır.

Bildiğiniz üzere, 6741 sayılı Kanun’un “Denetim” başlıklı 6’ncı maddesinin (3)’üncü fıkrasında “Şirket, Şirket tarafından kurulacak diğer şirketler, Türkiye Varlık Fonu ve Türkiye Varlık Fonu bünyesinde kurulacak alt fonların bir önceki yıla ait mali tabloları ile faaliyetleri, her yıl ekim ayında Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, birinci ve ikinci fıkralar kapsamında hazırlanan ve Cumhurbaşkanlığı tarafından gönderilen denetim raporları üzerinden görüşülerek denetlenir.” hükmü yer almaktadır. Bu düzenleme çerçevesinde gündemimizde yer alan Türkiye Varlık Fonu denetim raporlarının görüşülmesine ilişkin izlenecek usul 16 Ekim 2019 günü Komisyonumuzun 2’nci Birleşiminde belirlenmiş ve görüşmeler bu çerçevede gerçekleştirilmiştir.

Müsaadenizle, ben hatırlatmak amacıyla, alınan o kararları bilgilerinize sunmak istiyorum. Türkiye Varlık Fonunun Plan ve Bütçe Komisyonundaki görüşmelerine ilişkin olarak görüşmeler esnasında tam tutanak tutulması, öncelikle Türkiye Varlık Fonu yetkilileri tarafından Komisyona sunum yapılması, sunumun ardından Komisyon üyelerimiz öncelikli olmak üzere söz talebinde bulunan sayın milletvekillerimize istem sırasına göre söz verilmesi, Komisyonunda dile getirilen görüş, öneri ve eleştirilere cevap vermek üzere tekrar Türkiye Varlık Fonu yetkililerine söz verilmesi, Komisyon görüşmelerini müteakip hazırlanacak Komisyon raporuna varsa muhalefet şerhlerinin eklenmesi, Komisyon raporunun Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulması şeklindedir sürecimiz.

Değerli üyeler, şimdi, (3/1510) esas numaralı Tezkerе’nin görüşmelerine başlıyoruz.

Görüşmelere geçmeden önce bürokratların kendilerini tanıtmalarını rica ediyorum. Sayın Genel Müdürümüzden, Yönetim Kurulu üyesinden başlayarak arkadaşlarımıza söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

(Toplantıya katılan bürokratlar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, hepiniz hoş geldiniz tekrar Komisyonumuza.

Şimdi, sunumdan önce herhâlde usul hakkında bir söz talebi var.

Erhan Bey, buyurun lütfen.

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2019 Yılı Mali Tabloları ve Faaliyetleriyle İlgili Denetim Raporlarının Komisyonunda görüşülme usul ve esasları hakkında görüşmeler

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; ben de öncelikle 2021 yılının Komisyonumuz açısından başarılı, hayırlı bir yıl olmasını temenni ederek sözlerime başlıyorum, Varlık Fonunun değerli yetkililerine de Komisyonumuza hoş geldiniz diyorum.

Şimdi, Sayın Başkan, bu rapor bizim elimize “gizli” ibaresiyle geldi, Varlık Fonuna ilişkin, hem kendisine hem de alt şirketlerine veya fonlarına ilişkin rapor bizim elimize “gizli” ibaresiyle geldi. Tabii, biz bunun nedenini anlayabilmiş değiliz. Şimdi elimizde kanun var, Varlık Fonu Kanunu’nda denetim şekli belli. Yani, burada, normal şartlarda, bir bağımsız denetim firması tarafından denetim

yapılması... Bağımsız denetim firmalarının denetimlerinin de bugüne kadar gizli olduğunu ben hiç görmedim, normal şartlarda bunlar denetlenen şirket tarafından yayınlanır, Varlık Fonunun “web” sayfasında, zannediyorum, zaten rapor da herhâlde yok şu an itibarıyla.

İkinci usul nedir? Bu denetim raporunu da esas alarak nitelikleri belli olan 3 uzman tarafından bunun denetlenmesi, sonra da Plan ve Bütçe Komisyonuna gelmesi. Kanunda söylenen şey bu. Burada, kanunda, bu denetimin gizli olmasına ilişkin herhangi bir kısıtlayıcı hüküm yok. Ancak burada, şimdi, şöyle bir usul geliştirilmiş, bağımsız denetim firması denetimini yapıyor, daha sonra bu konuyla ilgili olarak Devlet Denetleme Kurulu Sayın Cumhurbaşkanı tarafından “Beni denetle.” diye görevlendiriliyor. Öyle de enteresan bir durum var, yani denetlenecek yer de denetleyen de denetlenen de Sayın Cumhurbaşkanı bir anlamda. Şimdi, Devlet Denetleme Kuruluna bu görev veriliyor, onun koordinasyonunda, değişik kurumlardan 3 değerli uzman tarafından bir rapor ortaya çıkartılıyor. Şimdi, buraya kadar tamam. Biz ne yapacağız? Biz de bütün bunları esas alarak 84 milyon adına denetim görevimizi yapacağız ve burada birtakım fikirlerimizi aktaracağız, kamuoyuyla paylaşacağız, çünkü tutanaklar var, gizli bir oturum değil. Şimdi, böyle bir durumda -bu rapor gizli- bu rapordaki hangi bilgiyi vererek biz suç işlemiş oluruz, hangi bilgiyi vermezsek suç işlemiş olmayız? Yani biz burada neyi denetleyeceğiz, görüşümüzü nasıl ifade edeceğiz? Ya, şimdi bizden ne söylememizi bekliyorsunuz Sayın Başkan? Yani, burada “Şu kadar kâr var, bu kadar zarar var, bu kadar borcu olmuş. Güzel işler yapılmış, yanlış işler yapılmış.” diye, şu elimize gelen kocaman rapordaki bir kısım bilgileri paylaştığımızda biz suç işlemiş olacak mıyız olmayacak mıyız, biz bunu bilmiyoruz. Bunu bilmeden burada -yasak savmak bile değil, hani bazı şeyler yasak savmak adına yapılır- böyle bir denetim yapacağız. Bu, yani, hayatın olağan akışına aykırı, bütün evrensel kurallara aykırı bir durum. Bilmiyorum arkadaşlar ne düşünürlers.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Yasama dokunulmazlığı var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Fezleke gelir.

ERHAN USTA (Samsun) – Yasama dokunulmazlığı filan yok Türkiye’de, kürsüdeki şeyden dolayı fezleke gidiyor insanlara veya milletvekilliğim bittikten sonra ben niye uğraşayım yani böyle bir şeyle?

Dolayısıyla burada bir karartma var, Sayın Cumhurbaşkanı tarafından veya Cumhurbaşkanlığı tarafından yapılmış, denetimin bir karartması var. Nasıldır bu? Normal, zaten bunlar bile... Biliyorsunuz, biz burada çok tartıştık bunları Plan ve Bütçe Komisyonunda -bu kanun çıkartılırken ben Plan ve Bütçe Komisyonu üyesiydim- bu denetimin zaten yetersiz olduğunu söylüyorduk. O zaman, zar zor, bu, en azından bu şekilde anlaşılmıştı. Sayıştay denetimine filan Hükümet razı olmadı ama şimdi geldiğimizde, bu denetimin bile yapılamadığını, fiili olarak böyle bir denetimin yapılamadığını görüyoruz. Dolayısıyla, Plan ve Bütçe Komisyonu denetimini de şu anda biz konuşacağız ama ne konuşacağız, onu ben de bilmiyorum, yani ne kadar bunu konuşabiliriz...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Bitiriyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, burada, dolayısıyla, gizli olmayan bir husus Devlet Denetleme Kurulunun çalışma prensiplerinden dolayı bir gizlilik zırhına büründürülmüştür, bu son derece yanlıştır. Aslında, bence, bu görüşmeyi bugün yapmamak lazım. Zaten Ekim 2020’de olması gerekiyordu bu, bugüne kadar gecikmiş. Bu konu çözüldükten sonra, bu raporun üzerindeki gizlilik ibaresi kaldırıldıktan sonra ancak bu görülebilir. Yoksa burada siz bir şey söylersiniz, biz bir şey söyleriz, ancak 84 milyon adına Parlamentomuzun bir denetim faaliyetini yerine getirmemiş oluruz. Bu son derece yanlış bir durumdur. Bu durumun düzeltilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Usule ilişkin son husus da şimdi, yönetim kurulu üyelerinden -Sayın Genel Müdür Yönetim Kurulu Üyesi ama- tabii Sayın Cumhurbaşkanının burada olmasını beklemiyoruz, onu zaten talep etmek bile nezaketsizlik olur çünkü bütçesine bile gelmiyor ama diğer yönetim kurulu üyelerinin herhâlde burada olması gerekir çünkü temel karar mercisi. Şimdi, birazdan Sayın Genel Müdür söyleyecek, “245 milyar dolarlık bir fon büyüklüğümüz var, aktif büyüklüğümüz var.” diyecek. Yani 245 milyar dolara, bu milletin parasına bir anlamda tahakküm eden demeyeyim de onunla ilgili kararları veren yönetim kurulundan arkadaşların, Cumhurbaşkanımızın dışındakilerin burada olması beklenir, bu da normal bir beklentidir. Bu şartın da... Az önce tanıtıldı, yönetim kurulu üyelerine rastlayamadık. Bunda bir eksiklik olduğunu düşünüyorum.

Bütün bu eksiklikler ve noksanlıklar tamamlandıktan sonra bu görüşmenin yapılmasının ben milletimiz adına faydalı olacağını düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Buyurun Bülent Bey.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Başkanım.

Bu vesileyle herkese saygılar sunuyorum. Epeyden beri Komisyon çalışmalarına ara vermiştik. Görüşmüş olmaktan, herkesin sağ salim, sağlıklı olmasından mutluyum.

Sayın Başkanım, Erhan Bey’in de söylediği gibi, ekim ayına kadar gelmesi gerekirdi 6741’e göre. Daha önce, biliyorsunuz, haziran ayıydı, hiç itiraz etmedik, değişiklik talep edildi, ekim ayı yapıldı ama ekime de uyulmuyor. Bundan sonrasıyla ilgili hiç olmazsa bu sürelere dikkat edilmesi uygun olur. Özellikle sizin de bunun takibini yapmanız uygun olur.

Bugün, diğer kurumların, SGK’nın, TÜİK’in, Sayıştayın da toplantılarını yapmamız gerektiğini tekrar hatırlatıyorum, onların da geciktiğini, geçen yıl yapılmadığını tekrar hatırlatıyorum.

Onun haricinde, Erhan Bey’in de dediği gibi, yönetim kurulu üyelerinin de burada olması gerekirdi. Bu özel bir denetim, yönetim kurulu üyelerinin özellikle burada olması lazımdı.

Bir de -konuşmamda belirteceğim- bir standart rapor yok. Yani bu raporun nasıl olması gerektiği, özellikle, bağımsız denetim raporları değil, kamu tarafından, kamu denetçileri tarafından yazılacak olan, yazılmış olan raporların nasıl olması gerektiğiyle ilgili bir standart yok. Geçmiş yıllardan biraz daha farklı oldu bu sene. Birçok eksik var, çok eksik var. Nelerin olması gerektiğini bir norma, standarda bağlamamız lazım; bunu da ayrıca konuşmamız lazım diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Garo Bey, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar, Sayın Genel Müdür, değerli bürokratlar, basın değerli emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, Türkiye Varlık Fonunun kurulmasına muhalefet etmiştik ama Türkiye’nin pek çok kamusal varlığı bu kurumda şu anda yani son kamusal varlıkları, en önemlileri yani bir evin gümüşleri, hani, evdeki bilezikler diyebileceğimiz son kamusal varlıklar Varlık Fonunun uhdesinde şu anda ve o kurumu denetleyeceğiz Sayın Başkan, bence şu anda çok ciddi, çok önemli bir görüşme yapacağız Plan ve Bütçe Komisyonu olarak.

Ancak, şimdi, bu Varlık Fonunun Denetim Raporu şu anda elimde, burada. Yüzlerce sayfa denetim raporu var. Sayın Başkan, üstünde “gizli” ibaresi var. Şimdi, ben bu “gizli” ibareli şeyin kapağını dün Twitter’da paylaştım. Geçen rapor da gizli gelmişti, o raporun içinden de paylaştım; henüz bana bir fezleke gelmedi. Yani bana şu ana kadar fezleke gelmediğine göre bu bir suç değil çünkü ya birisi suç duyurusunda bulunmadı ya da bir savcı harekete geçmedi yani “Gizli belgeyi yayınladınız.” diye suç duyurusunda bulunmadı. Şimdi, ben bunu basına göstersem burada -ironik bir durum var çünkü, yani yaman bir çelişki var- suç işlemiş oluyor muyum size göre? Bu sorunun cevabını bekliyorum. İkincisi, içinden bir belgeyi açıp okumaya başlasam suç işlemiş oluyor muyum? Bu belgenin fotoğrafını basınla paylaşırsam suç işlemiş oluyor muyum? Bu soruların cevabını bana vermelisiniz ki... Çünkü bakın “Burada yasama dokunulmazlığı var.” diyor Sayın Bakanımız ama HDP’lilere bu anlamda yasama dokunulmazlığı yok, bizim kürsüden yaptığımız konuşmalarla ilgili dahi arkadaşlarımız şu anda cezaevinde yatıyorlar. Bunu bilmek istiyorum Sayın Başkan. Bu konu eğer açıklığa kavuşturulmazsa ben bu konuda suç işlemeye devam edeceğim, bunu bilersiniz çünkü milletin varlığının, nasıl yönetildiğinin denetim raporunu millete açıklamamak esas suçtur. Bu konuda da bunun kimseye faydası yok. Bakın, bunun özellikle Varlık Fonuna faydası yok, gerçekten. Varlık Fonu şeffaf olmadığı sürece, şeffaf olmadığına dair bir algı olursa en büyük zararı Varlık Fonuna vermiş oluruz. Zafer Bey bir çaba içinde bu anlamda, çeşitli açıklamalar yapıyor, “şeffaflık” ilkesinden bahsediyor kendisinin yaptığı açıklamaları gördüğümde. Şimdi, “şeffaflık” ilkesi olan bir kurumun, bir kamu kurumunun sonuç olarak “gizli” ibareli bir denetim raporu olamaz; olursa, bu en çok Varlık Fonuna zarar verir, bu ülkeye zarar verir. Sayın Başkan, bu konudaki görüşünüzü lütfen belirtin, ona göre tekrar... Eğer dersiniz ki: “Bu gizlilik devam edecek.” Ben bu gizliliği ihlal edeceğim ve -bunu açıkça söylüyorum- bu gizliliği ihlal edip basınla gerekli gördüğüm bölümleri paylaşacağım.

Diğer konu -diğer arkadaşlar da söyledi- yönetim kurulu. Değerli arkadaşlar, bakın, Sayın Zafer Bey’e saygımız sonsuz, saygın bir bürokrat sonuç olarak ama “yönetim kurulu” dediğimiz, karar mercisidir. Yani o, Genel Müdür olarak görev yapıyor ve Genel Müdür Yardımcıları burada ama Yönetim Kuruluyla bizim konuşmamız lazım çünkü karar mercisi neresidir? Yönetim kuruludur. Genel müdür ve yardımcılar yürütmedir, yönetim kurulunun aldığı kararlar doğrultusunda yürütmeyi devam ettirirler. Şimdi, biz bu kararları eleştireceğiz yani “Niye şuraya yatırım yapıyorsunuz? Niye bunu yapıyorsunuz da şunu yapmıyorsunuz?” diyeceğiz. Burada genel müdürleri eleştirmemizin çok da bir anlamı olmadığını düşünüyorum çünkü karar mercisi neresidir? Yönetim kurullarıdır. O açıdan elbette Sayın Cumhurbaşkanı gelmesede dahi, e, Berat Bey de sonuç olarak tasfiye edildi o anlamda ama diğer -sanıyorum- 5 Yönetim Kurulu üyesinin burada olması gerekirdi. Neden burada yoklar? Sayın Başkan, çağırmadınız mı? Bunu bilmek istiyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Şimdi, Cemal Bey, buyurun lütfen.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Çok teşekkür ediyorum Başkanım.

Değerli arkadaşlar, 2021 yılının ülkemiz için, bütün insanlık için, hepimiz için hayırlara vesile olmasını diliyorum. Bu ilk toplantımızda Türkiye Varlık Fonu Genel Müdürü ve yöneticisi arkadaşları da Plan ve Bütçe Komisyonumuzda görmekten dolayı duyduğum memnuniyeti ifade etmek istiyorum.

Bildiğiniz gibi, Varlık Fonunu Türkiye 2016 yılında kanunlaştırdı -ben de o gün Millet Meclisinde milletvekiliydim, içimizde de Plan ve Bütçe Komisyonunda görev aldığımız arkadaşlarımız var, o gün de önemli tartışmalar yapmıştık- ama fiilen 2018 yılından itibaren çalışmaya başladı. Aslında dünyada 1953’te beri varlık fonları var. Türkiye bu konuda çok geç kalmıştı, o günkü konuşmalarda da bunu

ifade etmiştik. Geldiğimiz noktada, 2019 yılı hesaplarının denetimini göreşeceğız. Yani 2018, 2019, iki yıllık bir faaliyet sonrasında Varlık Fonunun bugün itibarıyla yaklaşık 245 milyar dolarlık bir büyüklüğü yönettiğini görüyoruz ki bu da çok önemli bir gelişme ama bütün dünyaya baktığınızda, yaklaşık 8 trilyon dolarlık bir fon büyüklüğü var. Tabii, 8 trilyon doların içinde 245 milyar önemli bir büyüklük.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – O, varlık büyüklüğü, karıştırıyorsunuz.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Varlık büyüklüğü, tabii, ama...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cemal Bey, usulle ilgili görüşlerinizi alalım, sunumdan sonra değerlendirmelerinizi dinleriz.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Geleceğim Başkanım.

Tabii, Plan ve Bütçe Komisyonunun sadece Varlık Fonuyla ilgili değil, bütün çalışmalarında muhalefet sıralarında oturan arkadaşlarımız her zaman bu usul tartışmalarını açıyorlar, haklarıdır, bir şey söylemem. Ancak, haksızlık etmemek lazım, Varlık Fonumuz yasal olarak denetim için Plan ve Bütçe Komisyonuna ve dolayısıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine bir nevi hesap vermeye geldi; gelir gelmez, hemen usulden işe girmek haksızlık olur.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Cemal ağabey, “gizli” diyor, “gizli”.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Ben bu “gizli” ibaresinin bir alışkanlıktan geldiğini düşünüyorum çünkü...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sehven!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yani “Paylaşmak suç değil.” mi diyorsunuz?

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Suç olup olmadığı, tabii, hukuki bir olay, bilemem fakat bu, kamunun yaptığı raporlar geçmişte bütün kurumlarda “gizli” ibaresiyle gelmiştir.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – 245 milyar dolar... Sehven!

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Biz de kamuda bulunduğumuz yıllarda o denetim raporlarını gördük, hep “gizli” geldi. Sanıyorum bir alışkanlıktır ama neticede buna da bir açıklık getirilir.

Usul yönünden bir eksiklik olmadığını ifade ederek hepinizi tekrar saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyoruz Cemal Bey.

Mustafa Bey, buyurun lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Ben de 2021 yılı çalışmalarımızın hayırlı hizmetlere vesile olmasını diliyorum.

Usulle ilgili, gerek gizlilik gerekse denetim boyutuyla ilgili birkaç konuya değineceğim.

Doğru, Varlık Fonu Kanunu’nda gizlilik öngören bir düzenleme yok yani bu denetim raporlarının gizli olacağına dair bir düzenleme yok. Yine, şuna katılıyorum: Şeffaflık çok önemli. Varlık Fonuna olan güvenin artırılması bakımından tabii ki denetim, şeffaflık, ikisi birden çok önemli. Kısmen inceledim, ilgili arkadaşlar daha detaylı bilgi verebilir. Devlet Denetleme Kurulunun mevzuatında bu düzenleme var. Yani “Devlet Denetleme Kurulunun araştırma, inceleme, soruşturma faaliyetlerinde gizlilik esastır.” diyor, “Raporlarda da gizlilik kararını Kurul verir.” diyor. Herhâlde uygulama da öyle olmuştur, arkadaşlar bilgi verir. Burada Devlet Denetleme Kurulu hangi gerekçeyle buna “gizli” mührünün basılmasını öngördü, onu bilemiyorum, ona herhâlde ilgili arkadaşlarımız cevap verir.

Ben raporu inceledim yani gizlilik arz edecek bir boyutu yok. Yani bir devlet sırrı ya da şirketlerle ilgili halel getirecek başka bir durum söz konusu değil ama gizli olduğu için tabii ki buna hepimizin uyması lazım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nasıl uyacağız? Basın burada, konuşacağız.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yani gizli olmaması gerektiğine katılıyorum ama “gizli” mührü basılmış, bunun gerekçesini, niye “gizli” yazılmış, onu bir görmemiz lazım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Kaldırılım oylayarak.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Bunu Komisyon olarak, Sayın Başkanım, Devlet Denetleme Kuruluna iletebiliriz yani “Bu raporun gizli olmasına gerek yok.” diye. Yani en azından bundan sonra “gizli” göndermesinler, varsa da bir gizlilik gerekçesi bunu ortaya koysunlar. Aynen, raporun ekim ayında gelmesi gerektiği gibi, onu da bildirelim biz Devlet Denetleme Kuruluna. Kanunun amir hükmü, “Ekim ayında Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülür.” diyor.

Burada denetim boyutuyla ilgili de şunu söyleyeceğim: Kanuna baktığımız zaman, denetleyen, Plan ve Bütçe Komisyonu. “Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından denetlenir.” diyor. Tabii, burada usul açısından bir düzenleme yok. Hani, KİT Komisyonu var, onun bir kanuni düzenlemesi de var, kendi kararları da var ama bizim Plan ve Bütçe Komisyonu olarak bir denetim raporunu nasıl görüşeceğimize, bir kurumu, bir fonu nasıl denetleyeceğimize dair bir düzenleme yok. Bunu biz oluşturacağız yani bundan sonra bize geleceğine göre bunu biz oluşturacağız.

Bir de şuna katılmıyorum: “Yeterli denetim, yetersiz denetim; yok, denetleyen, denetlenen aynı.” Yani ben uzun yıllar böylesi bir kurumda görev yapmış biriym, Yüksek Denetleme Kurulunda. Başbakana bağlıydık ama başbakan hakkında soruşturma raporu düzenliyorduk, örnekler de çok. Yine, bakanlık teftiş kurulları bakana bağlı.

ERHAN USTA (Samsun) – Haklısınız, doğru ama epey oldu siz Yüksek Denetleme Kurulundan ayrılalı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Karşılıklı konuşmayalım arkadaşlar, usul konusunu bir tamamlayalım.

Devam edelim Mustafa Bey.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yani bu, kendimize haksızlık olur değerli arkadaşlarım, eğer yetersiz denetim diyorsak, denetim yapan milletvekili olarak, Komisyon olarak biziz, kendimizi yetersiz görmüş duruma düşeriz. Neticede denetim raporu bir araç bizim için, esas denetleyen makam biziz, Meclis.

ERHAN USTA (Samsun) – Hangi bilgi var elimizde?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, karşılıklı konuşmazsak sevinirim, bir tamamlayalım şu usul tartışmasını.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – “Bilgi eksikliği” diyebilirsiniz. Tespit edilen bilgi eksikliği varsa o dile getirilir, sorulması gereken sorular sorulur ama denetleyen biziz. Yani bu Varlık Fonu hepimiz için önemli bir fon. Burasının denetim boyutuyla güveninin sarsılmasını hiçbirimiz imkân vermemeliyiz yani bu konuda hassasiyet göstermeliyiz. Yani denetim raporlarında yetersiz gördüğümüz bir şey varsa onu dile getirelim ama “Denetim yetersiz.” ya da “Denetlenmiyor.” dersek kendimizi de içine katmış oluruz. Denetleyen Meclis, biziz yani neticede bu yetki bizde. Rapor bizim denetim yetkimizin yerine getirilmesi açısından bir araç, orada bir eksiklik varsa o konuda gerekli eleştirileri tabii ki yapabiliriz.

Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Müsaade ederseniz bazı açıklamalar yapmak istiyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, benim de söz talebim var usulle ilgili.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Usulle ilgili epeyce bir görüş ifade edildi, bir söyleyeyim, ihtiyaç duyarsanız...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, DDK yetkilisi burada mı? Görüş alsak...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yalnız, bugünü tamamen usul tartışmalarıyla geçirirsek... Sunumlar, değerlendirmeler var. Müsaadenizle bir şeyi söyleyelim, sonra ihtiyaç duyulursa tekrar söz veririm.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, önemli bir konu, benim de söz talebim vardı usulle ilgili zaten.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, iki konuda çok kısa...

Şimdi, tabii, Sayın Genel Müdür Yönetim Kurulu üyesidir Varlık Fonu’nun ve burada ama yetmez. Yani Yönetim Kurulunda diğer sorumlu olan –Cumhurbaşkanı gerekmiyor ama- Selim Arda Ermut, Hüseyin Aydın, Rifat Hisarcıklıoğlu; bunların bir kısmının burada olması gerekir, onlarla görüşmemiz lazım. Devlet Denetleme Kurulunun üyeleri burada. Bunlar bu denetimi yapan elemanlar mıdır bilmiyorum. Onu da tartışacağız, Devlet Denetleme Kurulu hangi vasıfla, hangi kanuni şeylerle bu işin içine girdi? Diyorsunuz ki: “Devlet Denetleme Kurulu hep böyle yapardı.” Arkadaşlar, Devlet Denetleme Kurulu –siz benden çok daha iyi bilirsiniz, bürokrattınız- parlamenter sistemden kalma bir kuruldur ve bu kurulla ilgili hiçbir değişiklik yapılmamıştır, Başbakanın yerine Cumhurbaşkanının değişmesinin dışında hiçbir şey yapılmamıştır, aynen duruyor. Nasıl oluyor yani? Devlet Denetleme Kurulu, Cumhurbaşkanına bağlı, Cumhurbaşkanı Devlet Denetleme Kurulu üyelerini denetçi olarak seçiyor, onlar şeyi denetleyecekler. Burada bir terslik olduğunu, böyle bir denetimin göstermelik bir denetim olacağını herkes bilir, neyse.

Bir önemli konu... Peki, bağlı kuruluşların yani Ziraat Bankasının, Halk Bankasının, BOTAŞ’ın, ÇAYKUR’un temsilcileri nerede? Niye gelmiyorlar? Ne soracağız yani? 245 milyar dolardan söz ediyorsunuz ve Cemal Bey diyor ki: “Sehven konmuştur.”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sehven olması söz konusu değil tabii, alışkanlıktan bahsetti.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Öyle dedi. Alışkanlık, sehven; neyse, alışkanlık... 245 milyar dolar üzerinde konuşuyoruz, “sehven...”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – “Sehven, sehven” dedi galiba, evet.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Alışkanlıktan söz ettim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Alışkanlık ya da sehven, “gizlilik konmuştur.” deniyor. Böyle bir şey olamaz. Bu milletin büyük parasından söz ediyoruz yani. Nedir bizim millî gelirimiz? Bunun dörtte 1’inden söz ediyoruz, çok önemli bir rakamdan bahsediyoruz.

Bir de arkadaşlar, aslında bu denetimi bugün burada yapmamamız gerekiyor çünkü rapor gelince de ben size arz edeceğim, bu denetim sakat. Şimdi, değerli arkadaşlar, Varlık Fonu Kanunu’nda denetimi düzenleyen madde diyor ki: “Türkiye Büyük Millet Meclisinde ekim ayında –arkadaşlar söz ettiler- görüşülme denetim raporları üzerinde...” Ama Cumhurbaşkanının görevlendirmiş olduğu ilgili uzmanlık alanlarından oluşan en az 3 kişinin yaptığı denetimin denetim raporları üzerinden olacağına dair bir şey yok. Arkadaşlar, şeyde diyor ki: “Biz bağımsız denetleme kuruluşunun yapmış olduğu bu denetimin bağımsız denetleme kurallarına, standartlarına uygun olup olmadığına rapor üzerinde baktık.” Böyle bir şey olmaz yani bu denetim eksiktir, dolayısıyla eksik bir raporu geç konuşuyoruz, tartışıyoruz

ve eksik bir raporu tartışıyoruz. Hatta ve hatta olmayan bir raporu tartışıyoruz çünkü kanunun 6'ncı maddesinin (2)'nci fıkrasında Sayın Cumhurbaşkanının tespit edeceği denetçilerin yapacağı denetim yapılmamıştır değerli arkadaşlarım, arz ederim. Bugün bu toplantıyı yapmamamız lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Müsaade ederseniz ben birkaç açıklama yapayım.

Öncelikle şunu ifade etmek isterim: Bu “gizlilik” ibaresi hususu yeni bir şey değil yani bugüne kadar Komisyonumuza gönderdiğinde denetim raporlarını Devlet Denetleme Kurulu sürekli bu uygulamayı yapmış yani mutat, alışık olunan uygulama bu. Bu, Varlık Fonunun kanunundan, düzenlemelerinden kaynaklanan bir husus da değil yani bunun Varlık Fonuyla bir alakası yok, öyle söyleyelim, Devlet Denetleme Kurulunun yaklaşımıyla ilgili bir husus. Dün ben bazı ön değerlendirmeler alınca arkadaşlarımızdan Devlet Denetleme Kurulu Başkanı Yunus Bey’le de görüştüm, ben de kişisel olarak doğrusu bunun tartışılmaya değer bir konu olduğuna inanıyorum. Bu, Meclisimize gelen bütün partilerimize dağıttığımız bir rapor, bunun üzerinde gerçekten tartışmamız lazım gizliliği hak eden bir rapor olup olmadığını. Devlet Denetleme Kurulu bütün raporlarında böyle bir uygulama yaptığını söylüyor. Kendi kanunundaki maddelere atıfta bulunuyor ama ben şunu yapmamız gerektiğine inanıyorum: Mustafa Bey’in dediği gibi burada yapılan değerlendirmeleri bir yazılı tutanağa dönüştürüp bunu Cumhurbaşkanlığımıza, Devlet Denetleme Kuruluna ileteceğiz Komisyon olarak. Bundan sonraki dönemlerde en azından farklı bir uygulama yapılmasının ben de doğrusu faydalı olacağını düşünüyorum. Burada yani “gizlilik” deyince gizli olacak bir husus doğrusu ben de görmüyorum genel gizlilik şartları itibarıyla baktığımızda ama bunun değerlendirmesini yapacak olan...

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – İç denetim olur ama Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Geleceğim o hususlara, bir saniye.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tabii, Devlet Denetleme Kurulunun resmî değerlendirmesini de isteyeceğiz.

Burada suç teşkil edip etmeme meseleleri gündeme getirildi, ona ne ben karar verebilirim ne burada olan bir arkadaşımız, mahkemelerin karar vereceği hususlara mahkemeler karar verir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yapmayın ya.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Gizliliği kaldıralım burada.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Öyle bir yetkimizin olduğunu düşünüyorsanız bilemem. Oradan bir damgayla gelmiş, bunlara karar verecek olan mahkemelerdir. Fakat ben şuna inanıyorum: Bir mahkemeye gittiği zaman elbette mahkeme bunun gizliliği hak eder bir doküman olup olmadığını da değerlendirecektir mutlaka hukuki çerçeve içinde, bu değerlendirmeyi yapacaktır. Dolayısıyla bu “gizlilik” ibaresi hususunu uygun görürseniz bir rapor hâlinde Devlet Denetleme Kuruluna göndereceğiz. Bundan sonraki bu çalışmalarda ben farklı bir yaklaşımın faydalı olacağına inanıyorum, genel kanaatin de böyle olduğunu görüyorum iktidarıyla muhalefetiyle.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, burada bir şey okursak suç mudur, değil midir?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ona mahkemeler karar verir, ona ben karar veremem, ona mahkemeler karar verir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, olur mu böyle bir şey yani Sayın Başkan.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Sayın Başkan, bir teknik açıklama yapabilir miyim?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamamlayayım, size söz vereyim.

Değerli arkadaşlar, diğer taraftan, bu Yönetim Kurulu üyelerinin çağırılması hususu var. Tabii, burada Genel Müdürümüz ve bütün yönetim burada ama Yönetim Kurulu üyeleriyle ilgili bir beklenti ifade edildi. Genel Müdürümüz aynı zamanda Yönetim Kurulunun üyesi ve Yönetim Kurulunu da temsilen burada bulunuyor. Buradaki bütün tartışmaları da hem yazılı rapor olarak göndereceğiz hem de inanıyorum ki Genel Müdürümüz, Yönetim Kurulunda da bu değerlendirmeleri mutlaka Yönetim Kuruluna da sunacaktır, ona inanıyorum, kendisi de gerekirse açıklama yapabilir bu konuda.

Diğer taraftan, “Ekim ayında niçin gelmedi?” meselesi var. Tabii, benim yaptığım araştırmalarda tespit ettiğim husus şu: Hakikaten insani birtakım meseleler yaşanmış durumda. Denetim, bu coronayla ilgili...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkanım böyle bir şey olur mu? Denetim elemanından biri coronaya yakalanıyor...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Yok, coronaya yakalanmak değil, yakınlarını kaybetmiş değerli arkadaşlar yani bir yakınını kaybetmiş; bu detaylara girmemizin bir anlamı yok. Denetim elemanlığını yapan bir arkadaşımız insani birtakım sorunlar yaşamış, değiştirilmiş, sonra birtakım şirketleri yerinde gidip inceleme anlamında da corona şartlarının getirdiği sıkıntılar yaşanmış. Bu çerçevede bir gecikme söz konusu ama biz ilk fırsatta, bütçe sonrası... Genel Müdürümüz de kurumumuz da çok istekli bir şekilde, Meclise bir an önce gelip bu konuları arz etme isteğini ifade ettiler. Gereklikler tamamlanır tamamlanmaz da ilk fırsatta, Meclisimiz açılır açılmaz da bunu gerçekleştirecekler. İnşallah gelecek yıl böyle bir şeyi yaşamayız, zamanında bu çalışmalarımızı gerçekleştirmiş oluruz.

Diğer taraftan, eğer uygun görürseniz Devlet Denetleme Kurulundan da bir arkadaşı dinleyebiliriz ama bence...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Neyi diyecekler ki?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - İsterseniz gelin burada siz yönetin yani sürekli böyle laf atacaksınız? Kusura bakmayın, burası usulü olan bir Komisyon, lütfen ama yani. Size söz verdim ve fikirlerinizi ifade ettiniz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Tamam, söz alırım sonra konuşurum. Eyvallah, bir şey demeyecek miyiz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Ama sürekli laf atacaksanız düzeni bozmuş olursunuz, bu, sağlıklı, verimli çalışmamıza engel olur. Takdirinize sunuyorum ben, isterseniz devam edin.

Şimdi, bu çerçevede Akif Hamzaçebi Bey teknik bir açıklama yapacağını ifade etti, müsaadenizle kendisine bir söz vereyim, sonra sizlere de söz vereceğim.

Buyurun lütfen.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Varlık Fonunun çok değerli yöneticileri, gizlilikle ilgili konuda görüşümü açıklamak istiyorum. Sayın Başkan bir açıklama yaptı ama hemen baştan ifade edeyim, Sayın Başkanın açıklamaları bence doğruyu göstermiyor. İyi niyetli bir açıklama yaptı, yapıcı olmak istedi ama bu, Komisyonun, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetki alanına idarenin müdahale etmesi sonucunu yaratabilecek olan bir yol olur eğer bu yola gidilirse.

Gizlilik, devletin kendi iç yazışmalarında uyguladığı bir kuraldır. Kimi yazışmalar hizmete özeldir kimi yazışmalar gizlidir. Bunun gizli olup olmayacağına, hizmete özel olup olmayacağına veya kamuya açık olup olmayacağına o yazıları, raporları düzenleyen birimler karar verir. Bu, devletin tamamen kendi iç yazışmasıdır. Devlet Denetleme Kurulu, denetim sonucunda düzenlemiş olduğu rapora “gizli”

ibaresini koyabilir, hiçbir yanlışlık görmüyorum. Cumhurbaşkanlığı içerisinde bu yazışma, bu rapor gizlidir; makama sunulur, makam bunu Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk ettiği andan itibaren bunun gizlilik özelliği kalkar. Bizi bağlayan, Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü'dür. İç Tüzük'te hangi hâllerde gizli oturum yapılacağı yazılıdır, herhâlde değişmemiştir. Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde belli görüşmeler gizlilik kararı alınarak yapılır. Örneğin Milli İstihbarat Başkanlığının bütçesi ya da Türk Silahlı Kuvvetlerinin envanterine ilişkin görüşmeler gizlilikle yapılır. Genel Kurulda hangi hâllerde görüşmelerin gizli yapılacağına İç Tüzük çerçevesinde Genel Kurul karar verir. Yani Türkiye Büyük Millet Meclisinin gizlilik konusunda uyacağı kuralları İç Tüzük'ün de dâhil olmuş olduğu Parlamento hukuku, Parlamento kuralları belirler. Bunun dışında, Devlet Denetleme Kurulunun kendi raporuna "gizli" ibaresi yazmış olması, Türkiye Büyük Millet Meclisini bağlamaz, ta ki Plan ve Bütçe Komisyonu "Bu oturumu gizlilikle yapalım," dediği ana kadar, böyle bir şeyi önermiyorum. Gizlilik kararı alınırsa buradaki bilgiler, raporlar paylaşılamaz. Alınmadığı sürece raporun gizli olması bir şeyi ifade etmez, Sayın Cumhurbaşkanı da bu raporu buraya göndermek suretiyle aslında yasanın da gereğini yerine getirmek suretiyle bunun tartışılmasını istemiş. Buradaki rapor, buradaki belgeler burada konuşulabilir, her şekilde basınla paylaşılabilir, Genel Kurulda konuşulabilir. Varsayalım ki bu raporu alıp Genel Kurulda kürsüden bir arkadaşımız okudu. Bunda bir sakınca olabilir mi? Olmaz.

Görüşüm budur, ben bir sakınca görmüyorum efendim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ederim.

Bütün bu görüşleri bir değerlendirme dokümanı olarak zaten dinliyorlar ama ayrıca da göndereceğiz. Bunu bir şekilde...

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Özür dilerim, bunun bir açıklığa kavuşturmak lazım. Hakikaten bu, gizli mi değil mi? Çünkü yarın...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Şimdi, ona karar verecek merci olarak görmüyorum ben kendimi.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Böyle olur mu? Cemal Bey, lütfen bunu bir açıklığa kavuşturun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Garo Bey, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Ben mahkeme adına karar verecek bir konumda görmüyorum kendimi böyle bir şey olduğu zaman ama kendi bireysel kanaatlerimi ifade edebilirim, bunun da bir anlamı olmaz.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Hayır, Komisyon Başkanı olarak...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Komisyon Başkanı olarak bu işin tartışılması gerektiğini, bu konudaki tereddütlerimizi ilgili kuruma ileteceğimizi, bundan sonra da daha sağlıklı bir şekilde bu usulün yerleşik hâle gelmesi için çalışmalar yapacağımızı ifade ettim.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – O zaman bugünkü görüşmeyi yapmamızın bir anlamı yok, gerçekten yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Ben bir kısıt olarak görmüyorum, az önce Mustafa Bey de ifade etti, esas olan Komisyonumuzun denetimidir. Raporlar bütün ilgili taraflara ulaştırılmıştır, incelenmiştir, o raporlardan da istifade ederek üyelerimiz gerekli değerlendirmeleri, denetimi yapabilecek konumdadırlar.

Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Varlık Fonu Yasası’nın amir hükmü şöyle diyor: “İşte ilgili denetim raporları yılda şu zaman Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından denetlenir.” Bakın, amir bir hüküm var. Şimdi, biz hepimiz halk adına, millet adına bu denetimi yapacağız, öyle değil mi? Ve bu konuda da bir gücümüz var yani bir yasama gücümüz var, bir yasama erki var. Bize millet şu görevi vermiş: “Kamu kurumlarını etkin bir şekilde denetle, onlar bir hata yapıyorsa gör, bunu göster.” demiş. Bizim görevimiz bu, Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Bunu yapacağız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, siz bu görevimizle ilgili, gelmiş olan, üzerinde “gizli” ibaresi olan raporla ilgili diyorsunuz ki... Şimdi, diyorum ki: “Ben burada bir yanlış görürsem, bunu okursam, bu suç mudur?” Siz Komisyon Başkanımız olarak yani bu Meclisin sonuç olarak hakkını, hukukun savunması gereken kurumlardan birinin, önemli bir komisyonun Başkanı olarak diyorsunuz ki: “Ona mahkemeler karar verir.” Bu, skandal bir açıklamadır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Hiçbir skandal tarafı yok, biz bir hukuk devletiyiz, mahkeme konusu olan hususa elbette mahkeme karar verecektir, bundan daha doğal bir şey olabilir mi bir hukuk devletinde? Neresi skandal bunun?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır ama bakın, Sayın Başkan, biz de bir gücüz, biz de yasamayız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - O zaman siz hukuk tanımaz, skandal bir açıklama yapmış olursunuz yani.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Biz her gün mahkemelerdeyiz Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Biz hiç öyle bir şey söylemiyoruz, yani Meclisin yetkisi var...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bitireyim Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Bir saniye ama çok ağır bir ithamda bulunuyorsunuz.

Devletin organları bellidir, yürütme, yasama, yargı; hepsinin de yetkileri vardır. Bizim yasama olarak yetkilerimiz olduğu gibi mahkemelerin de hukuki anlamda, mahkeme etme anlamında yetkisi var. Ben bir mahkemenin yerine girip kendim karar verirsem bu hukuk devletine uyar mı sizce, böyle bir şey olabilir mi? Ama ben bu konulardaki genel yaklaşımı ifade ettim zaten.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, çok net olarak söylüyorum o zaman: Siz Komisyon Başkanı olarak eğer bu “gizli” ibareli raporu benim okumam, açıklamam, herhangi bir şekilde paylaşmam durumunda “Bunun suç olup olmadığına mahkemeler karar verir.” diyorsanız bu oturum yapılamaz, ben bu şartlarda bu denetimi yapamam. Burada okuyacağım herhangi bir şeyle ilgili yarın fezleke gelecek, vekillikim bitecek, mahkeme karşısına çıkacağım; tutanaklara bakacak değil mi mahkeme? Komisyon Başkanı demiş ki: “Ben hâkime verdim idareyi, hâkim ne derse odur.” Ve beni orada yargılayacak, böyle bir denetim yapılabilir mi? Yapılamaz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Lütfen haksızlık yapmayın, genel yaklaşımı da ifade ettim, bu konuda Komisyonumuzun genel kanaatini de söyledim, bunu da ilgili kuruma ileteceğimizi söyledim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yapılamaz böyle bir denetim, olamaz. Sayın Başkan, bu şartlarda bu denetim yapılamaz, bu açıdan bu oturumu lütfen erteleyin, bu şeyin gizli olup olmadığını, suç olup olmadığını belirleyinceye kadar...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Bu kanaatte değilim, az önce Mustafa Bey'in dediği gibi, bu raporlar sadece yardımcı olması anlamında gönderilmiştir, ilgililerine de iletilmiştir, ilgili arkadaşlarımızın hepsi de raporlardaki içeriğe hâkimdirler. Dolayısıyla, o rapordaki bilgilere dayalı olarak, onlardan istifade ederek denetim yapma konumundadır bütün arkadaşlarımız, burada hiçbir sıkıntı görmüyorum.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan, özür dilerim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Buyurun.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – İnanın, buradaki 30 kişi, 30 kişiden bu konuda konuşan her kişi yarın yargılanabilir. Bunu ortadan kaldıralım. Deyin ki “Gizlidir.” ona göre yapalım, deyin ki “Değildir.” ona göre olsun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Evet, evet.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Cemal Bey, lütfen, bu konuyu bir açıklığa kavuşturalım. Yani Mustafa Bey'in bu dediği doğru ama yani gizliyse onu bilelim. Biz Sayın Hamzaçebi'nin teknik açıklamasının çok doğru olduğunu düşünüyoruz. O zaman, gizliyse bu iç denetim, görüşlerimizi bildiririz bir raporla; burada konuşmamıza gerek yok, rapor burada, raporla göndeririz, o da bir şeydir ama biz buradan gidelim, başka işlerimiz de var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bakın, iki yıldır böyle, bu usulle yapılıyor bu işler. 16 Ekim 2019'da da bu usulü bu Komisyonumuz tayin etmiş, belirlemiş.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama ben yine itiraz ettim Sayın Başkan, yine ettim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ha, o tartışmalar yapılmış, biz de bunu bu dönem...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Gizli olsa basın olmaz zaten.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – E, daha ne o zaman, daha ne?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Eğer arzu ediyorsanız, rahat olalım diyorsanız, eğer öyle bir ısrarınız varsa basına kapatabiliriz, öyle devam edebiliriz, bunu yapabiliriz ama ben bunun doğru olmadığına inanıyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, yapmayın, biz öyle istemiyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Basınımızın da burada bulunduğu bir ortamda herkes rapordaki içerikten istifade ederek gayet güzel önerilerini, fikirlerini, eleştirilerini ifade edebilir, denetim görevini icra edebilir.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Rakam veremeyecek miyiz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Ama eğer “Biz çekiniyoruz, yarın bir mahkemede bir sıkıntı yaşarız.” diyorsanız basını dışarıya alalım, kapalı yapalım bu çalışmayı.

NESLİHAN HANCIOĞLU (Samsun) – Bu nasıl bir tabir ya.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Bu rapor içerisinden bir rakam, bir bilgi, bir belge veremeyecek miyiz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama bu denetimi bugün yapmak durumundayız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Basın bunu yazsa suç mudur?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Neyin suç olup olmadığına ben karar veremem; kusura bakmayın, ben öyle bir makamda değilim, mahkeme başkanı falan da değilim.

Buyurun.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – O zaman yapmayalım Sayın Başkan bu toplantıyı.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – O zaman yapmayalım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – O zaman yapmayalım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ya, bu soruyu meşru bir soru olarak görmüyorum, muhatabı doğru değil bu sorunun. Bu sorunun muhatabı ben değilim, Komisyon Başkanı değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yargıçlar Meclis tutanaklarına bakarlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu konunun muhatabı bellidir yani ben Meclisin yerine geçip nasıl söz söyleyebilirim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yargıçlar Meclis tutanaklarına bakarlar Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamam, ben görüşümü ifade ettim o anlamda. Meclis tutanakları olarak... Komisyon Başkanı olarak değerlendirmemi...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama siz “Ona mahkeme karar verir.” dediniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Elbette, kimin suçlu olup olmadığına ben mi karar vereceğim Garo Bey, böyle şey olabilir mi yani?

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Ama mahkemeye gideceğimiz kesin mi Sayın Başkan?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kesin, kesin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben bir yetkiden bahsediyorum, bir yetkiden bahsediyorum; hiç kimseyi suçlamıyorum, hiç kimsenin de suç işlediğini söylemiyorum; bir yetkiden bahsediyorum, o yetki bana ait bir yetki değil diyorum, bundan daha doğal ne olabilir yani?

ERHAN USTA (Samsun) – Doğal değil Sayın Başkan.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkan, usul hakkında söz talebim vardı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

Şimdi, burası Türkiye Büyük Millet Meclisi, biz bir erkiz. Dolayısıyla, aslında herhangi bir kısıtlayıcı hüküm yok buradaki raporu konuşma anlamında fakat şimdi, Akif Bey’in teknik değerlendirmesi son derece doğru. Eğer siz mesela şunu söylemiş olsanız tartışma bence ortadan kalkar: “Akif Bey haklı, ben de Komisyon Başkanı olarak o şekilde değerlendiriyorum.” Hatta, biraz da garanti olsun diye “Komisyon olarak da raporun içeriğinin Komisyonunda konuşulmasına ilişkin bir karar alalım.” diyelim, oy birliğiyle bir karar alalım, ondan sonra konuşalım.

Ancak Sayın Başkanım, şimdi, diyorsunuz ki: “Ya, yine konuşabilirsiniz.” Ya, boş konuşacaksak konuşuruz tabii ama biz raporu konuşmak istiyoruz, biz bu rapor üzerinden değerlendirme yapmak istiyoruz, kanun bize bunu emrediyor, diyor ki: “Bu raporlar size gelecek, siz bu raporları değerlendireceksiniz.” Mesela diyecek ki: “Sınırlı şekilde olumlu görüş verilmiştir.” Oradaki detaylara gireceğiz, bunları konuşacağız. Yani raporu konuşmadan denetimi nasıl yapabiliriz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, iki yıldır nasıl yapıyoruz bu denetimi?

ERHAN USTA (Samsun) – Yanlış yapılmış.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gayet güzel yapılıyor.

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, yanlış yapılmış.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - “Tweet”ler de atılıyor, değerlendirmeler de yapılıyor, uygulama da ortada.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Mahkemeye hesap vereceğiz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen ama...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Mahkemede hesap vereceğiz Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Yani bütün bu değerlendirmeleri de ifade edeceğimizi söyledik.

CAVİT ARI (Antalya) – Başkanım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Eğer, dediğim gibi, arzu ediyorsanız basına kapatarak devam edebiliriz.

ERHAN USTA (Samsun) – Basın meselesi değil bu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Başka da bir çare görmüyorum ben doğrusu.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tutanaklar var Sayın Başkan, tam tutanak tutuluyor Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama buradaki değerlendirmelerin hepsini de kurumumuza ileticeğiz ve bunun takipçisi olacağız, bunu söylüyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tam tutanak tutuluyor Sayın Başkan, tam tutanak tutuluyor.

ERHAN USTA (Samsun) – Sözümlü bitirebilir miyim?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun, tamamlayın lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkan, söz istedim.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkanım, yani, elbette siz yargı yerine geçip bir şey söylemezsiniz. Bizim sizden yani yarın mahkemeye gitme konusunda talebimiz şu... Açabilir, bir hâkim dava açabilir, Türkiye’de bunlar oluyor maalesef. Yani sizin bize gizlilik bağlamında -elbette yargının işine hiçbirimiz karışamayız ama- söyleyeceğiniz “Bu raporun gizli olmasından dolayı, efendim, içerisindeki bilgilerin burada konuşulması nedeniyle herhangi bir şekilde bir dava açılmaz.”ı demeniz anlamında. Yoksa biz burada bir kaba söz söyleriz, bir suç işleriz, elbette...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ya, böyle bir yetkim var mı sizce benim yani, böyle bir şey söyleyebilir miyim ben?

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır ama Komisyon Başkanı olarak tam da bu yetkiniz var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Var, var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Öyle bir şey olabilir mi ya? Ben hâkimlere “Dava açamazsınız.” diyeceğim, öyle mi?

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır “Dava açamazsınız.” değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, hayır, değil “Dava konusu olmadığını düşünüyorum.” dersiniz, yeter.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ya, değerlendirmemi yaptım ben zaten Garo Bey, yaptım ben değerlendirmemi.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkanım, son sözümü söylüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Eğer tutumunuz bu şekilde olacaksa “Bu rapordaki bu gizliliğin bir şeyi ifade etmediği ve bu raporun içeriği konuşabilir.” cümlesini siz burada kurup bu Komisyonunda oylamazsanız bu raporu burada görüşmenin bir anlamı yok, biz İYİ PARTİ Grubu olarak...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar...

ERHAN USTA (Samsun) – Bitireyim Sayın Başkanım ya.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - ...iki yıldır bu raporlar gayet güzel burada görüşülüyor, her türlü değerlendirme de yapılıyor, aynı şekilde de devam edeceğiz. Ben burada bir sorun görmüyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Suimisal misal olmaz. Diğer türlü, biz İYİ PARTİ Grubu olarak bu görüşmelere bundan sonra katılmanın doğru olmayacağını düşünüyoruz çünkü burada Meclisin bir yetkisi gasbediliyor ve Komisyon Başkanı olarak sizin buna sessiz kalmamanız lazım, biz buna alet olmak istemiyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Rapor Meclisimize gelmiştir, bütün ilgili arkadaşlarımıza dağıtılmıştır, içeriğine bütün arkadaşlarımız hâkimdir.

ERHAN USTA (Samsun) – Ama içeriğini konuşamıyoruz, içeriğini konuşamadığımız bir rapor geldi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O anlamda, kimseden gizlenen, saklanan bir şey yoktur.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Milletten gizleniyor, milletten gizleniyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böyle bir şey söz konusu değil.

ERHAN USTA (Samsun) – Hâkimiz, yutkunuyoruz ama, yutkunuyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Burada yapılan değerlendirmelerle de milletimiz gayet iyi bilgilendirilecektir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, ben paylaşabiliyor muyum?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Paylaş.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerlendirmeler milletimize de...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Okuyacağım “Suç.” diyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Oku.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Suç.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) - Suç değil, niye suç olsun?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – “Suç.” demiyorum değerli kardeşim. Bakın, Garo Bey, sapırtmayın lütfen ben “Suç.” demedim, lütfen ama böyle bir şey söylemedim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, Sayın Başkanım “Mahkeme karar verir.” diyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – “Ben Mahkemenin yerine geçemem, karar veremem.” dedim.

CAVİT ARI (Antalya) – Başkanım, bir açıklama yapalım biz de.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - “Ne ‘Suçlusunuz.’ ne de ‘Suçlu değilsiniz.’ diye benim böyle bir yetkim yok.” dedim. Ben nasıl “Suçlu.” dedim size şimdi, ben anlamadım doğrusu yani.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ama mahkemeye gideceğimizi kesin mi görüyorsunuz Sayın Başkan?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkan “Mahkeme karar verir.” dedikten sonra iş bitmiştir ya.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tabii, mahkeme karar verir, ben mahkeme adına nasıl karar verebilirim yani?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Biz burada bir mütalaa yapmamız lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama ben size “Suçlusunuz.” demedim, böyle bir şey hiç söylemedim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, hayır, burada bir mütalaa yapmanız lazım Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama az önce diyorsunuz ki: “Bana ‘Suçlu’ dedi.” Ama bu saptırma olur şimdi yani.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, bakın, buna bir mütalaa vermeniz lazım Sayın Başkan.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Sayın Başkan, yetmez mi bu usul tartışması ya?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Biz Komisyonumuzdaki bütün bu konuları değerlendirip aktaracağız. Ben eğilimimi de ifade ettim burada. Kendi adıma, bu konuların tartışılmaya değer olduğunu, doğru bir değerlendirme noktası olduğunu, bunları da ilgili kurumumuzla müzakere edeceğimizi, takipçisi olacağımızı söyledim. Bundan başka ne söyleyebilirim?

ERHAN USTA (Samsun) – O zaman, erteleyelim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hiç öyle bir ihtiyaç görmüyorum, erteleme ihtiyacı yok. Komisyonumuzun bütün üyeleri dokümanlara sahip, içeriğine hâkim ve denetimi yapabilecek durumda.

ERHAN USTA (Samsun) – Hakimiz ama konuşmıyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu sadece yardımcı bir doküman ve Komisyon üyelerimiz bu denetimi yapabilecek yetkinliğe de, donanımına da, gerekli içeriği de sahipler. Dolayısıyla bir engel görmüyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Onda sorun yok, sahibiz ama konuşmıyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; ben usulle ilgili söz aldığım zaman bunun gizliliğiyle ilgili hiçbir konuya değinmedim çünkü gizli bir tarafı yok. Devlet Denetleme Kurulunun 6741’de herhangi bir yetkisi var mı? 3 merkezî denetim elemanına yetki veriyor 6741 sayılı Varlık Fonu Kanunu, Devlet Denetleme Kuruluna herhangi bir yetki vermiyor. Devlet Denetleme Kurulunun bu raporunun üstüne damga vurup “Gizlidir.” demesi yetkisizliktir, yanlışır.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yanlış, bu rapor yanlış.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Tamam.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bu rapor yanlış.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Dolayısıyla bir gizlilik de söz konusu değildir. Bunu yaptık biz, böyle bir şey söz konusu olamaz. Tutup da...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Bağımsız denetim yapan şirket de “gizli” damgası vurmuş.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkanım, sizin hatanız da Devlet Denetleme Kurulu kendi yetkisi olmayan bir konuda “gizli” damgasıyla bize bir rapor gönderiyor, burada biz gizli midir, değil midir bunu tartışıyoruz. Gizli değildir, bu kadar açıktır, sizin bu konuda hiç tereddüt etmemeniz lazım. Geçmişte de bunu yaptık, bu sene de yapacağız, hiçbir şekilde gizli değildir. Devlet Denetleme kendi antetiyle bunu göndermemeliydi zaten, Devlet Denetlemenin böyle bir yetkisi yok. 3 merkezî denetim elemanına yetki verilmiş vaziyette. Neden Devlet Denetleme gönderiyor bir kere? Hani,

gönderdi, merkezî bir denetim Kuruludur, gönderdi “gizlilik” damgası da vurur “gizlilik” damgası vursa da geçerliliği yoktur. Dolayısıyla mahkemelere intikal etmesi gereken bir konu da yoktur burada. Burası Parlamentodur. Türkiye Büyük Millet Meclisi...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Eyvallah yani zaten bugüne kadar da öyle bir şey olmuş değil ama bir faraziye üzerinden arkadaşlarımız benden bir mahkeme kararı açıklamamı bekliyorlar. Benim itiraz ettiğim o.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Yok, yok, mahkemelik bir şey yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Mahkemeye gitmiş bir husus yok.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Başkanım, Parlamenteonun bu...

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, Parlamenteonun hukukunu korumanızı bekliyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama mahkemeye giderse karar verecek merci belli, ben değilim.

ERHAN USTA (Samsun) – Parlamenteonun hukukunu korumanızı bekliyoruz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Başkanım, şöyle, sizin de demeniz gereken şudur: “Parlamenteonun hakkıdır bu denetimi yapmak, kanuna göre hakkıdır.”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Elbette, yapıyoruz da onu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Dolayısıyla Devlet Denetlemeden gelen -o da eksik- yanlış bir raporla ilgili Parlamenteonun açık veya gizli görüşmesini sağlama gibi yetkisi yok oranın. Dolayısıyla yoktur yani sizin buna karşı çıkmanız gerekir, gizli değildir de.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bütün bu değerlendirmeleri göndereceğiz, tutanağa bağlayacağız.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Gizli değildir, gizliliği yoktur, bunun tartışılacak tarafı da yoktur, sizin de bunu ifade etmeniz lazım ama.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben eğilimimi de ifade ettim, görüşümü de ifade ettim, bunun ötesinde de bir yetkim söz konusu değil.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Gizli olamaz ki.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Başkanım, bir de Anayasa’nın 83’üncü maddesi var. Burada yaptığımız işlerden dolayı soruşturma açılmaz, dava edilemez; bunu söyleyin, tekrarlayın bari.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Gizli olması Parlamenteonun yetkisini, kanunun bize verdiği yetkiyi...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Devlet Denetleme Kurulunun mütalaasını alabilir miyiz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cavit Bey, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) – Başkanım, şimdi, öncelikle, bizlere gönderilmiş bulunan gündemi ben okumak istiyorum. Gündemde, sizin tarafınızdan imzalanan gönderi de “Komisyonumuz, ekli gündemde yer alan konuyu görüşmek üzere” diye başlayan bir yazı. Ekli gündem de 6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetim ve Anonim Şirketi kurulması” vesaire diye devam ediyor ve sonuçta 2019 yılı mali tabloları ve faaliyetleriyle ilgili denetim raporlarının sunulduğuna dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi... Şimdi ekli gündem “Cumhurbaşkanlığı denetim raporlarının sunulması” yani denetim raporları, gündemde de zaten siz demişsiniz ki: “Ekli gündemde yer alan konuyu görüşmek” Zaten burada raporları görüşeceğimiz, tarafınızdan imzayla açıkça bildirilmiş vaziyette.

Onun ötesinde, Sayın Akif Hamzaçebi Başkanımız ve Bülent Başkanımızın da ifade ettiği gibi, “gizlilik” ibaresi sadece o damgayı doğru mu vurmuş, yanlış mı vurmuş; o, kuruma bağlı. Artık, oradan yola çıktıktan sonraki gizlilik Meclisimize ulaştıktan sonra ortadan kalkar ve buranın kuralları geçerli olur. Sonuçta burada yapılan çalışma da yasamanın bir parçası. Dolayısıyla, burada “gizlilik” diye bir şeyin tartışılması ve sonuçta da bunun bir suç olması diye bir şey söz konusu değil. Ben sizi sadece birazcık...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cavit Bey “suç” diye bir şey ifade edilmedi.

CAVİT ARI (Antalya) – Hayır, hayır, mahkemeye sevk...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – “Mahkeme karar verecek.” dediniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bana “Suçlu muyum, değil miyim?” diye sorana ben öyle bir yetkiye sahip değilim, böyle bir şeye ancak mahkeme karar verir diyorum.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Hâlâ bunu ısrarla söylemeniz...

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkanım, dolayısıyla sizin sadece bu konuda birazcık -yanlış anlamayın söylediğimi- cesaretli bir tavırla ortada gizli olan bir şey...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bunu ben bir cesaret meselesi görmüyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Hayır yani hukuk anlamında söylüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kimin yetkisindeyse odur, hukuktur geçerliliği olan.

CAVİT ARI (Antalya) – Dolayısıyla, burada, Meclisin genel çalışma ilkeleri çerçevesinde görüşülecek bir raporu şu an değerlendireceğiz. Bir gizlilikten bahsedilmesi, bana göre hukuken söz konusu değildir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz de görüşünüzü ifade ettiniz.

CAVİT ARI (Antalya) – Meclisin genel çalışma ilkeleri çerçevesinde çalışmak burada mümkündür. Zaten sizin gönderdiğiniz yazıda da bu açıkça teyit edilmiş durumdadır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Hamzaçebi, buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kısa bir ilave yapmak istiyorum. Bu konuda milletvekili arkadaşlarımızın tereddüt etmemesi gerektiğini düşünüyorum. Yasanın vermiş olduğu bir yetkiyi kullanan arkadaşlarımızın rapordaki “gizli” ibaresine hiç takılmaması lazım. Bu yetkide tereddüt etmek, Başkandan bir yol çizmesini, yol tarif etmesini beklemek son derece yanlış.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum. Doğru, aynen ben de bunu ifade etmek istiyorum. Bunun mercisi ben değilim.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Bir örnek vermek istiyorum size: Dokunulmazlıkların kaldırılmasına ilişkin Anayasa değişikliği Anayasa Komisyonunda görüşülürken Komisyon Başkanı Sayın Mustafa Şentop tutanaklara özellikle geçirilmek kaydıyla bir değerlendirme yapıyor, “İleride uygulayıcılara yol göstermek üzere” diyor ve bunu aynen söylüyor: “Bu madde, orada öngörülen tarih itibarıyla var olan dokunulmazlık dosyalarıyla ilgilidir. Dönem sona erip kişi yeniden milletvekili olursa yeniden dokunulmazlık kazanır. Yeniden dokunulmazlık kazandığı andan itibaren bu maddeyle kaldırılan dokunulmazlık da ortadan kalkmış olur. Dolayısıyla, yargılamak için yeniden Meclisin o

milletvekilinin dokunulmazlığını kaldırması gerekir.” Buna rağmen, mahkeme Sayın Enis Berberoğlu hakkında Sayın Şentop’un açıklamasına katılmadı, onu tekzip eden bir uygulamaya gitti. Yani Başkandan güvence vermesini beklemeyi son derece yanlış buluyorum, son derece yanlış.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Yetki Komisyonundur, Genel Kurulundur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bütün hepimiz milletvekiliyiz, hepimizin de milletvekili olarak yetkilerimiz var, onları da kullanacağız.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Elbette, elbette; yasa denetim görevini vermiştir, milletvekili denetimini yapar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Mustafa Bey, buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkanım, şunu ifade edeceğim: Siz açıklamanızda Devlet Denetleme Kuruluyla da görüştüğünüzü, bunun rutin bir işleminden kaynaklandığı yani özel bir, yasal bir şeyinin olmadığını ifade ettiniz zaten. İki yıldır da görüşüyoruz zaten. E, basına da açık. Yani neyin gizliliği zaten?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İşte, bir faraziye üzerinden maalesef konuşuyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – O zaman basınla paylaşacağız bunu.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yani sen bilirsin, paylaşabilirsin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu soruyu sormanız meşru değil bence, muhatabı da biz değiliz.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – “Mahkeme karar verecek.” sözünü geri almanız lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Niye geri alalım öyle bir şeyi? Siz de milletvekilisiniz yani Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşlerinizi ifade edeceksiniz.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Ya, Meclisin denetim faaliyeti ile basına bunu vermenizin ne ilgisi var ya!

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – İşin şov kısmını bırakalım.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkan, o zaman Komisyon olarak bir karar alalım, bu raporun içeriğinin paylaşılmasında hiçbir mahzur yoktur diyelim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben öyle bir merci değilim Erhan Bey yani ben mahkemeler adına oturup karar verecek... Yapmayın lütfen, burası ciddi bir devlet yapılanması.

Cemal Bey, buyurun lütfen.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Müzakere edeceğiz, başka bir şey yok. Tam “show business” oldu burası ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Cemal Bey konuşacak, bir dinleyebilirsek...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Değerli arkadaşlar, bir saate yakın bir zamandır bir “gizlilik” kavramı etrafında dönüp dolaşıyoruz. 30 kişiden oluşan ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin de en güçlü, en önemli Komisyonunun, Plan ve Bütçe Komisyonunun üyesiyiz.

Şimdi, benim ifademden hareketle -ki tırnak içinde söylemişim onu ve rutin demek istemiştım, onu da düzeltelim- bir yanlış yola doğru gitmemenizi dilerim. Türkiye Büyük Millet Meclisinin üstünde de yasama olarak bir güç yok Türkiye’de. Bu, Devlet Denetleme Kurulunun rutin olarak bütün raporlarına

koyduğu bir “gizli” ibaresinden ibarettir diyorum ben ancak eğer raporları incelemişseniz bağımsız denetim kurulu da raporunun üzerine “gizli” damgası vurmuştur. Bakın, bunu da gözden kaçırmayın. Bunu niye vuruyor? Çünkü bu denetimler şirketin ilgili şeyine veriliyor.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – İyi de bağımsız denetim kuruluurmuyor öyle bir damga.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Var ama.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Hayır, bu raporun ekleri onlar.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Onun raporunda da var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – En iyisi çok teknik detaya inmeyelim arkadaşlar.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Uzatmak istemiyorum, bitireyim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir dinleyebilirsek arkadaşlar...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Değerli arkadaşlar, varlık fonlarıyla ilgili, varlık fonlarının işleyişiyle ilgili uluslararası kurallar da var. “Santiago Kuralları” diye literatüre geçmiş.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – O kurallara da Santiago Kurallarına da uymuyor ki!

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Orada da “açıklık” “şeffaflık” gibi kavramlar var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Biz de burada her şeyi açık ve şeffaf bir şekilde tartışacağız, bunu yapacağız.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Nihayetinde denetlediğimiz rapor bir anonim şirkettir aynı zamanda. Tabii, bu şirketin kendi içinde kalması gereken gizli işlemleri, ticari sırları olabilir.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – İşlemlerinin de şeffaf ve hesap verilebilir olması lazım.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Bu da Ticaret Kanunu’yla ilgilidir ancak burada biz millet adına denetim yapıyoruz. Böyle iki ayağımızı bir pabuca koyup kendimizi sınırlamamızın anlamı olmadığını düşünüyorum ben ki Başkan bunu açıkladı. Bu konuyu da daha fazla uzatmayalım derim ancak bir teamül oluşturmamız açısından... Bunun, Devlet Denetleme Kurulu tarafından gizlilik damgası vurulmasının rutin bir işlem olduğuna ben hâlâ inanıyorum. Burada nelerin gizli olup olmayacağı İç Tüzük’le ve diğer yasal mevzuatla belirlenmiştir. Biz “gizli” diye bir karar almadığımız müddetçe de bu raporun gizli olmadığı kanaatimi sizinle paylaşmak istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Müsaadenizle kifayetimüzakere diyelim.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkan, tutanaklara geçsin son kez...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun, son bir söz...

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim.

Bütün bu tartışmalardan sonra hâlâ bir şüphe olduğu için ben mahkemenin gölgesinde bir tartışma, müzakere yapmak istemiyorum; biz İYİ PARTİ Grubu olarak toplantıyı terk ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sizin kararınız, buyurun lütfen.

Evet, şimdi sunuma geçiyoruz.

Sayın Genel Müdürüm...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ya, Sayın Başkan, bu Mecliste bugüne kadar üzerinde “gizli” damgası olan yüzlerce, binlerce konu konuşulmuştur, tartışılmıştır aleni olarak. Bunu niye konuşuyoruz anlayamıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama bunu gündeme getiren arkadaşlarımız, bakın, bir faraziye üzerinden maalesef denetimlerimizin verimliliğini... Kimin bu tartışmayı bu noktaya getirdiğini takdirinize bırakıyorum ben

Evet, sunuma başlıyoruz değerli arkadaşlar. Her şey gayet açık, şeffaf bir şekilde tartışılacak.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Uğur Bey, sen de ifade ettin, “Gizli değil.” dedin, eğer mahkemeye gidersek seni şahit göstereceğim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, sunum başlıyor, rica ediyorum...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Neye şahidim?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Suç değil.” dediniz ya.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Uğur Bey, sunum başlıyor. Garo Bey, sunum başlıyor.

Değerli arkadaşlar, sunum başlıyor, lütfen karşılıklı konuşmayalım.

Türkiye Varlık Fonu Genel Müdürü Sayın Zafer Sönmez, buyurun lütfen.

IV.- SUNUMLAR

1.- Türkiye Varlık Fonu Genel Müdürü Zafer Sönmez'in, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2019 Yılı Mali Tabloları ve Faaliyetleriyle İlgili Denetim Raporları hakkında sunumu

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Sayın Bakanım, izninizle maskeyi çıkaracağım, sesim net gelmesi için.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tabii, tabii, çıkar.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Sayın Bakanım, sayın vekillerim, sayın basın mensupları, değerli bürokratlar, Varlık Fonu çalışanları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle Sayın Bakanım, sayın vekillerim; bize bu anlamda, Plan ve Bütçe Komisyonunda bu fırsatı sunduğunuz için teşekkür ederim.

Geçen senelerde olduğu gibi esasında biz, kanunda da belirtildiği üzere hem rapor hem de faaliyetler üzerinde bir bilgilendirme yapma geleneği oluşturmaya çalışıyoruz. Geçen sene de esasında son bir yıl içerisinde Varlık Fonunun yaptığı işlemleri anlatan bir sunum yapmıştık. Bu sunumumuzda daha çok faaliyetlere dönük konuları anlatacağız. Raporun içeriğine dönük konulara da değerli milletvekillerimizin yorumlarının sonrasında topluca gruplayarak cevap vermeye çalışacağım. Sayın Bakanım, böyle bir akış eğer sizin için de uygunsa bu şekilde ilerleyeceğiz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tabii, tabii. Komisyon olarak bizim daha önce belirlediğimiz usul de bu şekilde zaten.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Burada yine, kısaca, şunu anlatmak istiyorum, bir geri adım atarak Varlık Fonu konseptini anlatmak istiyorum, neden Varlık Fonu önemli ve Türkiye için elzem kurumlardan bir tanesidir? Öncelikle şunu söylemek istiyorum: Varlık Fonu kurulalı kabaca bir dört yıllık bir süre geçmiş durumda. Bugün Varlık Fonunun altındaki şirketlere bakarsak PTT'nin, Ziraat Bankası gibi kurumların yüz elli, yüz altmış, yüz yetmiş yıllık geçmişleri var. Varlık Fonu daha bu anlamda yeni emeklemeye çalışan, kendini oturtmaya çalışan bir kurum. Biz

varlık fonlarını esasında şu konseptle tanımlıyoruz, birkaç tane tanım var. Bu tanımların içerisinde esasında bir terminoloji hatası var. Terminoloji hatası da şuradan geliyor Sayın Bakanım, sayın milletvekillerim: Esasında Türkçe, bir kelimeyle birkaç kavramı anlattığınız bir dil. Yabancı dillerden -özellikle İngilizceyi iyi bildiğim için- bir kavramı birkaç kelimeyle anlattığınız bir yapı var. Varlık Fonu, İngilizcede “wealth” ve “asset” yani “varlık” ve “zenginlik” diyeyim, kavramlarının Türkçe tercümesinden bir kavram karmaşası oluşuyor. Biz Türkiye Varlık Fonunu varlığa dayalı bir kalkınma fonu olarak tanımlıyoruz. Bu anlamda da ilk göreve başladığım günden bugüne şu netliği koymak istiyorum: Türkiye Varlık Fonu, kesinlikle ve kesinlikle Türkiye hazinesini ya da bütçesini fonlamak için kurulan bir kurum değildir, kesinlikle değildir ve biz bunu ilk günkü Yönetim Kurulumuzdan bu yana çok açık... Yönetim Kurulumuzun da onayı, bilgilendirilmesi dâhilinde Sayın Cumhurbaşkanımızın ve diğer Yönetim Kurulu üyelerinin mutabakatıyla, konsensüsüyle Türkiye Varlık Fonunu, devletin yatırım yapan bir kolu olarak dizayn etmeye çalışıyoruz. Burada -birazdan arkadaşlarım sayın vekillerimize de birer tane kitap hediye edecek, bunlar Varlık Fonu bütçesinden değil, şahsi olarak ödediğim şeylerdir- çok önemli bir kurumu Türkiye’ye tekrardan hatırlatmak istiyorum ki bence konuların tekrardan keşfedildiği, bir süreklilik ifade etmesi gerektiği anlamında söylüyorum.

1927-28 Türkiye, Düyun-ı Umumiye borçlarının yeniden yapılandırılmasıyla uğraşıyor ve çok ciddi bir esasta temerrüt riskiyle karşı karşıya daha yeni bir cumhuriyet olarak. Bu anlamda Paris’te olan müzakerelerde bir beyefendi, Nurullah Esat, İzmir İktisat Kongresi kâtibi, bir yıldan fazla oradan kalıyor ve şunu yapıyor kendisi: Düyun-ı Umumiye borçlarını tekrardan yapılandırıyor. Yapılandırma sonrasında döndüğünde o zamanın Başbakanı Sayın Celal Bayar tarafından Sümerbank’ı kurmakla görevlendiriliyor. Sümerbank neden kuruluyor? 1930 buhranı var dünyada ve buhran etrafında, esasında bir daha devletler kendi içlerinde yeniden yapılanma yapmaya çalışıyor. Sümerbank’ın 1932’deki kuruluş kanununu söylemek istiyorum -bu kitabımızın içerisinde var- kuruluş kanununun 1’inci maddesi “Devlet Sanayi Ofisinden devralacağı fabrikaları işletmek, özel kesimdeki devlet ortaklıklarını ticaret kanunları hükümlerine yönetmek.” Yani özetle şunu diyor: Bugün Varlık Fonundaki duruma benzer bir durumda o zaman Devlet Sanayi Ofisindeki şirketler Sümerbank’a devredilmiş, Sümerbank devletin stratejik olarak gördüğü alanlardaki boşluklarda yatırımları yapmış ve Nurullah Esat Beyefendinin soyadını da kurucu Cumhurbaşkanımız Sayın Mustafa Kemal Atatürk “Sümer” olarak koyuyor Nurullah Esat Sümer. Bu anlamda Türkiye’de ilk kağıt fabrikası SEKA, Mehmet Ali Kağıtçı soyadı “Kağıtçı” Karabük Demir Çelik, Türkiye’deki bütün tekstil işleri, tekstil fabrikaları ve bankacılık faaliyetlerini Türkiye’ye getiriyorlar. Bunu ne için söyledim? Esasında Türkiye Varlık Fonunun son iki yıldan beri bizim ısrarla söylemek istediğimiz yapılandırılması, devletin stratejik ve büyük ölçekli -zaten 6741 sayılı kuruluş Kanun’unda bu var- yatırımlarını yapmaya çalışan bir kurum olmak zorundadır Türkiye Varlık Fonu, bizim ana amacımız bu.

Türkiye Varlık Fonu konsolide ettiği iştiraklerin nakdine ve mal varlıklarına dokunmaz. Ziraat Bankasının kasasındaki para bizim paramız değil, BOTAŞ’ın, Türk Hava Yollarının vesairenin onlardan en iyi ihtimalde temettü geliri alırız ve onların değerlemeleri bizim için önemlidir, toplamdaki değerlemeleri.

Biz son iki yılda neler yaptık? Esasında bir yol haritası koymaya çalıştık. Bu yol haritasında öncelikle yeni yönetim kurulunun oluşturulmasından sonra yetki ve yol haritası belirlendi. Hemen arkasından şunu yaptık: İki yıl vadeli 1 milyar avroluk bir kredi kullandık, bu kullandığımız kredi Hazine garantilidir ve Merkez Bankası borç kütüğü kaydında da vardır. Yani Varlık Fonunun kullandığı kredi 2019 yılının birinci çeyreğinde kullanılmıştır, geçen seneki denetimde de biz bunu açıkladık ve kayıtlıdır ve Hazine garantilidir. Sonrasında stratejik planlarımızı yola koyarak, kamu bankalarına yine 2019 yılının içerisinde 3,7 milyar avroluk sermaye katkısında bulunduk. Bu esasında çok basit bir

yapı, şöyle ki: Hazinesden bir ikrazen borç sözleşmesi, aynı nakit akışıyla beraber bankalara da “Tier one” denilen katkı sermaye yaptık. Birbiriyle örtüşen nakit akışları, detayını anlatacağım. Bu anlamda bankalarımızın sermayelerini güçlendirmesine katkıda bulunarak aracılık faaliyetinde bulunduk.

Yine, 2019’un üçüncü çeyreğinde, Millî Piyangonun hizmet alım sözleşmesi yapıldı, detaylarını anlatacağım.

Yine, aynı çeyrekte, İstanbul Finans Merkezinin yatırımına başlandı; Türkiye Varlık Fonu, İstanbul Finans Merkezinin en büyük yatırımcısı olarak yer aldı.

Yine, dördüncü çeyrekte, bu dönemde Avrupa Yatırım Kalkınma Bankası kısa adıyla EBRD, Borsa İstanbul’dan geri çıkarken çıkma isteğini açık bir şekilde bize ifade etti ve biz de Türkiye’ye 7 milyar avroluk kredi ve sermaye desteğinde bulunan bir kurumun bu isteğini kırmadık ve onlardan geri aldık, on ay içerisinde yeni bir satış yaptık, detayını tekrardan anlatacağım.

2018-2019 yılı içerisinde hiçbir kanuni zorunluluğumuz olmamasına rağmen 4 büyük denetim şirketinden biri olan KPMG’ye Türkiye Varlık Fonunun konsolide, TFRS denetimini yaptırmak üzere yetki verdik. Aynı zamanda yine birinci çeyrekte hiçbir zorunluluğumuz olmamasına rağmen uluslararası reyting kuruluşlarından Fitch’le beraber altı aylık bir çalışma sonrasında Türkiye Varlık Fonunun reytingini yatırdık.

Yine, aynı dönemde bu yatırımların –birazdan anlatacağım sıfırdan olan yatırımların- finansmanı için Çin Kredi Sigorta Kuruluşu Sinosure’le 5 milyar euroluk bir mutabakat sözleşmesi imzaladık. Bu dönemde maden, enerji ve petrokimya alanlarında yatırım yapacağımızı açıkladık. Bu çalışmalarını bir yıl içerisinde nereye getirdiğimizi kısaca anlatacağım. Küçük satın almalar yaptık; Güneş Sigortanın Groupamadaki hissesini aldık ama daha da önemlisi, ikinci çeyrekte, Türkiye’nin tasarruf bazını artırabilmek amacıyla kamu sigorta şirketlerinin tek bir çatıda oluşturulduğu Türkiye Sigorta satın almaları, 6 tane sigorta şirketinin satın alınması ve bu sigorta şirketlerinin konsolidasyonu ve yeni bir marka yapılandırılması altında birleştirilmesini sağladık. Neden yaptığımızı da ileride anlatacağım.

Yine, ikinci çeyrekte, açıkladığımız üzere, Turkcell’in kontrolünü yüzde 26,2 hisseyle gerçekleştirdik. Genel Kurulda şu ana kadar Turkcell tarihindeki en büyük kabul oranı olan yüzde 93’le Genel Kurul onayı alınan oldukça şeffaf bir işlemdir; detayını da anlatacağım.

Bu dönemde, 1 Ağustos itibarıyla Millî Piyangonun gelir paylaşımı modeli operasyona başladı, sigortanın lansmanı gerçekleşti. Dördüncü çeyrekte Turkcell’in devri onaylandı, yine Borsa İstanbul’un EBRD’den on ay önce aldığımız hissesini başka bir stratejik borsa yatırımcısı olan, daha önce New York Borsasının, şu anda Londra borsasının ortaklarından olan Katar yatırım otoritesine halka arz öncesi yatırımcı olarak satışı gerçekleştirildi. Kısaca özetlediğim gelişme, iki yıllık dönemde yaptığımız işlemlerin kısa bir özeti.

Bu sayfada çok fazla bir şey yok ama en önemli konu; bu sayfada hiçbir hissenin azalmadığını göreceksiniz. Çok net bir şekilde, çok fazla konuşulmasına rağmen Varlık Fonu kendisine devredilen hiçbir şirketi satmamıştır, rehin de vermemiştir, herhangi bir krediye de konu etmemiştir. Bakın, çok net söylüyorum; Varlık Fonunun medyada, bir sürü basın organında defalarca yazılmasına rağmen hiçbir şekilde bu ülkenin 19’uncu yüzyılın ortalarından bu yana büyümekte ve geliştirmekte olduğu şirketlerin hiçbirine satmak, kontrolünü kaybetmek amacı yoktur. Ama bir kısmını halka arz edip değer yaratabilir misiniz? Mesela borsa ile ilgili, açıkladık, bundan sonra da olabilir ama kamunun kontrolünü vermek gibi bir niyetimiz yok, tam tersi, bu yönetimin tek amacı devletin girişimci statüsünü tekrardan sahneye koymaktır. Çok net söylüyorum, devletin girişimci rolünü sahneye koymaktır. Bu şekilde özel sektörün yapmakta zorlandığı ya da çekindiği, boyutunun yetmediği durumlarda Türkiye Varlık

Fonu yatırımcı olarak, sermayedar olarak... Ben şöyle bakıyorum; yirmi beş yıldır finans sektörünün içindeyim, bundan önceki rolümde başka bir devletin varlık fonunda altı yıl çalıştım yurt içi, yurt dışı ve bölgesel, gördüğüm resim şu: Türkiye’de finansal sektörün yüzde 95’i bankaların elinde; kötü bir şey değil ama bir tarafa doğru dengesiz bir yapılanma var. Varlık Fonu, bu anlamda, bu şirketlerin değer yaratımı süreçlerine katkıda bulunmak zorunda. Bizim ana amacımız, özellikle de 2008 global finansal krizi ve 2020’deki pandemi krizinde çok net ortaya çıkan bir şey var: Devlet eğer stratejik alanlardan elini geri çekerse o alanlarda çok net zorlanıyoruz, dünya da zorlanıyor. Mesela, sağlık, eğitim, tarım, teknoloji, savunma, altyapı; bunların hepsi çok çok önemli alanlar, biz kesinlikle özel sektöre rakip değiliz ama özel sektörü tamamlayıcı, özel sektörü geliştirici bir rol edinmek zorundayız.

Sayın Milletvekili Cemal Bey’in de bahsettiği 8 trilyon dolarlık bir büyüklük, evet ve dünyada çok önemli bir sermaye gücü. Türkiye, esasında baktığımızda, Singapur buna 1970’te başlamış, çok iyi bildiğimiz Malezya 1994’te başlamış, Türkiye 2016’da bunu bir noktaya getirmiş. Bizim eksikliklerimiz veya hatalarımız olabilir ama ben, ana amaca, bizim buradaki yönetim ekibi ve yönetim kurulumuzun bütün düşüncesi olarak buna nereden baktığımızı anlatmak istiyorum. Çünkü bizim amacımız devletin stratejik olarak eksik gördüğü alanlarda özel sektöre rakip olmadan ama büyüklükten yani 1,5 trilyon liralık, dolar bazında 245 milyar dolarlık bir büyüklükten bahsediyoruz. Sayın Milletvekilimiz Garo Bey’in dediği gibi bu bir varlık büyüklüğü. Şirketlerin değerleri de 2021’de bunu yine bir denetçi onayıyla halka da açıklayacağız, bunun çalışmasını da yapıyoruz. Yani şirketlerimizin gerçek anlamda portföy değeri, adil değeri nedir; bunu da açıklamayı düşünüyoruz. Ama şunu söyleyeceğim: Birincisi, bize 2017’de devredilen hiçbir şey satılmamıştır. Bunun ötesinde, Halkbank ve esasında, mesela Kayseri Şeker gibi bir iki tane şirketimizde de sermaye artışlarıyla beraber hisse artışı olmuştur.

Bir sonraki sayfada; Vakıfbank gibi yeni portföy şirketlerimiz oldu. Bir de bankaların altında değerini bulmayan bir kısım şirketleri de sadece bankalar değil, şirketleriniz altında böyle bir varlık şeyi görürsek onları da yeni bir modelle piyasaya sürmeyi düşünüyoruz. Türkiye Sigorta çok net bunların örneklerinden bir tanesidir. Bunun detayına geleceğim ama buradaki ana amacımız, Türkiye’nin tasarruf bazını nasıl artırırız? Sigorta alanı Türkiye’de bankalarımızın iştirakleri olarak görünen, stratejik görünen ama bir şekilde kör nokta oluşturan bir yapıydı, biz onu dışarı çıkarak ülkenin millî, yerli ve bölgede lider, bakın, Türkiye’de değil bölgede lider bir sigorta kuruluşunu oluşturmak amacıyla on aylık hummalı bir çalışma sonrasında Sayın Cumhurbaşkanımızın da lansmanıyla, katılımlarıyla 1 Eylülde bunun faaliyetini başlattık. Bu arada, 3 tane sıfırdan yatırım için şirket kurduk, detaylarını anlatacağım. Turkcell ve İFM AŞ’yi de kısaca anlattım.

Denetim konusunu bildiğiniz için çok fazla şey söylemek istemiyorum ama...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Nereden biliyoruz? Bilmiyoruz.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ - Kanuni yapısı Sayın Milletvekili. Yani üçlü bir denetim yapısı var; bağımsız denetim, Devlet Denetleme Kurulu denetimi ve Millet Meclisimizin altındaki şu anki Plan ve Bütçe Komisyonu denetimi. Bu anlamda, şunu söylemek isterim: 2019 bilançosunun büyüklüğünün kabaca yüzde 90’ı zaten Sayıştay denetimine tabi. Yani bu bizim kontrol ettiğimiz, mesela Türkiye Sigorta gibi yüzde 51’inden fazlasına sahibi olduğumuz yapılar da Sayıştay denetimine tabi.

Projelerimiz; çok kısa bunları anlatmak istiyorum. Petrokimya sektörü... Varlık Fonunun ana amaçlarında bir tanesi, Türkiye Cumhuriyeti devletin yapmakta zorlandığı özellikle de cari açığa direkt etkiye bulunan sektörlerle dönük büyük yatırımları gerçekleştirmektir, gerçekleştirirken yabancı sermayeyi çekmektir, gerçekleştirirken bunun finansmanını ayarlamaktır, gerçekleştirirken gerekirse yerli sermayede yabancı sermaye, kamu ve yerli sermayeyle beraber modern bir kamu-özel sektör iş

birliği yapısı ortaya koymaktır. Bizim ana amacımız bu, bütün mesaimizi buna veriyoruz. Bu anlamda, baktığınızda, son on yılda bir çizgi çekerseniz, kabaca 15 ile 20 milyar dolar arasında petrokimya ithalatı yapılmaktadır Türkiye’de. Böyle bir büyüklüğün katma değeri yıllık kabaca 2 milyar dolar. Yani biz esasında bu ithalatı yaparken ülkede yapsaydık ne kadar şey yapardık; bir o kadar cari açığı kesebilecek noktada bir yatırım. Bunun daha da ötesi, kümelenme oluşturamıyorsunuz yani bizde en son büyük petrokimya yatırımının temel atma töreni merhum Sayın Cumhurbaşkanımız Süleyman Demirel tarafından PETKİM’in temel atma töreni, 1960’ların başı. Bakın, o günden bugüne entegre bir petrokimya tesisi yatırımımız yok. Varlık Fonu hem...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Yani yapsaydı iktidar, niye yapmadı acaba, Varlık Fonunu mu beklemesi gerekiyordu; söyledığınız şeye bakın.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Varlık Fonu Genel Müdürü olarak sunum yapıyor, dinleyelim lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Tamam, soruyoruz. İnteraktif yapıyoruz, interaktif.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Sayın vekillerim, bizim amacımız şu: Süreçlere kesitler hâlinde bakarsak objektif sonuçlara varamayız. 1923’e 1923 tarihinde değil, bugünden baktığımızda perspektif hatalarına varabiliriz. Dünyada 1980’lerde Reagan ve Thatcher’la beraber bir özelleştirme süreci başlıyor -Türkiye de bu özelleştirme sürecinin içerisinde yer alıyor, Türkiye dışarıda kalan bir ülke değil esasında- ve bu özelleştirme süreci 80’lerde İngiltere’de, Amerika’da ve diğer yerlerde, 90’larda da Türkiye’ye geliyor, 90’ların sonu, 2000’lerin başı. Bunların hepsini beraber ben de finans sektöründe yaşadım, bir kısım özelleştirmenin içindeyim. Şu görüldü 2008 finansal krizinde ve pandemide de çok net ortaya çıktı: Devletin stratejik alanlarda yatırımcı olarak yer alması gerekiyor. Bunun için varlık fonları öne çıktı, son on-on beş yılın önemli gelişmelerinden bir tanesidir varlık fonları. Dün Suudi Yatırım Fonu Public Investment Bank (PIF) şunu açıkladı: Kendi ülkesi içerisinde büyük bir yatırım hamlesine girmek istiyor. Bunu neden açıklıyor? Çünkü ekonominin gelişmesi için. Aynı şekilde, Türkiye Varlık Fonu da esasında bu süreçlerden bağımsız bir yapı değil, dünyadaki trendleri de takip ederek ve kendi yapısal sorunlarımız... Yani “Ekonomideki yapısal sorunlar nedir?” dediğinizde biz Yeni Ekonomi Planı... Yani bu işleri yaparken de kendi kendimize düşünmüyoruz, devletin planları ve projeleri dâhilinde... Sayın Bakanımız ve bir sürü milletvekilimiz, Planlama kökenli olanlar da var denetim içerisinde... Esasında ben şunu söylemeye çalışıyorum: Sümerbanklar, Devlet Planlama Teşkilatları ve bu bir geleneğin şeyi. Varlık Fonu da esasında bu geleneğin bir halkası olarak, bu yatırımların uygulayıcısı olarak yer almak zorundadır. Bizim şeyimiz bu ve bu planları Yeni Ekonomi Planı’nın bir parçası olarak yapıyoruz. Bunlarda da Varlık Fonuna ilgili sunumlarda bazı roller verildi ve bu rollerden 2 tanesi... Bütün sorunları Varlık Fonu çözemez, Varlık Fonu yapabileceği konulara odaklanıyor: Bir tanesi cari açık, diğeri de Türkiye’de tasarruf bazının artırılmasına dönük çalışmalar. 3’üncüsü de devletin stratejik gördüğü alanlarda sermaye yatırımcısı olması, ana amacımız bu.

Bir sonraki sayfada yani bu yatırım beş altı yıllık bir yatırım olacak. Şu an İskendurun Körfezi’nde kamu arazileri üzerinde yer tespiti çalışmalarında bulunuyoruz. Bunu, yer tespiti çalışmalarımızı senenin ilk yarısında bitirmeyi planlıyoruz. Bununla beraber, fizibilite çalışmaları, geçen seneyi ön fizibiliteyle geçirdik. Ön fizibiliteden sonra mühendislikte mühendislik dizaynı yapılıyor. Bu mühendislik dizaynlarına ve en nihai yatırım kararına gelene kadar yirmi dört ile otuz altı aylık süreçler var çünkü 7-8 milyar dolarlık bir yatırımdan bahsediyoruz, çok kapsamlı mühendislik çalışmaları yapılıyor.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Birisine mi yaptırıyorsunuz, kim yapıyor bunları?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Uluslararası danışmanlar yapıyor Sayın Milletvekili.

Şimdi, buradaki konu... Sayın Bakanım, sayın milletvekillerim; çünkü bu çalışmaların uluslararası finansmanını Türkiye'deki bankacılık sektörü bu finansmanı tek başına sağlayacak şeyde değil. Bunun uluslararası finansmanı ve uluslararası standartlarda raporlanması gerekiyor. Bu süreçler, muhtemelen bulacağınız yabancı yatırımcılarla beraber anlaşacağınız bir doküman setini bankalara sunmanız lazım, lisansörlere sunmanız lazım, bununla ilgili ekipleri oluşturmanız lazım.

Bir sonraki sayfada, çok kısa anlatacağım. Kabaca, 4 milyon ton nafta, 1,2 milyon tonluk LPG ithalatı... Nafta ve LPG yani likit petrol gazından giren, nafta ayrıştırıcısı ve aromatiklerden oluşan ve Türkiye'deki ana ithal edilen petrokimya ürünlerine... Uç petrokimya ürünleri değil, anaları. Nedir bunlar? Paketleme, film ambalajda kullanılan, "low density polyethylene" veya şişe konteyner yani şu maddeyi Türkiye ithal ediyor, bakın. "Bunu Türkiye'de üreteceğiz." diyoruz, dediğimiz şey bu. Aynı şekilde pet üretim, polyester iplik üretimi, boru üretimi veya ana plastik polimer, polyester elyaf gibi yerlerdeki ana ürünleri... Bu tesisin içerisinde bir lego parçası gibi birbirine bağlanan ve bunu ağırlıklı kamu arazilerinde... Bir kısım kamulaştırmanın gerektiği yerler olabilir, yer tespitinden sonra bakacağız ama o bölgede niye yapıyoruz? Çok basit, o bölge bir temerküz alanı, Bakü-Tiflis-Ceyhan, Kuzey Irak petrolleri ve bizim liman anlamında o bölgedeki lojistik imkânlarımız, artı, bu ana ürünlerin tüketildiği alan da zaten orada ağırlıklı; baktığımızda, Gaziantep, Güneydoğu, vesaire. Burada bir petrokimya kümelenmesini oluşturmak adına sadece devletin yüzde 100 yatırım yaptığı değil, stratejik yatırımcıları çektiğimiz ve gerekirse de kısım kısım yerli yatırımcıları da ana bir şekilde bu hattın içine aldığımız bir yapı.

Bir diğer konu, maden yatırımları. Türkiye'de, yine baktığımızda, 2019 rakamlarıyla 17-18 milyar dolarlık bir maden ithalatı var. Bunun altın kısmı 2020'de biraz daha yukarı çıkmış durumda ama 2019 verilerine bakarsanız yaklaşık 10 milyar dolarlık altın ithalatı var. Demir çelikte, kömürde, petrokokta, bakırda, alüminyumda ve diğer şeylerde bir açığımız var. Bizim burada baktığımız yer şu: Ben yaklaşık yedi yıl kadar uluslararası bankacılık yaptım, gelişmiş bir ülke görmedim ki maden sektörü zayıf olsun, bir tane görmedim. Bununla beraber, baktığınızda, cumhuriyetin kuruluşunda da esasında Eti Maden gibi bir kuruluşun kurulmasının stratejik olarak aynı şekilde devlet aklıyla kurulduğunu düşünüyorum. Türkiye Cumhuriyeti maden sektöründe özel sektörün yapamadığı alanlarda bir ölçek olarak bunu koymak zorunda. Biz bunu nasıl yapıyoruz? Enerji Bakanlığımızla entegre bir yapı kurmaya çalışıyoruz yani MTA ve MAPEG bu sürecin ilk ucunda, ana yerlerde ne olabilir, ön çalışmalarını yapıp "Buralarda bir potansiyel olabilir." dediklerini biz derinlemesine çalışıyoruz. Derinlemesine çalışmak şu: Aynı şekilde bir maden projesi, sadece bir maden projesi değil; aynı zamanda bir finansman projesi, aynı zamanda potansiyel bir halka açılan ve değer yaratan yatırımcıları çektiğiniz bir platform. Bunu Türkiye'de nasıl yapabiliriz? Türkiye'de, yurt dışında halka açık, New York'ta halka açık olan tek şirketin şu an sahibi Türkiye Varlık Fonu. Yani bu anlamda kaslarımız gelişmek üzere, yavaş yavaş bunları geliştiriyoruz. İletişiminden mevzuatına, haritalamasına, sondajına, kargosuna, laboratuvar kısmına kadar bir uçtan uca yapıyla bu süreci götürüyoruz ve uluslararası standartlarda madenlerimizi bir noktaya getirmeye çalışıyoruz. Bunların içerisinde, şu an itibarıyla bu bir geliştirme aşamasında, MTA'dan yaklaşık 14 tane proje aldık, bunlar 20 maden sahası ama maden sahalarının bir kısmı yan yana olduğu için bunları proje olarak sayıyoruz; altın, bakır, gümüş, demir, çinko, krom gibi metaller ve burada bizim farkımızın şu olduğunu düşünüyorum: Uluslararası standartta yapacağız ama kamu sorumluluğuyla yapacağız yani bunun kamu bilinciyle yaptığımız bir süreç olması gerekiyor. Şu ana kadar petrokimya ve maden; biraz sonra enerjiye geleceğim, enerjideki konu da aynı. Enerjideki konu, bunların hepsi yerelde istihdam sağlayan projeler yani hiçbirisi İstanbul içerisinde yatırımlar değil, lokalde, bölgelerde ve ilgili yerinde, kaliteli, sıfırdan yatırım yapan projeler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Sayın Bakanım, hızlı geçmeye çalışacağım.

Afşin-Elbistan C segmentini yapmak için yine Enerji Bakanlığımızla görüşüyoruz. Aynı şekilde, Türkiye’de, baktığınızda, yirmi yılda enerjide çok yol katedildi. Yol katedilen alanlar, yenilenebilir enerji, ithal kömür, doğal gaz vesaire, ciddi bir kapasite kovalıyor, 28 binlerden 95-96 binlere geldi. Ama baktığımızda, toplamın içerisinde, yerli kaynaklardan, özellikle kömürden oluşturulan enerjinin küçüldüğünü görüyoruz. Bu neden önemli? Türkiye’nin sürdürülebilir baz yükü kapasitesi, enerji güvenliği açısından önemli. Biz bu enerji güvenliğinin Türkiye’nin stratejik bakış açısında önemli olduğunu düşünüyoruz. Bu anlamda da Türkiye’nin kabaca yüzde 3 civarında enerjisini üretecek Afşin C segmentinin yapımı için şu an yabancı yatırımcılarla görüşüyoruz. Bunun, Kuşak-Yol Projesi’nin de bir bacağına uzantısı olması gerektiğini düşünüyoruz. Yani potansiyel yatırımcıların hepsinin zaten özellikle ağırlıklı Çin’den olduğunu, finansmanın da Çin’den olduğunu daha önce basınla da paylaşmıştım. Bizim için önemli bir proje.

Yine, ciddi bir yerelde istihdam, hem kömür madeninin işletilmesi hem de enerji santralinin enerji verimliliği ve çevre duyarlılığı son teknolojiyle ve karbon salınımı oldukça makul seviyelerde olan yeni bir enerji santrali kurmak için yola çıktık.

Türkiye Sigortayı çok kısa geçeceğim, kısaca anlattığım tasarruf bazının oluşturulması için. Türkiye Sigorta beş aylık bir şirket ama beş ayda kamuda Türk şirketleri tarafından sigortalanamayan değerleri sigortalar hâle geldik bakın. Beş aydaki konu bu. Daha önce, bizim gemilerimiz, uydumuz, kuyularımız, bunları Türkiye sigorta sektörü sigortalayamıyordu, Türkiye Sigorta bunları yapar hâle geldi.

Bununla beraber, finansallara bakalım, beş aylık bir şirketin geçen seneki kârıyla bu seneki kârı arasında 2,2 milyardan 2,5 milyara gelmiş durumda, daha operasyonel full entegrasyon tam sağlanmamasına rağmen. Türkiye Cumhuriyeti devletin kurumu olan Türkiye Sigorta, sigorta sektöründe bugün en büyük yapı. Biz bunun çok daha büyük olup bölgesel bir lider olması gerektiğini düşünüyoruz. Yani Doğu Avrupa, Kuzey Irak, Suriye, Gürcistan, Kuzey Afrika, bu bölgelerde sigorta faaliyetlerini risk olarak “underwriting” alt garanti kapasitemizi de artırarak büyüteceğimize inancımız tam ve gerçekten halk seviyesinde de kabul edilen bir sigorta şirketi olduğunu görüyoruz beş aylık gelişmelerden.

Bahsettiğim, Nisan 2019’daki kamu bankalarının sermayelerinin güçlendirilmesiyle ilgili projemiz 3,7 milyar avroluk çekirdek sermayesinin artırılmasına dönük bir yapı. Esasında konu çok basit, Varlık Fonunun bilançosundaki borçlanma, karşılığında da bir alacak var. Netteki bakiye sıfır bakın, nakit akışı birebir aynı. Yani biz hazineye ne borçlanıyorsak bankalarımızdan da aynı vadede, aynı alacağımız var, bir kuruş fark yok. Varlık Fonu bunu neden yapıyor? Varlık Fonunun sermayedar olabilme kapasitesi var, bir kısmının da zaten sermayedarı. Bu anlamda, bunlar da halka açık ve o günkü hazinenin borçlanma faizinden yapıldı. Yani fiyatlamalar, hazinenin ilgili günündeki referans fiyatı baz alınarak verim eğrisindeki rakam alınarak yapıldı. Buradaki şeyimiz, bir iskonto yapı, on yıl vadeli 4,5 milyar avroluk bir şeyi iskonto ediyorsunuz, bugünkü değeri 3,7 milyar avro, bu 3,7 milyar avroyu da en büyük Ziraat Bankasına -1,4 milyar- Vakıfbank ve Halka büyük, diğerlerine de bilançolarına göre paylaştırarak bu bankalarımızın 2019’daki esasında piyasayı fonlama kabiliyetlerini artıran yapılarını oluşturduk.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Niye hazine vermiyor bu parayı, niye siz aracısınız?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Sayın Vekilim, esasında şöyle, hazinenin o anlamda bütçesinde olmayan bir rakam. Biz bunu aracı olarak Varlık Fonu hazineye borçlanarak aynı parayı bankalara sermaye olarak koyuyoruz. Burada Varlık Fonu olması, esasında Varlık Fonu bir aracı. Hazine 2001 yılında da sermaye koymamış çünkü buradaki ana konu, çekirdek sermayelerinin güçlendirilmesi gerekiyor. Çekirdek sermayelerinin güçlendirilmesi için de biz bir aracı rolüyle yapıyoruz. Yani Varlık Fonuna ilave bir borçlandırma yapmıyoruz. Bunu, tamamen bankalarımızdan aldığımız ödemeleri aynı şekilde hazineye geri ödeyeceğiz. Kamudan kamuya bir işlem bu, tamamen kamu içerisinde, kamu sınırları içerisinde ve piyasaya açıklanan. Bunların bir kısmı Vakıfbank ve Ziraat Bankası, diğerleri sermaye benzeri kredi, Vakıfbank ve Ziraat Bankası da bono formatında. Yani burada da esasında halka açık bir dokümantasyon bulunmakta.

Turkcell konusu da piyasada çok konuşulan konulardan bir tanesiydi. Öncelikle şunu söylemek istiyorum, Turkcell’de on beş yıllık davalar söz konusuydu. Turkcell’in halka arzı 2001 yılında 17 milyar dolardan oluyor, 17 milyar dolar. Sonrasında 23 milyar doları görüyor. Biz aldığımızda 4,2-4,3 milyar dolar civarlarındaydı, tam rakamı hatırlamıyorum, yanlış olmasın, 4,5 civarlarında. Bu neden? Yani ortalama 20 milyar dolarlık diyelim, bir şirketin değeri neden 4,5 milyarlaraya geliyor? Ana sebebi şu: Ortaklar arasında çok büyük davalık durumlar vardı ve bu davalar Türkiye’de değildi, yurt dışında, Londra’da, British Virgin Islands’da, başka yerlerde. Bu davalardan dolayı, hatırlayalım, Turkcell birkaç sene arka arkaya genel kurulu toplayamadı, genel kurulu toplayamadığı için temettü dağıtamadı, temettü dağıtamadığı için yatırımcı güveni kayboldu. Yatırımcı güveni kaybolan bir şirket, buna rağmen piyasadaki piyasa değerini tuttu ve çok inovatif dijital bir yapıya döndü.

Biz şunu söyledik: Türkiye’nin rekabetçi olabilmesi için, telekomünikasyon sektöründeki problemin çözülmesi gerekiyordu. Problemlerin en büyüklerinden bir tanesi Turkcell. Turkcell’de bizim önerdiğimiz yapı, benim yirmi beş yılda gördüğüm en şeffaf yapılardan bir tanesi. Bütün sözleşmeler imzalı şekilde Kamu Aydınlatma Platformunda bulunuyor. Aynı şekilde, New York Borsasının EDGAR diye bir kamu aydınlatma platformu var, oraya da bütün sözleşmeler imzalı şekilde haziran ayında konuldu. Hazirandan ekime kadar da bütün yatırımcılarla konuştuk ve Turkcell tarihinde en yüksek oranlardan bir tanesi, belki en yüksek oranı, yüzde 93 civarında bir oyla genel kurul onayı oldu. İlk defa Turkcell Genel Kurulunda kavgasız bir genel kurul oldu. Bu işlemler gerçekten çok sofistike ve binlerce sayfalık dokümanlarla oluştu. Nihayetinde çok kısa bir özetini ekranda koyuyoruz. Bu da hazirandan bu yana -bir “web” sitesi yaptık- “web” sitesinde bütün yatırımcılara ve herkese açık. Yani şu slayt hazirandan beri orada.

Çok basit bir yapı esasında, Turkcell’in yüzde 49’u halka açık, yüzde 51’inin sahibi Turkcell Holding diye bir şirket. Bakın, 4 katmandan oluşuyordu bizden önceki yapı, 4 katman ve o kadar karmaşık bir yapı ki şirketi kimin kontrol ettiği gri alan. Yatırımcılar böyle durumları iskontoluyorlar. Onun için 20 milyar dolardan 4-4,5 milyar dolara düştü Turkcell’in değeri. Bizim inancımız şu: Turkcell’in değerini 2 kat, 3 kat yapabileceğimizi düşünüyoruz dolar bazında. Bunu da zaten bizim aldığımız o günden bugüne olan hisse fiyatı hareketi de belirtiyor. Hisse fiyatı yavaş yavaş artıyor, inancı artıyor hissedarın ve şunu gördük: Türkiye Varlık Fonu -birkaç işlem, arka arkaya bir zincir işlem bu, sonundaki yapı daha önemli- Turkcell’in yüzde 26,2 hissesini satın almıştır toplamda. Bizimle beraber yine içeride olan ve hissedarlık sözleşmesiyle şirketi kontrol eden LetterOne yani Londra bazlı bir Rus yatırımcısı şirketin yüzde 13,22’sini ortak kontrol ediyor. Bu işlem sonrasında, işin ilginç şü: Daha çok para yatırıyor, şirketin yüzde 24,8’ine sahip oluyor ve kontrolü bize bırakıyor. Bakın, bu bir güven çünkü diyorlar ki: “Bu problemi biz çözemiyoruz, sizinle beraber çözelim, İsveçli Telia’yı alalım çünkü Telia çıkmak istiyor.” Telia’nın hissesini kabaca yarı yarıya, beraber aldık. Biz Çukurovanın hissesini de toplayarak yüzde 26,2’ye geldik. Daha da ilginç, şirketi sadece yüzde 15’le kontrol eder

hâle geldik. Yüzde 11 finansal yatırım Varlık Fonu için. Eğer değerini görürsek, onu da halka açabiliriz ama bugün itibarıyla sadece yüzde 15’le Türkiye Varlık Fonu, Yönetim Kurulunun 9 üyesinden 5’ini atıyor. Türkiye Cumhuriyeti’nin en şeffaf işlemlerinden bir tanesidir, Türkiye Varlık Fonunun stratejik yatırımlarından bir tanesidir. Türkiye Varlık Fonu neden Turkcell’e yatırım yapıyor? Çünkü biz yüksek teknoloji şirketlerine yatırım yapmak zorundayız. Telekomünikasyon hem ülke güvenliği hem de yeni teknolojiler açısından çok önemli, Turkcell de Türkiye’nin dijitalde lider şirketi. Varlık Fonunun Turkcell yatırımı özetle bu.

Borsa İstanbul çok konuşuldu. Türkiye Varlık Fonu kendisine devredilen Borsa İstanbul hisselerini satmamıştır. Türkiye Varlık Fonu olarak, 2015’te Avrupa İmar ve Kalkınma Bankasının aldığı yüzde 10’luk hisseyi bize geri satma isteğini, Türkiye’ye çok büyük kredi açan ve Türkiye’de yatırımlarını finanse eden bir kuruluşun isteğini geri çevirmedik; girdiği yatırım maliyetinden geri aldık. 2015 yılında 122,5 milyon dolar verip girdi, 2019’da, dört yıl sonra aynı maliyetten geri çıktı, arada sadece temettülerini aldı. Biz Aralık 2019’da 122,5 milyon dolara aldığımız hisseyi Kasım 2020’de halka arza hazırlık amaçlı, yine stratejik bir borsa yatırımcısı olan Katar Yatırım Otoritesine 200 milyon dolara sattık. On ayda -ben getirileri söylemeyi çok sevmiyorum ama- dolar bazında yüzde 63 bir getiri sağlandı bu işlemten. Türkiye Varlık Fonu 77,5 milyon dolarlık bir gelir kazanmıştır buradan. Bu gelir, Türkiye’nin 80 milyonunun geliridir.

İstanbul Finans Merkezi: İstanbul Finans Merkezi konusunda da medyada çok konu geçiyor. Biz buna hiçbir zaman inşaat projesi olarak bakmadık, onu bir baştan söylemem gerekiyor. Türkiye Varlık Fonu neden bu işe bakıyor? Çünkü Roma, Doğu Roma, Osmanlı; bugün, Türkiye Cumhuriyeti’nin, bu bölgede İstanbul’un bir lider konumu var. Biz Romanya’da iş nasıl yapılır, kabaca biliyoruz; Irak’ta iş nasıl yapılır, kabaca biliyoruz; Gürcistan’da nasıl yapılır, bunu da biliyoruz; Kuzey Afrika’da nasıl yapılır, bunu da biliyoruz. Bu anlamda “Bu yeteneklerimizi bir finansal merkez etrafında oluşturabilir miyiz? Türkiye’nin stratejik kaslarını finansal olarak da finansal hizmet ihracına dönük bir lokasyonda gerçekleştirebilir miyiz?” projesinin realize edilmesi.

İnşaat kısmı neden önemliydi? Çünkü inşaat kısmı esasında şöyle: Üç katman dersek; ekosistem, kanun, mevzuat ve inşaat. İnşaat çözülmeden yukarıdaki iki katman çalışmıyordu Sayın Bakanım, sayın milletvekillerim. Bu anlamda, Kasım 2019’da başladığımızda yüzde 26’larda olan tamamlanma oranı bugün itibarıyla -bu rakamlar biraz daha geride ama- yüzde 50’ler civarına gelmiş durumdayız. Hayırlısıyla 2022’nin ortasında projenin açılışı gerçekleşecek, çok yakın zamanda da Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisimiz, Hazine ve Maliye Bakanlığımız, ilgili bakanlıklar ve kurumlarla da ortak çalışarak ilgili kanun teklifi de sayın Meclisimize ve Plan ve Bütçe Komisyonumuza da gelecek. Kanunun hazırlık çalışması devam ediyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Vekillerin haberi var mı?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Sayın vekillerimizi de bilgilendiriyoruz. İç süreçler devam ettiği için... Ama İFM kanunuyla ilgili zaten basında bazı açıklamalar, herhangi bir yerde... Şunu söylemem lazım Sayın Bakanım: Bugün, Londra, Dubai gibi merkezlerin hepsinde belirli teşvikler var ve bu teşvikler bir kanun mekanizması çerçevesinde oluşturuluyor. Bu kanun mekanizması çerçevesinde belirli bir teşvik ve regülatif altyapıyı oluşturmanız lazım. Bunun için de zaten Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisinin kuruluş kararname ve Varlık Fonunun da bu işe girmesiyle beraber bu kanuni altyapıyı oluşturmada İstanbul Finans Merkezini açamazsınız. Yatırımcının buraya gelmesi ve belirli bir şey yaratmanız lazım. Bizim ana amacımız

burada, bu spesifik sahada bu lokasyonu sabitleyerek burada yapılan ve Türkiye dışına ihraç edilen finans hizmetleri kapsamında bir çalışma olacak. Şu an konu tam olgunlaşmadığı için çalışmalar devam ediyor, Meclisimiz de gelecek.

Yine, Millî Piyango konusu, bunu geçen sene anlatmıştık. Varlık Fonunun iki tane amacı var Millî Piyango lisansı devredildiği için. Millî Piyango lisansından oluşturulacak kaynak, ilk başta anlattığımız işlemlerin, petrokimyanın, madenin, enerjinin Türkiye Varlık Fonuna düşen sermayesinin hazırlanmasında bir katkıdır. Yani buradan alacağımız, hepsini karşılamaz bu arada ama -şirketlerin daha verimli temettüleriyle beraber- bir katkıda bulunuyor Millî Piyango. Bizim getirdiğimiz model, esasında devletimizde daha önce de uygulanan bir model; İddaa'da, Spor Toto'da oluşturulan gelir paylaşımlı model. Bu gelir paylaşımlı modelin ana amacı Millî Piyango özelinde ikramiye oranının belli bir oranda artırılması -biz yüzde 59'a kadar artırdık- ve bu anlamda cironun artırılarak verginin oransal olarak azaltılması ama devlete olan katkının artırılması. Bunun özetine baktığımızda, 1 Ağustos'tan beri faaliyette olan Millî Piyangoda ciro 1,5 milyondan 2,9 milyona çıkmıştır; kabaca 2 kat artmıştır. Bu anlamda toplamda kamu payı 734 milyondan 1,078 milyona çıkmıştır; vergiler artı Varlık Fonuna kalan pay diye bakabiliriz. Daha da ilginç, esasında vatandaşa dağıtılan para da artırılmıştır yani ikramiye tutarı da artırıldı. Bu rakamlar yani tablonun sağ tarafında gördüğümüz rakamlar, biri pandemi öncesi, biri pandemi sonrası. Satışlar, pandemi koşullarına rağmen yani sokakta insanların Millî Piyangoya giderken zorlandığı, yıl sonunda, hafta sonlarında seyahat yasaklarının olduğu bir dönemde gerçekleştirilmiştir. Pandemi koşullarının etkisi azaldığında burada daha yüksek oranda kamu payının olacağını biliyoruz. Burada bizim amacımız, esasında, kayıt dışının kayıt içine alınması. Daha önce ilgili Bakanımız da bir açıklama yapmıştı; Spor Toto da aynı şey, İddaa da aynı şey esasında. Türkiye'de kayıt dışı çok ciddi bir mekanizma var, bunun devletin gözetiminde... Yani biz şu an kimin oynadığını, hepsini T.C. kimlik numarası bazında takip ediyoruz. Bütün para yani 100 liralık millî piyango oyunu oynuyorsanız bu para Varlık Fonu hesaplarına geliyor, bütün para Varlık Fonunun hesaplarına geliyor, buradan işletici komisyonları ve bayi komisyonları ödeniyor. Sonra, ikramiyeleri de biz ödüyoruz kamu bankaları aracılığıyla yani Halk Bankası...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kazanılmayan ikramiyeleri de siz alıyorsunuz.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Sayın Vekilim, onu ben şöyle söyleyeyim: 1926'dan beri, tayyare piyangosundan beri Millî Piyangonun uygulaması böyle yani biz bir şeyi değiştirmedik.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hazineye gidiyordu şimdi size gidiyor.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Şöyle: Lisans sahibine gidiyor Sayın Vekilim esasında, onu bir açıklığa kavuşturmam gerekiyor çünkü farklı bir uygulama varmış gibi konuşuluyor. Esasında geçen senelerde de satılmayan biletlerin ikramiyesi hazineye devrediyordu, bu sene de aynı. Yani bunda farklı bir şey yok, sadece onu anlatmak istedim.

Yine, baktığımızda esasında, bir sonraki sayfada Millî Piyango lisansının satılmadığını tekrardan anlatmak istiyoruz. Lisans devri olmadı, sadece gelir paylaşımı modeli oldu. Kamu payı arttı, bütün para TVF'de toplanıyor yani TVF'nin hesaplarında toplanıyor. 100 liralık bilet alırsanız bu para bizim hesabımıza geliyor. Herhangi bir istisna da yok, sadece Varlık Fonunun kendi kanunundan gelen istisnalar Varlık Fonunun kısmı için uygulanıyor.

Finansal bilgileri de çok kısa söylemek isterim. Toplam aktiflerimiz sizin de bildiğiniz rakamlar. Kabaca 1,5 trilyon TL civarında bir rakamdan bahsediyoruz. Buradaki ana yapıya baktığımızda da esasında Türkiye Varlık Fonunun konsolidesi çok zor bir konsolidasyon. Kabaca dolar bazında 245 milyar dolar dedim. Biz –tekrardan anlatmak istiyorum- hiçbir mecburiyetimiz olmamasına rağmen

bunu büyük 4 denetim şirketinden uluslararası standartlara uygun bir şekilde yaptık. KPMG yaptı 2018 ve 2019 yılı denetimlerini. Şu detayı vermek isterim: KPMG ortağı Türkiye’de bizim finansalları onaylayamıyor, bunu yurt dışı merkezinden onaylıyor çünkü bu büyüklükte bir finansal raporlamayı Türkiye’deki ortağın onaylama yetkisi yok. Bu anlamda esasında sadece Türkiye’nin gözünden geçmiyor, Varlık Fonu denetimi diye başladığımız yerde yurt dışındaki bütün ekipler de dâhil oluyor, bunu bir söylemem gerekiyor.

İkincisi, Varlık Fonunun kendisinin kullandığı tek finansal borç 2019 yılı itibarıyla 1 milyar avroluk Hazine garantili borçtur. Tabloda gördüğünüz 21,8 milyar TL 3,7 milyar avronun TL karşılığıdır. Bilançoda finansal borç olarak görülüyor ama bu Hazineye olan borcumuz vardır, öbür tarafta da alacağımız vardır aynı rakamda, aynı nakit akışında. Kamudan kamuya olan bir işlemdir. Varlık Fonunun amacı, şöyle söyleyeyim, dün itibarıyla bizim halka açık şirketlerimizin Varlık Fonuna gelen kısmı 6 milyar dolara yakın bir rakamdır yani bunlar piyasada açık olanlar. Bunun içerisinde Ziraat Bankası, borsa, halka açık olmayan TPA, BOTAŞ, ETİMADEN, PTT vesaire bunlar da yoktur. Yani onun için biz 2020’de bu rakamları da bir denetçi eşliğinde denetim rakamlarının yani portföy değerimizin gerçek adil değeri nedir, bunu da açıklama istiyoruz ama Varlık Fonunun toplam mal varlığına göre borcu çok düşüktür.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne kadar?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Yani bizim sermayemiz 2019’da 33 milyar dolar civarında, bu 33 milyar dolara karşı aldığımız finansal borç 1 milyar avro.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bağlı kuruluşların? Yapmayın ya.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Onlar ama şöyle Sayın Milletvekilim: Şirket değeri ile bilanço üzerindeki borç arasında... Yani şirket değeri, bizim sermayemizin adil değeri nedir? Bu sermayemizin defter değeri 33 milyar dolar kabaca. Şimdi, bu defter değerinin adil değerine de bakmak lazım ama defter değeri içerisinde olan halka açık kısmı sadece 6 milyar dolar. Yani bizim düşüncemiz, bu rakamı 2021 için çalışıyoruz, bu raporlamayı da bir denetim şirketinin onayıyla bilançomuzda vereceğiz ama benzeri kuruluşlara da bakarsanız esasında buna benzer raporlamalar yapıyor. Ben şunu söylemeye çalışıyorum, burada kısaca yaptığım sunumu da bitirmek isterim: Bizim amacımız Varlık Fonu olarak Türkiye’nin stratejik ve büyük şirketlerine yatırım yapmak, devletimizin yapısal konularında sermayedar olarak bulunmak. Bu anlamda da esasında her dönemde bu şeffaflaşmayı da artırmak. En şeffaf şirket olduğumuzu söylemiyorum yani gizlilik tartışmaları benim kapsamım dışında ama biz her şeyi açık açık konuşmak gerektiğini düşünüyoruz. Burada da sayın vekillerimizle, Sayın bakanlarımızla, sizlerle, biliyorsunuz, sayın grup başkanlarımızla da bir önceki gün oturduk, konuştuk. Varlık Fonu yönetimi olarak veya Varlık Fonu Yönetim Kurulu ve yöneticileri olarak bizim bütün amacımız Türkiye’ye değer katan bir yapı oluşturmak. Bu yapı devletin ana düşüncesinden uzak bir yapı değildir, devletin ana düşüncesini uygulamaya çalışan bir yapıdır, ana şeyimiz bu.

Denetim raporunun gecikmesiyle ilgili kısaca bir şey söylemek isterim: İlk defa yaptığımız KPMG denetiminde tam konsolide raporda borçlarımıza bakarsanız 2017-2018 karşılaştırmasında şunu göreceksiniz: 2017’de sadece Türk Hava Yolları ve Borsa İstanbul konsolide edilmişti, diğerleri sermaye yöntemiyle konulmuştu. Bundan dolayı diğerlerinin borçları bilançonun içinde yoktu yani borç rakamı olarak yoktu. Biz konsolide ettik 2018’de şundan dolayı, dedik ki: “Bu şirketlerin biz sahibiyiz.” Kamu Gözetim Kurumuyla da konuşarak bu şirketleri kontrol ettiğimiz karinesini konuştuk ve KGK de bunu kabul ettiği için “Bu şirketleri tam konsolide yapabilirsiniz.” dediler. Bundan dolayı esasında bir konsolidasyon farkı var. Konsolidasyon farkı, borcun olmadığı şirketler yani 2017’de

olmayan şirketler 2018’de dâhil edildi birden. Bundan dolayı bir fark oluştu 2017-2018 farkı. 2019’da da şu oluştu: Özellikle bir kısım şirketimizde kur farkından dolayı -yani borçların büyük kısmına bakarsanız- esasında finansal kiralama borçları olduğunu göreceksiniz. Finansal kiralama borçları Türk Hava Yollarının uçak finansmanlarıyla alakalı ve bunların kur artışlarıyla alakalı. Bunun dışında büyük kalemlerden bir tanesi, 21 milyar TL’lik 3,7 milyar avroluk kısım bizim Hazineye olan borcumuz ama Hazineye olan borcumuzun öbür tarafında da bir alacağımız var ve o alacak esasında birebir aynı rakam.

Çok kısa özetimle, banka borcumuz 2019 yılı sonu itibarıyla sadece 1 milyar avrodur, bunun dışında bizim herhangi bir finansal borcumuz yoktur 2019 yılı itibarıyla. Türkiye Varlık Fonu krediyi sadece yatırımları için kullanır yani potansiyel girdiği yatırımlar için kullanır, herhangi bir şekilde bir paralel bütçe ya da devletin bütçesini fonlamak isteyen bir yapı değildir. Türkiye Cumhuriyeti’nin Hazinesi zaten bu görevi 1923’ten bu yana çok başarılı bir şekilde gerçekleştirmektedir. Bizim ana amacımız devletimizin sermaye yatırımcısı olan bu platformun gün geçtikçe kurumsallığını artırarak özellikle devletin girişimci statüsünü öne çıkartan bir yapı sunmak.

Eğer dil sürçmesi ya da yanlış bilgilendirmem olduysa affınıza sığınırım.

Sayın Bakanım, sayın milletvekillerim; tekrar teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Yeni bir kurumdan bahsediyoruz, birçok boyutu olan bir kuruluş. Burada yapacağımız görüşler, eleştiriler, değerlendirmeler hem hesap sorma anlamında hem de yol gösterme anlamında bence çok kıymetli olacaktır.

Şimdi, değerli üyelerimizin görüş ve eleştirilerine açmak istiyorum.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Başkanım, denetçilerin de görüşlerini bir öğrenebilirsek geçen yıl da yaptığımız gibi geleneksel olarak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, denetçilerimizden kime söz veriyoruz? Bir öne alalım sizi.

Buyurun.

DDK DENETÇİSİ TUĞÇE BABAOĞLU – Evet, geçen sene olduğu gibi bu sene de 2 raporla görüşlerimizi arz etmeye çalıştık. Birincisi, konsolide bağımsız denetim sonuçlarının yer aldığı rapor, ikincisi, şirket ve alt fonların raporları. Raporun ayrıntılarına ilişkin bilgi arz etmemi mi istiyorsunuz Sayın Vekilim?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Şimdi, bazı konular var, sizin raporunuz bir anlamda bağımsız denetim raporunu denetlemek gibi olmuş yani siz ayrı bir denetim yapmamışsınız. Bağımsız denetim raporunda belli hususlar var, mesela BOTAŞ, Halk Bankası, Ziraat Bankası gibi kuruluşlarla ilgili şartlı görüş verilmiş, PTT’yle ilgili görüş vermektan kaçınılmış, bunlarla ilgili hiç açıklama yapmamışsınız. Hâlbuki bunlar sorun, sıkıntı olan yani bunlar Varlık Fonu içerisindeki kurumlar. Bunlarla ilgili hiçbir açıklamanız yok. Nasıl bir rapordur bu, biz bunlarla ilgili nasıl bilgileneceğiz? O raporlar sizin raporunuzun eki de değil. Sorun olduğu, sıkıntı olduğu çok açık; şartlı raporlar ve görüş bildirilmekten kaçınılmış bir rapor var ortada ve hiçbir şekilde görüşünüz yok, “Hiçbir sorun yoktur.” diye bağlamışsınız. Bununla ilgili bir şey söylemeyecek misiniz?

DDK DENETÇİSİ TUĞÇE BABAOĞLU – Elbette. Bizim yaptığımız, bağımsız denetimin, bağımsız denetim standartları çerçevesinde aslında denetiminden ibaret Sayın Milletvekilim. Dolayısıyla, bu çerçevede yani kanunun amir hükmünü yerine getirmeye çalışıyoruz, iki senedir ben de bu heyetin içerisindeyim, koordinasyondan da sorumluyum. Ekibimizde bu alanda yetkinliği olan uzmanlarımız

da var, bizimle birlikte çalışıyorlar ve onlar bağımsız denetim raporlarına esas bütün çalışma kâğıtları üzerinden tek tek, standartlar çerçevesinde kontrollerini gerçekleştiriyorlar ve sonucunda eğer bir eksiklik yahut da hata bulunursa bunun düzeltilmesi yönünde ya da eğer değerlendirme ve tespitlerin rapora arz edilmesi, geçirilmesi gerekiyorsa da o yönde değerlendirmelerimizi yapıp içeriklerini aksettirmeye çalışıyoruz. Açıkçası, bizim görevlendirilmemizin kapsamı bu şekilde yani bağımsız denetim standartları çerçevesinde bir denetim yapılmasından ibaret. Bu çerçevede KGK'nın zaten ilgili mevzuatlarıyla belirlenmiş durumda. Bizim yaptığımız şey –tekraren söylemem gerekecek ama- sadece standartlar çerçevesinde yapılan denetimin değerlendirilmesi.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Başkanım, tabii ki arkadaşımızı eleştirme durumunda değilim. Fakat şöyle bir durum var, siz Komisyon Başkanısınız, bağımsız denetim raporunda çok önemli eleştiriler var. Hangi kurumlar için tam olarak belirteyim: Halk Bankası şartlı bağımsız denetim görüşüne sahip, Ziraat Bankası şartlı bağımsız denetimde, BOTAŞ aynı şekilde, Eti Maden şartlı bağımsız denetim görüşüne sahip. PTT'de görüş bildirilmekten kaçınılmış. Şimdi, bu kurumlarla ilgili bağımsız denetim raporları da yok. Bizler parlamenterler olarak, Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri olarak bu denetimin ne olduğunu, ne anlama geldiğini, neden şartlı görüş verildiğini ya da görüş verilmekten kaçınıldığını bilemezsek görevimizi yerine getirmiş olmayız ki. Bunlarla ilgili bize bilgi verilmesi gerekirdi. Bu raporlarda yok yani hiçbir yoruma tabi olmadan bize sunabilirlerdi, onlar da yok. Komisyona, bu konularda bilgi verilmesi lazım buraya.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayıştay temsilcisine de söz verelim bir.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ RECEP KOÇYİĞİT – Ben Halk Bankasının bakıldığı grubun Başkanıyım. Bizim raporumuzda da şartlı görüş var. Halk Bankasının müstakil denetimi nedeniyle şartlı görüş verilmiş. Bu finansal raporlama standardına göre standarda aykırı birtakım işlemler olmuştur. Onlardan dolayı şartlı görüş verildi. Bizim raporlarımız KİT Komisyonuna gelip orada görüşüldüğü için bulgular da orada mevcut, orada Meclis bilgilendirilmiş oluyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – KİT Komisyonu kanalıyla mı bu detaylar tartışılacak?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ RECEP KOÇYİĞİT – Tabii, bizim raporlarımız KİT Komisyonunda görüşülüyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayılan kurumların tamamı öyle anladığım kadarıyla?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ RECEP KOÇYİĞİT – Ziraat Bankası da öyle, BOTAŞ da öyle, Halk Bankası da öyle evet.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir anlamda bu konsolide tabloyu burada değerlendiriyoruz ama tek tek şirketlerle ilgili değerlendirme KİT Komisyonunda.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ RECEP KOÇYİĞİT – Tabii, Halk Bankası ve bağlı şirketlerin tamamı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Az önce bir arkadaşımız söyledi, hakikaten bizim denetleme usulümüzü de bir şekillendirmemiz gerekiyor.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ RECEP KOÇYİĞİT – Arz ederim efendim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ederiz.

Bülent Bey, buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkanım, onu ben söyledim, hakikaten denetim standardımızın da norm ve standartlarının belirlenmesi lazım. Özellikle bu toplantıda dedim.

Şimdi, KİT Komisyonuna böyle bir bilgi verilmiş olması, buraya bu bilginin verildiği anlamına gelmiyor. Kanunda çok açık olarak ifade edilmiş, bu bilginin buraya verilmesi gerekiyor. Ayrıca, KİT Komisyonunun denetimi –Mustafa Bey de bilecektir- daha farklı kriterlerle yapılıyor, burada daha farklı kriterlerle konuya yaklaşacağız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O zaman uygun görürse bütün gruplar, bu toplantıdan sonra denetim boyutunu kendi içimizde tekrar müzakere edip çalışsak yani nasıl daha standartlara oturan bir denetleme süreci olabilir? Özellikle denetim tecrübesi olan arkadaşlarımızın katkısıyla. Çünkü, bu bizim Komisyonumuz için de anladığım kadarıyla yeni bir durum. Dolayısıyla, bunu kendi içimizde bir tartışıp değerlendirelim.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bir soru daha sorabilir miyim?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Denetçi arkadaşlara yönelteceğim bir soru daha var: Şimdi, konsolidasyon yapılmış, Varlık Fonuna ait şirketlerin. Şimdi, konsolidasyon, birbirine benzemeyen şirketlerin hepsinin bilançolarının, mali tablolarının bir araya getirilip rakamlarının toplanması mıdır? Bu, FRS'ye göre, uluslararası denetim standartlarına göre bunları sektörel bazda ayırmak, birbirine yakın faaliyeti bulunan şirketlerin konsolidasyonunu ayrı yapmak ya da bu konularla ilgili dipnotları farklı bir şekilde zikretmek gerekmez miydi? Buna da hiç rastlamadık raporunuzda. Bunun bir anlamı yok, dolayısıyla, yani -biraz önce Zafer Bey bazı açıklamalar yaptı- ben 2019 ile 2018 arasında bir kıyaslama yapacaksam, sermayede bir artış, sermayenin hasılaya oranı ya da anlamlı birçok rasyoyu alt alta dizip bir karşılaştırma yapacaksam -ki yapmam gerekiyor, denetimin anlamı odur- o rasyoları hiçbir şekilde anlamlandıramayacağım, yapamayacağım. Dolayısıyla, bu FRS'ye göre, denetim standartlarına göre bu konsolidasyonun bu şekilde kabaca olmaması sektörel bazda yapılması lazım. Elma ile armutlar toplanmış gibi olmuş. Sizin de bu konuda görüşünüzü almak isterim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, buyurun.

SPK BAŞUZMANI OSMAN CEYHUN ERTUĞRUL – Teşekkürler.

Şimdi, konuyla ilgili olarak zaten dünya uygulamalarıyla paralel bir şekilde bizde de Türkiye finansal raporlama standartları uygulanıyor. Bu standartlar çerçevesinde, her şirketin en tepede konsolide edilen şirketin esaslarına göre tekrar faaliyetlerinin o tepedeki şirketin esaslarına göre tekrar düzenlenmesiyle birlikte uyumlu muhasebe politikalarıyla konsolide etmesi gerekiyor. Dolayısıyla konsolide edilirken tek bir muhasebe politikası setiyle konsolide edildiğini söyleyebilirim.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Şimdi, bu...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bülent Bey, söz isteyen başka arkadaşlar da var, toparlayabilirsek memnun olurum.

Buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Soru sormak için değil mi? Yani henüz görüşlerimi açıklamadım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tabii, tabii.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Şimdi, TFRS'ye de göre de, uluslararası denetim standartlarına göre de böyle, sektörel ayırım yapılmadan, birbirine benzer faaliyet konusu olmadan her şirketin mali tablolarının bir araya getirilmesi, toplanması yanlıştır. Bu, bir kere, uluslararası denetim standartlarına aykırıdır. Siz diyorsunuz ki: “Böyle yaptık.” Öyle mi?

SPK BAŞUZMANI OSMAN CEYHUN ERTUĞRUL – Sayın Vekilim, şu şekilde: Yani tek bir muhasebe politikası seti belirleniyor ve bu, uluslararası finansal raporlama standartlarında da bu şekilde düzenlenmiş, ülkemiz mevzuatındaki Türkiye finansal raporlama standartlarında da böyle ama konuyla ilgili olarak, faaliyetlere göre raporlama standardı var, bu kapsamda ayrı bir raporlama yapılıyor ama konsolide edilirken tek bir set uygulanıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sektörel bazda konsolide edilmesi gerekir Değerli Başkanım çünkü bunun bir anlamı yok, hiçbir anlamı yok bu şekilde konsolidasyonun, hiçbir anlamı yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Az önce bahsettiğim çalışmada arkadaşlarımızı da davet ederek belki bunu da değerlendirebiliriz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sektörel bazda konsolide edilmesi lazım, onlara göre bizim de o rasyolarla kıyaslama yapmamız lazım; hiçbir anlamı yok bu şekilde, yanlış yapılmış.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyorum. Bu eleştiriyi not ediyoruz.

Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Uzman arkadaş'a soracağım. Yani uzman seviyesinde muhatap olmak... Tabii, arkadaşımızın kişiliğiyle ilgili söylemiyorum, Devlet Denetleme Kurulu niye böyle davrandı, bilemiyorum.

Şimdi, bakın, Devlet Denetleme Kurulunun bir defa böyle bir denetimde bulunması filan mümkün değil, onu ayrıca bir tartışırız. Fakat kanunun, Varlık Fonuyla ilgili kanunun bu denetim yani 6'ncı maddenin (2)'nci fıkrasındaki denetim -yani bağımsız denetimden sonra- için “Şirket, Şirket tarafından kurulacak diğer şirketler, Türkiye Varlık Fonu ve Türkiye Varlık Fonu bünyesinde kurulacak alt fonların bağımsız denetimden geçmiş yıllık mali tabloları ile faaliyetleri, Cumhurbaşkanı tarafından görevlendirilecek -işte, anlatıyor, anlatıyor- en az üç merkezi denetim elemanı tarafından bağımsız denetim standartları çerçevesinde denetlenir.” diyor. Siz diyorsunuz ki: “Kanun bize böyle bir şey falan vermiyor. Denetçiler olarak bize verilen görev, bağımsız denetleme kuruluşu standartlara uygun olarak denetlemiş midir? Biz buna bakarız.” Dolayısıyla yani şu anda getirmiş olduğunuz rapor ile kanunun yüklemiş olduğu -eğer bu muhatap sizseniz- görev bambaşka. Bağımsız denetleme kuruluşunun raporundan bağımsız bir şekilde denetleyip bize getirmeniz gerekir, yok öyle bir şey. O, yok olan şeyi konuşuyoruz. Dolayısıyla da “Bizim bir sorumluluğumuz, bir problemimiz yok.” diyorsunuz gibi. Durum bu arkadaş. Bunu nereden çıkardınız, nasıl böyle bir görev yüklediniz, kanunu nasıl okudunuz, bunları bilemiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu eleştirileri değerlendireceğiz önümüzdeki süreçte.

Anladığım kadarıyla, bu denetim konusunda, nispeten yeni bir süreç olduğu için, kendi içimizde standartlarımızı oturtmamız gerekiyor ama bir şey...

SPK BAŞUZMANI OSMAN CEYHUN ERTUĞRUL – Söz alabilir miyim efendim?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

SPK BAŞUZMANI OSMAN CEYHUN ERTUĞRUL – Şimdi, son soruyla ilgili olarak şunu aktarmak isterim: Şimdi, bu konsolide yapının bağımsız denetimi, kabaca bir hesap yaptığımızda, doğrudan konsolide edilenlerle birlikte yaklaşık 500 denetçi tarafından yapılan bir denetim yapısından bahsediyoruz ve dolayısıyla bizim de aynı şekilde bunu tekrar etmemiz belki... Yani bu doğrudan konsolide edilenler ve bir de dolaylı konsolide edilenler de var.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – 500 denetim saat, 500 denetçi değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 500 denetçi olmaz.

SPK BAŞUZMANI OSMAN CEYHUN ERTUĞRUL – Yok, yok.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yani yapılamayacağından dolayı yapamadık mı, mümkün olmadığı için yapamadık mı?

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – “Zaten yapılıyor.” diyor.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Neyse, sizinle ilgili değil bu yani.

SPK BAŞUZMANI OSMAN CEYHUN ERTUĞRUL – Şimdi, yani...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Uzman arkadaşı da şey yapmayalım.

SPK BAŞUZMANI OSMAN CEYHUN ERTUĞRUL – Sayın Vekilim...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sizinle ilgili değil, sizin şahsınızla ilgili değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Tamamlayalım lütfen.

SPK BAŞUZMANI OSMAN CEYHUN ERTUĞRUL – Tabii.

Denetçi sayısı -yani bendeki bilgi bu şekilde- bütün kadro, yaklaşık olarak, kabaca bu büyüklükte. Dolayısıyla aynı şekilde bu denetimin yapılabilmesi için bizim de bu şekilde...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – “Mükerrer bir denetim yapmıyoruz.” diyorsunuz.

SPK BAŞUZMANI OSMAN CEYHUN ERTUĞRUL – Evet, mükerrer olur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – “İlave, başka bir şeyler, kalitesini kontrol ediyoruz.” diyorsunuz. Söylediğiniz bu.

SPK BAŞUZMANI OSMAN CEYHUN ERTUĞRUL – Evet.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamam.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Başkanım, müsaade ederseniz...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – 500 denetçiyle yapılmıyor, 500 denetim saattir. O, KPMG’nin teklifinde de var. Çalışma süresi artırıldığında fiyat da artıyor; o, 600’e, 700’e çıktığında rakam da artıyor. 500 denetim saati diye hatırlıyorum. 500 denetçiyle yapılmaz. Ben de denetçiyim, böyle bir şey mümkün değil zaten.

SPK BAŞUZMANI OSMAN CEYHUN ERTUĞRUL – Konsolide yapıdaki her bir şirketin ayrı bir denetim ekibi var, yukarıda konsolide edilen Varlık Fonunun ekibi ayrı. Yani hepsini birlikte topladığımızda, büyük bir sayıdan...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Denetçileri toplamıyorsunuz, saatleri topluyorsunuz zaten.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki.

İsterseniz siz tekrar bir kontrol edin, bakın, olur mu?

Şimdi, söz taleplerine geçiyoruz arkadaşlar.

Gruplar adına konuşacak arkadaşlarımıza daha önce kendi aramızda yaptığımız istişarelere uyarak yirmişer dakika söz vereceğim, diğer üyelerimize de, söz isteyenlere de onar dakika söz vermiş olacağım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – On dakikada ne konuşacağız ya?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Sayın Başkanım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama Genel Müdürümüz...

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Beş dakika izin isteyebilir miyiz Sayın Başkan?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Beş dakika bir ara verip...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – On dakika ara verelim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – On dakika ara verip başlayalım.

Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

Kapanma Saati: 16.27

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 16.49****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Komisyonumuzun 27’nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

İlk oturumumuzda sunum ve denetime ilişkin bazı değerlendirmeler yapılmıştı.

V.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER**A) DİĞER İŞLER**

1.- Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2019 Yılı Mali Tabloları ve Faaliyetleriyle İlgili Denetim Raporlarının Sunulduğuna Dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/1510)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi de değerli vekillerimizin sunum üzerinde daha genel anlamda değerlendirmelerini, görüş ve eleştirilerini dinleyeceğiz.

İlk olarak sözü Sayın Bülent Kuşoğlu’na veriyorum.

Sayın Kuşoğlu, süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Doğrusu, nasıl bir eleştiride bulunacağımı, nasıl bir konuşma yapacağımı bilmiyorum ama baştan başlayayım, özellikle Sayın Genel Müdürün çizdiği vizyon hoşuma gitti yani yapılan faaliyetlerle ilgili olarak doğru bir vizyon çizdi. Evet, rapor, denetim raporu, raporları eksik, denetimle ilgili eksiklikler var, onunla ilgili ayrıca yorumda bulunacağım. Geçen yıl da benzeri bir vizyon çizmişti Sayın Genel Müdür. Şimdi, özellikle 4 konuda, petrokimya, enerji, madencilik ve finans konularında Türkiye’de yeni bir düzenlemeye ihtiyaç olduğunu, cari açığın yıllardan beri petrokimya alanında yapılan ithalat nedeniyle önemli ölçüde oluştuğunu, bu zikredilen alanlarda düzenlemelere ihtiyaç olduğunu tespit ettiklerini, bu alanlarda onun için faaliyette bulunacaklarını, faaliyette bulunmaya başladıklarını ifade etti. Şimdi, bunlara katılmamak mümkün değil, hakikaten bunlar Türkiye’nin eksiklikleri. Başkanımız da eski bir Kalkınma Bakanı ve plancı olarak herhâlde kabul edecektir. Şimdi elimde Cumhurbaşkanlığı 2021 Yılı Yıllık Programı var. Bu, eski “Devlet Planlama” dediğimiz kurum tarafından hazırlanırdı, şimdi Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından -herhâlde Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisinin de katkıları vardır- hazırlanıyor. Bütçe esas alınıyor, o bütçeye göre orta vadeli program ve orta vadeli mali plan doğrultusunda böyle bir yıllık program hazırlanıyor.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bunun “İçindekiler” bölümüne bakarsanız enerjiyle ilgili, madencilikle ilgili, petrokimya ile ilgili, kimya sektörüyle ilgili ve finansla ilgili başlıklar olduğunu, Türkiye’nin geçmiş yıllardan bugüne hangi durumda olduğunu çok özet olarak ve sonrasıyla ilgili yani içinde bulunduğumuz ilgili yılla ilgili olarak da neler yapılacağını anlatır. Şimdi, bir anlamda Sayın Genel Müdürün çizdiği, bunun küçük bir örneği olmuş oldu yani mükerrer... Devlette planlamanın yaptığı,

Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığının yaptığı işin mükerrer olarak tekrar belli sektörler için yapıldığını görüyoruz. Bizim baştan bir eleştirimiz var Varlık Fonuyla ilgili, bu ikinci bir hazine yaratıyor demiştik, devlet içerisinde devlet demiştik. Şimdi, hazinenin dışında bir de planlama tarafı olduğunu gördük.

Varlık Fonu, uygulamacı bir kuruluş olarak ortaya çıktı yani öyle bir konsepti vardı. 6741 sayılı Kanun öyle diyor; belli konularda uygulama yapacak, amaçlar çok net olarak belirlenmiş. Bu amaçların yerine gelmesi mümkün olmayınca tabii ki haklı olarak Fon yöneticileri de böyle bir yola girdiler. Belli konular tespit edildi, o konularda “Türkiye’nin eksiklikleri, sıkıntıları, sorunları, cari açığı var.” denildi; o konularla ilgili olarak yatırım yapılması, yatırımlarının desteklenmesi öngörüldü ama bu bir anlamda mükerrerliktir, bir anlamda devletin iki başlılığıdır maalesef. Bu tarafına ben katılıyorum, bunlar yapılması gereken işler ama keşke tek bir kurum içerisinde bunlar öngörülüp yapılabilseydi yani sizin yatırımlarınız şurada görünebilseydi, sizin yapacaklarınız, bu görüşleriniz 2021 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı’nda da olabilseydi. Maalesef, böyle bir durum ortaya çıktı; yoksa sizin vizyonunuz açısından hiçbir sorun yok, katılıyorum da.

Söylediniz, mesela “Sümerbank 1932’de kuruldu.” dediniz. 1930’lardaki buhran yıllarında, o dönemde hakikaten devletin yatırımcı olarak ortaya çıkması çok şeyi çözmüştür. Bunun için teşekkür ederim, hatırlattınız, çok önemlidir. Şimdi de benzeri bir buhran var, sıkıntılar var. Özellikle yüksek teknoloji alanında kamunun yatırımcı olması şarttır, düzenleyici olması şarttır. Yani AK PARTİ’nin her şey liberal zihniyetle yapılış şeklinde bir vizyonu var. O nedenle zaten petrokimya tesisleri, PETKİM özelleştirildi, birçok tesis özelleştirildi, 61 milyar dolarlık özelleştirme yapıldı. Doğrudur, biz de özelleştirme taraftarıyız ama yapılması gereken, devlet tarafından yapılması gereken işler, büyütülmesi gereken işler vardı, özelleştirilmesi gereken konular vardı. Evet, basma artık Sümerbank tarafından üretilmesin ama PETKİM’in özelleştirilmesine gerek yoktu, büyütülmesine gerek vardı. Tam tersine -yine ilave olarak söyleyebilirim- AR-GE gerektiren, yüksek teknoloji gerektiren alanlarda da devletin yatırımcı olarak devreye girmesi lazım; bazı bölgelerde devletin yatırımcı olarak devreye girmesi lazım; sağlık alanında, eğitim alanında, tarım alanında devletin AR-GE’ye paralel olarak yatırımcı olarak devreye girmesi lazım. Bunlar doğru işler ama maalesef, ikinci bir kamu kurumu tarafından bunlar yapıldığı zaman yanlış olarak ortaya çıkıyor, bunu da görmemiz lazım.

Şimdi, biz buraya, Plan ve Bütçe Komisyonu olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi adına yani millet adına, millet iradesi adına bir denetim yapmak üzere toplandık kanundan gelen bir yetkiyle. Denetim nedir? Bir, içerik olarak yapmamız gereken bir denetim var burada; bir de usule ve esasa uygun, mevzuata uygun harcamaların yapılıp yapılmadığını denetleyeceğiz. Bu, biliyorsunuz, Plan ve Bütçe Komisyonunda yıllık kesin hesapta da benzerini yaptığımız bir iş. Burada da bunları yapacağız. Şimdi, bizim denetimde esas almamız gereken, kanuna göre, 3 merkezî denetim elemanı tarafından bize gönderilen raporlar. Bu raporlara bakıyorum şimdi -benim çantamda, çıkaramadım hepsini, tuğla gibi raporlar biliyorsunuz ama- raporlar denetim raporu değil, sadece belli bilgilerin olduğunu, hatta birçoğu gereksiz bilgilerden oluşan raporlar. İnanın öyle, ben de eski bir denetim elemanı olarak rahatlıkla bunu ifade edebilirim. Birçok gereksiz bilgi var ama asıl söylenmesi gereken konular söz konusu değil.

Mesela, biraz önce sordum Türkiye Varlık Fonunun yönetimin aldığı ücreti -ki bunun denetim kriterleri arasında olması lazım ya da muhasebe prensipleri arasında olması lazım- tek tek personel sayılmış isimleriyle ama aldıkları ücret yok dedim. Varlık Fonunun ya da şirketin harcamaları söz konusu değil. Bilebiliyor musunuz ne kadar harcama yaptığını 2019 yılı içerisinde? Ne kadar harcama yapılmış? Oradaki mali tablolardan bunu görmemiz mümkün değil, hâlbuki görülmesi lazım; ne kadar kâr/zarar var, bir kıyaslama yapabilmemiz lazım ama mümkün değil. Biraz önce söyledim, bir

konsolidasyon var, bankalar var burada, biliyorsunuz, gayrimenkuller var, PTT gibi bir kuruluşumuz var, turizm işletmesiyle uğraşan oteller var, çok farklı alanlarda faaliyetler var. Bütün bunların mali tabloları bir araya getirilmiş, üst üste konulmuş “Bunlar konsolide mali tablolarıdır.” denilmiş. Hiçbir şey ifade etmez. Hâlbuki orada bizim mali tablolar üzerinden analiz yapabilmemiz lazım, geçmiş yıllarla karşılaştırabilmemiz lazım, benzeri kuruluşlarla, kurumlarla -“benchmarking” denir- karşılaştırmalar yapabilmemiz lazım. Bunu yapamadıktan sonra denetimin bir anlamı yok ki. Kamuya tahsis edilmiş olan bu para doğru kullanılmış mı, amaçlar yönünden doğru kullanılmış mı; usulüne, esasına göre doğru kullanılmış mı, mevzuata uygun doğru kullanılmış mı? Hukuki harcama yapılmış mı? Hukuken doğru harcamalar yapılmış mı? Bunları tespit edemedikten sonra bir anlamı yok ki yaptığımız denetimin.

Biraz önce ifade ettiğim gibi mesela Halk Bankası, Ziraat Bankası, BOTAS ve Eti Maden şirketleri şartlı görüşle raporlanmışlar, PTT de görüş bildirmekten kaçınmış. Tamam, bunlarla ilgili olarak Sayıştay tarafından yazılan raporlar KİT Komisyonuna gitmiş olabilir ama burada farklı bir denetim yapıyoruz, farklı kriterlerimiz söz konusu, farklı bir kurumu denetliyoruz; o kurum içerisinde bunların yer almasının doğru olup olmadığı, çalışmalarının nasıl olduğu, nasıl yönlendirildikleri denetim konumuza giriyor ve biz bunların ne olduğunu bilemiyoruz. Evet, basından öğrendiğimiz kadarıyla ya da gidip KİT Komisyonundan alacağımız raporlarla belki PTT’nin durumunu, diğer bankaların durumunu görebiliriz ama orada da bunlarla ilgili net cevaplar alabileceğimizi düşünmüyorum. 2019 denetimleri yapılıyor mu, onu da tam olarak bilmiyorum, şu anda KİT Komisyonunda bu denetimlerinin yapılıp yapılmadığını da bilmiyorum.

Esas açısından baktığımızda da Sayın Genel Müdürüm, dediğiniz, anlattığınız vizyonu ben alkışlıyorum, kabul ediyorum, çok başarılı ama buna başkalarını da eklemek mümkün. Yani şimdi Cemal Bey, eski FİSKOBİRLİK Genel Müdürü olarak “Fındık alanında şöyle bir sermaye ayırırsanız fındığın bir sanayi ürünü olarak ticarileştirilmesiyle ülkeye şu kadar döviz kazandırılabilir.” diye size tavsiyede bulunabilir, bu tür bir şey de yapabilirsiniz belki ama burada böyle bir çalışma varken yani eski adıyla Planlama Teşkilatının çalışmaları varken bunu sizin yapmanız, Türkiye’nin eksikliklerini tespit edip cari açığı oluşturan nedenleri ortaya koyup buna yönelik çalışmalar yapmanız ikinci bir devlet kurumu olmanız gibi oluyor, bu da tabii ki sonuçta bir yanlışlıktır. Ben Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisinde ya da Strateji ve Bütçe Başkanlığının başında olmanızı arzu ederim, bu ekiple beraber orada çok güzel çalışmalar yaparsınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu arada netleştirmek açısından Strateji ve Bütçe Başkanlığı hazırlıyor bu programı yani Yatırım Ofisiyle bir şeyi yok.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Yatırım Ofisi de yurt dışına yönelik bazı işler yapıyor muhakkak. Ben 21 yaşımdan beri devlette olan birisiyim, devleti çok iyi bilen birisi olduğumu düşünürdüm ama son yıllarda devlet o kadar altüst oldu ki artık –inanın sizin de öyledir- devleti de tanıyamıyorum. Hangi kurum ne iş yapar? Hâlbuki o kurumda çalışanlar, o yöneticileri, görevleri, birbiriyle olan bağlantıları falan gayet iyi bilen birisiydim, şimdi, devleti aynı ölçüde -Plan ve Bütçe Komisyonunda da on yıldan beri olduğum hâlde- tanımakta maalesef zorluk çekiyorum, sıkıntılar var.

Yani siz bir anlamda da PETKİM’in özelleştirilmesinin yanlış olduğunu söylemiş oldunuz. Kamu bilinciyle bu işlerin yapılması, yaptırılmasından da memnuniyet duydum, bu düşüncede olmanız güzel bir şey Fon olarak.

Sayın Başkanım, sonuç olarak şunu söyleyelim: Biz eğer Varlık Fonunu denetliyorsak, Varlık Fonunun bundan sonraki denetim raporlarına esas teşkil edecek çalışmalar yapıyorsak -ki bu toplantımızın, bundan önceki toplantımızın, bundan sonraki toplantılara yol gösterici olması lazım- raporun bu şekilde olmaması lazım bir kere. Yani raporda ayrıntılı olarak Varlık Fonunun, şirketin

harcamalarının net olarak görülebilmesi lazım. Bütün harcamalarının, kişilerin de harcamaları dâhil olmak üzere, ücretleri de dâhil olmak üzere, hak ve huzurları da dâhil olmak üzere bütün harcamalarının görülebilmesi lazım ki gerçek anlamıyla bir denetim yapabilelim.

Sayın Genel Müdürüm, bu konsolide bilanço üzerinden kısa vadeli borçlarda, uzun vadeli borçlarda bir artış gördük, siz onların kur farklarından kaynaklandığını ağırlıklı olarak söylediniz ama bunları da görebilmemiz lazım. Yani tabii ki söylediğiniz sözlere itibar ediyoruz ama bunları da kayıt olarak da görebilmemiz lazımdı. Neyin ne kadarının nereden kaynaklandığını bilebilmemiz lazım.

Kârda da önemli ölçüde bir azalma var, 17 milyar küsurdan Varlık Fonu kârı 8 milyara düşüyor. Bunun da bir gerekçesi olması lazım, neden kârda bir azalma söz konusu? Borç kaleminde yükümlülüklerde artış varken böyle bir durumun olması ki 2019 yılı pandeminin olmadığı bir yıl henüz, pandemi yılında dolayısıyla 2020’de çok daha büyük bir düşüş söz konusu olacak, belki de zarar söz konusu olabilecektir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sadece usul açısından bir araya girmiş olayım, ayrı bir soru-cevap bölümümüz olmadığı için sorularınızı da sorarsanız memnun olurum.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – O zaman bu BOTAŞ ve PTT konusunu özellikle sorayım. Oradaki sorunlarla, sıkıntılarla ilgili cevap verebilerseniz memnun olurum Sayın Genel Müdürüm.

Ayrıca, yine, Varlık Fonu bünyesinde oluşturulması gereken -ki denetim raporunda var- bazı istişare kurulları var, o kurullar oluşturulmamış. Onların gereğini de çok anlayamadım. Yani bazı istişare kurulları, şimdi isimlerini bulabilir miyim notlar arasında bilmiyorum.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Danışma kurulları Sayın Vekilim.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Kurumsal yönetim var, denetim kurulu var, riskin erken saptanması komitesi var, icra ve insan kaynakları komiteleri var. Bunlar dışarıdan birileri tarafından herhâlde oluşturulacak yani bir yönetiminizin içerisinde değil. Dolayısıyla dışarıdan birilerin bu komiteler içerisinde yer alması, burada bahsedilen saptamaları yapıyor olabilmesi bilmiyorum, daha zor herhâlde. Yani sizin kendi ekibinizin içerisinde bu çok daha kolay işin içinde olanlarca belirlenebilir, tespit edilebilir, gereği yapılabilir; ayda yılda toplantıya katılan birileri tarafından bunların yapılabilmesi, hepsi için yapılabilmesi çok zor. Mesela denetim için bunu söyleyemem, belki riskin erken tespit edilebilmesi dışarıdan daha rahat görülebilir, işin içinde olanlar aynı şekilde göremeyebilirler ama denetim konusu daha farklı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Soruları not edelim, size söz verdiğim sorulara topluca cevap vermiş olursunuz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Kimler atandı bu komitelere? Onlarla ilgili bilgi verebilerseniz bu süre içerisinde memnun olurum. Mesela kurumsal yönetim komitesine ihtiyaç var mı? İcra ve insan kaynakları mesela, bunun amacı ne? Bunları çok net olarak anlayamadım işin doğrusu. Bir de basından öğrendiğimiz kadarıyla 2 geminin alındığıyla, Varlık Fonu bünyesinde satın alındığıyla ilgili bir haber vardı. Yüksek fiyata petrol şirketi alınmış ve spot piyasadan herhâlde yüksek fiyatta yine petrol alımı yapılmış, doğru mudur, bilmiyorum ama sormak istedim.

Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum, tam zamanında da tamamladınız.

Şimdi Garo Bey’e söz veriyorum, buyurun.

Süreniz yirmi dakikadır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Genel Müdür, değerli bürokratlar, basının değerli emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Genel Müdür, değerli bürokratlar; Komisyonumuza hoş geldiniz öncelikle.

Sayın Genel Müdür Zafer Bey, yaptığınız sunum aslında geçen yıl yaptığınız sunumun çok benzeriydi, aşağı yukarı bir benzeriydi; baktım, aşağı yukarı benzer bir sunum yapmışsınız. Geçen yılki eleştirilerimizden yalnızca bir kumar boyutunu biraz daha geri plana iter gibi olmuş, Millî Piyango meselesi, o konuda eleştirimiz dikkate alınmış. Yani bu kumarı büyüteceğiz algısı anlamında stratejik bir hedef ortaya konulmamış ama en azından bu rakamın büyümesinden hâlâ Varlık Fonunun övündüğünü gördük.

Bunun dışında da ben açıkça söyleyeyim; dünyayı anlayan, dünyanın nereye gittiği okuyan bir Varlık Fonu sunumu ve vizyonu göremedim. Çünkü bakın, biz orta gelir tuzağında ve orta teknoloji tuzağında olan bir ülkeyiz. Biz Sanayi Devrimi’ni kaçırmış bir ülkeyiz, Sanayi Devrimi’nde nal topladık, teknoloji devrimini kaçırmış bir ülkeyiz, orada da nal topluyoruz. İşte teknoloji anlamında Amerika’nın, Güney Kore’nin yaptığı telefonları, bilgisayarları kullanıyoruz, teknoloji anlamında ciddi anlamda nal topluyoruz. Şimdi, yeni dönemi de okuyabilen bir Varlık Fonu anlayışı ben görmedim. Yani her şeye ticari mantıkla bile bakıyorsanız, hâlâ orta gelir tuzağına ülkemizi hapsedecek bir anlayışın tekrar burada olduğunu gördüm. Yani Varlık Fonu gelip “Efendim, ben termik santral kuracağım, ben petrokimya tesisi kuracağım.” diyorsa orada büyük bir sorun var. Biz, kişi başına millî geliri 8 bin dolar olan ve gelir dağılımında çok büyük sorunları olan, bölgesel eşitsizliklerde çok büyük sorunları olan bir ülkeyiz. Yani sanayi anlamında belli illere; İstanbul’a, Kocaeli’ye, İzmir’e yoğunlaşan, geride kalan illerimizin geride kaldığı bir ülkeyiz. Şimdi, bir paradoks var ortada; bir şirket mantığıyla her şeye bakılmış, kâr zarar mantığıyla bakılmış, tekrar bu vizyonda ama kamunun bir şirketi. Sayın Tayyip Erdoğan dedi ki “Ben ülkeyi bir şirket gibi yönetmek istiyorum.” Ama sonuç olarak Tayyip Erdoğan bu ülkenin Cumhurbaşkanı. Bir şirket mantığında bir kâr zarar mantığı vardır ama Tayyip Erdoğan’ın da, bizlerin de, bütün milletin vekillerinin de kamu yararını esas alan bir vizyonda, bir anlayışta olması gerekir. Kamu yararı şunu gerektirir Zafer Bey: “Yani en kârlı yer neresi? Adana; oraya yatırım yapayım, efendim, en kolay orası.” diye bakabilirsiniz ama Konya’nın bu anlamda bu yatırıma ihtiyacı olabilir veya ne bileyim, yerli bir arabanın Konya’da yatırım yapması veya Diyarbakır’da yapması veya Trabzon’da yapması gerekebilir. Bu anlamda, sanayide daha öne geçmesi için belli illerde bu gereklilik olabilir ama her şeye fizibilite, kâr zarar mantığında baktığınız anda bunu yapamazsınız ve maalesef böyle baktığınızı gördüm; bu birinci sorun. Yani ne bölgesel eşitsizliklerden bahsettiniz ne ülkemizin orta gelir tuzağında olmasından bahsettiniz ne gelir dağılımı konusunu dikkate alacağımızdan, yoksul bölgelere daha fazla önem vereceğimizden, bu anlamda hiç bir vizyon yok.

İkincisi: Dünya nereye gidiyor, bunu okumayan bir anlayış var burada Zafer Bey. Yani şimdi dedim ya, Sanayi Devrimi’nde nal topladık, teknoloji devriminde nal topladık. Mesela, yeşil ekonomiye doğru yürüyor dünya yani bununla ilgili hiçbir vizyon duymadık. Geçen yıl da aynı eleştiri yapıyordum, belki bu yıl bu konuda bir vizyon, bir anlayış, yatırımı belki yapamazsınız ama en azından bunu gören bir anlayış önümüzde olabilirdi. Ama siz ne diyorsunuz? Ya, burada Maraş Vekilimiz var mı, bilmiyorum. “Ya, Afşin-Elbistan’a yeniden termik santral kuracağım.” diyorsunuz. Ya Afşin-Elbistan’da şu anda akciğer kanseri oranlarına bakalım, Türkiye ortalamasının 4-5 katı. İnsan zehirleniyor, insanlarımız zehirleniyor, kalitesiz linyitimiz var, şimdi Varlık Fonu gelmiş “Ben linyit yakacağım, yeniden bir termik santral kuracağım.” diyor. Ya, bunu Ankara’dan siz diyebilirsiniz ama yerele gidin, bu akciğer kanseri olan, astım hastası olan çocuklarımızın vebalı üzerinizdedir. Ya, bunun kurtuluşu nedir? Yeşil

ekonomi vizyonunda olan bir ülke olmamız, yatırımları bu yönde yapmamız, yenilenebilir enerjiyi odak aldığımızı yani artık termik santrallerden kurtulmamız gerektiğini öne koyan bir vizyon ortaya koysanız, kamu bu anlamda devreye girse yani o güneş pillerini biz burada daha etkin üreteceğiz. Hani diyeceksiniz ki “Efendim güneş olmadığı zaman ne yapacağız, hani bunu ikame etmemiz lazım?” Bunları depolayacak anlayışlara Almanya milyarlarca avro yatırım yapıyor. Yani “Güneşten elde ettiğim enerjiyi güneş olmadığı zaman depolayacağım, bunu gece veya öbür zamanlarda sisteme vereceğim.” diyen bir anlayışa on milyarlarca avro yatırım yapıyor, AR-GE yatırımı yapıyor yani şey değil, AR-GE yatırımı yapıyor. Bu anlayışta önde olmadığımız zaman ne olacak? Almanya bu yatırımları yapacak, biz o güneş pillerini de Almanya’dan almak zorunda kalacağız. E, cari açığımız ne olacak arkadaşlar? Biz onlardan on milyarlarca euro ithalat yapacağız, e, ne diyeceğiz: “Biz termik santral yaptık.” Hadi her şeye para olarak bakıyorsunuz, nedir bunun katma değeri? Ama bunun zararı nedir, halk sağlığı nerededir burada, var mıdır halk sağlığıyla ilgili bir vizyon? İşte yapmamız gereken termik santrallerin artık o katma değeri olmayan... Ya, ta Sanayi Devrimi’nin başında İngiltere’nin girdiği kömür dönemine tekrar ülkeyi sokmaya çalışıyorsunuz. Artık, dünya, Almanya termik santrallerini kapatıyor, Avrupa kapatıyor ve yenilenebilir bir enerjiye gidiyor. Nereye gitseniz rüzgârgülleri var, nereye gitseniz güneş enerjisi var, her evin tepesinde güneş pilleri var. Binalar, hani bilmiyorum, İstanbul Finans Merkezi binasının “sıfır karbon” diye bir hedefi var mı? Binalar kendi cephelerindeki giydirdikleri elemanlarla kendi enerjisini üretiyor. Yani sıfır karbonlu binalardan bahsediyor dünya ve gençler de, yeni kuşaklar da, o Z kuşağı dediğimiz kuşak da bunu yapan binalarda yaşamak istiyor, sıfır karbonlu binalarda yaşamak istiyor, su tüketimi sıfır olan binalarda yaşamak istiyor; suyu tüketiyor, arıtıp tekrar binaya veren binalarda yaşamak istiyor. Böyle bir vizyon duyduk mu? İşte, katma değer buralarda, ülkemizi bu orta gelir tuzağından çıkaracak anlayış buralarda. Ama buna dair hiç bir şey duymadık biz, kamu yararına dair hiç bir şey duymadık. Her şeye “kâr, kâr, para, para, şu kadar milyar dolar, şu kadar trilyon dolar.” Ya, lanet olsun o trilyon dolarlara! İnsanımız nasıl yaşıyor, daha kaliteli, daha nitelikli, zamanın ruhuna uygun bir teknoloji anlayışı, bir sanayi anlayışı olursa zaten gelir de geliyor yani yeni dönemin ruhu bu çünkü, termik santral yakmak değil yeni dönemin ruhu. Bunu yakalarsak o zaman yüksek teknoloji kazanacağız ve ülkemizi yüksek gelirli ülkeler sınıfına sokacağız, o zaman 25 bin dolarlık bir hedefe ulaşma şansımız olur, yoksa siz termik santral yapıp yakarsanız orta gelir tuzağında takılıp kalırız. Sayın Cumhurbaşkanı dedi ki “Ben ülkeyi bir şirket gibi yönetmek istiyorum.” Biliyorsunuz 2015 yılında bunu söyledi ve başardı, Cumhurbaşkanı oldu, tek adam oldu, bir de şirket kurdu, kamusal varlıkları da aldı o şirketin içine koydu, şimdi ne diyor genel müdürüne? “Bana kâr ettir, bana para kazandır?” Ya, iyi de her şey para mı? Kamu yararını odağa almayan bir anlayışla biz nereye varabiliriz?

Ya, kadınların eşitliğiyle ilgili şimdi de şöyle söyleyeyim: Ön sıralara bakıyorum, genel müdür yardımcılarında bir kadın yok. Nerede yeni dünyanın vizyonu? Bütün dünyadaki demokratik ülkelere bakıyorsunuz “Kurullarda yüzde 50 kadın olsun.” deniyor.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Arkada da erkek yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Ama o da kötü bir şey işte, keşke o kadın arkadaşlarımız ön sıralarda otursaydı, bir genel müdür de kadın olsaydı Sayın Başkan, Sayın Genel Müdür. Böyle bir vizyon yani bakıyorsunuz herkes bunu gözetiyor yani kadınların önde olması... Ya siz bu kadar profesyonellik yaptınız, “Kadınlar önde olsun.” diye şirketlerin vizyonları oluştu, dünya da böyle bir dünyaya doğru gidiyor. İnanın, gençler artık sizin yönetim kuruluza da bakacaklar; kaç kadın var, genel müdür yardımcısı kaç kadın var diye bakacaklar. Şimdi, genel müdür yardımcılarını belki tehlike olarak göreceklere bunu ama, kadın arkadaşlar olsun diyoruz ama eminim onlar da ister, böyle olması gerekir. Böyle bir vizyonunuz, böyle bir fotoğraf yok. Şu fotoğrafa birisi baksa ne yeşil ekonomiden anlayan ne kadınların hayatın içinde olmasından anlayan ne yüksek teknolojiyle ilgili bir vizyonu

olan bir Varlık Fonu AŞ, kim yatırım yapar böyle bir şirkete? Yani Z kuşağı böyle bir şirkete yatırım yapar mı, böyle bir şirketin büyümesini ister mi? İstemez. “Termik santral yapacağım.” diyor, nükleer santralin iyi olduğunu ifade ediyor “Çünkü ihtiyaç var böyle bir şeye.” diyor. Bunların yanlış olduğunu düşünüyoruz, yeni dünyanın ruhunu okumayan bir anlayışla karşı karşıyayız. Ben sizin böyle olup olmadığını bilmiyorum çünkü sonuç olarak Yönetim Kurulunun çizdiği vizyon doğrultusunda Genel Müdürlük yapıyorsunuz. Yönetim kurulu üyeleri de burada değil, bir tek siz varsınız, belki de kişisel görüşleriniz farklı olabilir ama Tayyip Bey’in Başkanlığında olan Yönetim Kurulunun çizdiği vizyon maalesef bu çağın vizyonu değil, geleceğin vizyonu değil, orta gelir tuzağına bizi hapsedecek bir vizyonla karşı karşıyayız Sayın Genel Müdür. Efendim, 8 trilyon dolarlık Varlık Fonu anlayışı varmış. Diyorsunuz ki “Bu bir Varlık Fonu değil.” Niye adı Varlık Fonu o zaman? Bir “kalkınma fonu; varlığa dayalı kalkınma fonu” diyorsunuz... Peki, kalkınmayı kim yaratır, nasıl yaratılır? İşte Bizim Kalkınma Bakanlığımız vardı, Devlet Planlama Teşkilatı vardı, Sayın Bakanım orada. Devlet Planlama Teşkilatında siz hiç kâr konuştunuz mu Sayın Bakan? Konuşmamışsınızdır, kamu yararını konuşmuşsunuzdur değil mi? Evet, Devlet Planlama Teşkilatı kamu yararı anlayışıyla vardır ama sonuna bir “AŞ” taktığınızda “Efendim, orada şu kadar kâr ettik, bu kadar para kazandık.” mantığıyla bakılır. O yüzden burada anlatılan işin niye böyle olduğunu size söyleyeyim. Biz Devlet Planlama Teşkilatını tekrar devreye sokmalıyız. Kalkınma Bakanlığını bir ekonomik gelişme anlamında yeniden devreye sokmalıyız. Kamu yararını esas alan bir anlayışı devreye sokmalıyız ki hem ülkemiz kalkınsın, ekonomik gelişme olsun, zamanın ruhu anlaşılsın hem de kalkınmada geri kalan bölgelerle ilgili bir duyarlılık olsun. Ya, Allah’ımızı severseniz, Bayburt’un, vekili olduğunuz Bitlis’in durumu nasıl arkadaşlar, onlarla ilgili bir vizyon duydunuz mu, “Biz bunu görüyoruz.” diyen bir vizyon duydunuz mu? Biz Bitlis’e de yatırım yapmalıyız, Diyarbakır’a da, Gümüşhane’ye de yatırım yapmalıyız.” diyen bir anlayış duydunuz mu? Yok ama olamaz.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Varlık Fonunun işi değil bunlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arkadaşlar, dinleyelim, karşılıklı...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, AŞ mantığında olamaz arkadaşlar, şirket mantığında bu olamaz. Şirketler kâra bakarlar ve bu anlamda herhangi bir şekilde daha farklı bir vizyon önüne koyamazlar. Bakın, Millî Piyangoyla ilgili “Ciromuzu 2 katına çıkardık.” diyor yine burada. Şimdi, size şunu soracağım: Varlık Fonu Başkanının TEKEL de elinde olsaydı, sigara şirketi de yürürlükte olsaydı “Sigara satışlarını 2 katına çıkardık.” dese ydi mutlu mu olacaktık ya? “İçki satışlarını 2 katına yükselttik.” dese ydi mutlu mu olacaktık? Şimdi “Kumar cirosunu 2 katına yükselttik.” diyor. Bundan mutlu mu olacaksınız? Muhafazakâr olduğunuzu söylüyorsunuz, ben de o anlamda muhafazakârım yani bu anlamda mutluluk mu duyacaksınız acaba arkadaşlar? Bu mudur başarı yani bunu bir başarı olarak mı göreceğiz? Tam tersine, bakın, kamu yararını gözetken bir anlayış şunu yapar, Planlama Teşkilatı olsaydı: “Efendim, bu kumar oyunu oynanan şans oyunlarını, kumar oyunlarını yarı yarıya düşürdük.” diyen anlayış kamu yararını gözetmiş olurdu. Gerçekten bunu eğer önümüze koyabildiğiniz zaman biz kamu yararını gözetmiş oluruz.

Arkadaşlar, eskiden bakın, Millî Piyango bir şanstı, yılbaşında piyango biletini alırdık, bunu bir şans olarak görürdük, bir eğlence olarak görürdük, kumar olarak görmezdik. Şimdi, bu bir kumara dönmüş durumda, İddaa bayilerinin önüne gidin 18 yaşında çocuklar, 16, 17 yaşında çocuklar harçlığını kumara veriyor. Çünkü niye? O günkü maç sonucuna göre 1-0 mı bitti, 2-0 mı bitti diye kumar oynuyor anında. Bu, kumar arkadaşlar, hani bir kumar makinesinin başına geçmiş, jeton atmış gibi gençlerimiz.

Bunu başarı olarak mı göreceğiz? Bunun reklamlarının verilmesini başarı olarak göreceğiz? Efendim, tüpçüye vermişsiniz Millî Piyangoyu, tüpçü hep reklam veriyor. Kamu yararı olarak mı göreceğiz biz bunu? Bunu kamu yararı olarak göremiyoruz, görmememiz gerekir arkadaşlar.

Şu petrokimya tesisiyle ilgili “İskenderun Körfezi’ne yatırım yapacak.” dediniz. Ya, arkadaşlar, depremde, Allah korusun... Bakın, biliyorsunuz, depremde TÜPRAŞ patladı, İzmit havaya uçmak üzereydi. Eğer ki tesislere ulaşıyadı o yangın İzmit havaya uçacaktı, yerleşim yerlerine yakın bir yerde yapıldı. Şimdi, diyor ki: “İskenderun’a ben petrokimya tesisi yapacağım.” İskenderun, biliyorsunuz, yerleşim yeri, yapacağı yerin de hemen yakınında yerleşim tesisleri var. İskenderun halkına sormayı düşünüyor musunuz petrokimya tesisini? Net olarak soruyorum, hani “yerelin iradesi” diyoruz ya, “halkın tercihleri” diyoruz ya bu anlamda “İskenderun bunu istiyor mu acaba?” diye soracak mısınız? Hayır, sormayacaksınız, Ankara’dan fermanı yazacaksınız “Yerel ne derse desin, ben kârıma bakarım.” diyeceksiniz. Bu olamaz, artık yerelin rızası alınmadan adım atılamaz, yeni dünyada bunun bir yeri yoktur. Mersin’de nükleer santral yapılıyor, Mersinlinin rızası var mı, gidin sorun. Mersin halkının ezici çoğunluğu bu santrali istemiyor.

Dediniz ki: “Türkiye’yi Türkiye Sigortayla büyütüyoruz.” Ya, Sayın Başkan, hisse fiyatı 1 liraydı, 1,5 liraydı değil mi bunun, şimdi 7,5 lira oldu, bununla övünüyorsunuz. Kim kazandı 7,5 lirayla? Borsada büyük bir manipülasyonla bu anlamda yükseldi. Bu adımı atmadan önce geri çağırma gibi bir düşünceniz niye olmadı? Çünkü borsaya açık bir şirketten bahsediyoruz. Şimdi “Bunun da değeri 5 katına çıkmış, yarın 15 katına çıkacak.” diyorsunuz. Bundan kamu yararlanıyadı iyi olmaz mıydı, eğer ki “Piyasada hâkim konumda olan bir oyuncu kuracağız.” dediniz de önce bir geri çağırmayı bu anlamda bir düşünmez miydiniz?

Turkcell’le ilgili ne diyorsunuz? Bera Holdingin -Cemal Ağabey burada- 2 liraydı hissesi, burada bir madde çıkardı Başkanım, 20 lira oldu şu anda, bizim elimizle oldu, 2 liralık hisseyi 20 lira yaptık. Kim burada kazandı, halk mı kazandı? Hayır, bir avuç manipülatör kazandı. Bu anlamda bu tip adımları atmadan önce, Turkcell’de de diğer kurumlarınızda da gerçekten “Biz, değer kazandıracağız.” deyince halk kazansın, orada bir avuç manipülatör kazanmasın. “Insider trading” yapma gücü olan birtakım insanların kazanmaması gerekir, buna çok dikkat etmeniz gerekir. Yani “Turkcell’in hissesini de 5 katına çıkaracağız.” diyorsunuz. Tamam, güzel de kim kazanacak bunlardan? Yani özellikle bu Türkiye Sigortayla ilgili olanın doğru olmadığını düşünüyorum, önce geri çağırmanız gerekirdi, bu anlamda kamunun kazanması gerekirdi.

Bankaların durumuyla ilgili geçen yıl olanı size söyleyeyim, 2,5 trilyonluk kredi hacmi 3,5 trilyon liraya çıkarıldı, 1 trilyon lira yani Türkiye’nin bütçesi kadar bir borçlanma KOBİ’lerin, halkın sırtına verildi. Kamu, doğrudan gelir destekleri vermedi bu anlamda, borç verdi. Neyle yapıldı? Büyük oranda kamu bankaları eliyle yapıldı ve sizin aracılığınızla da sermayelendirme yapıldı. “Bu paralar nereye gitti?” diye baktınız mı Sayın Genel Müdür? Nereye gitti, geçen yıl da size söyledim. Bakın, kamu yararı şunu gerektirir: Halk Bankasının esnafa doğrudan sıfır faizli kredi vermesi gerekir böyle ortamda, hatta devletin borç değil, doğrudan gelir desteği vermesi lazım ama Halk Bankası kimlere kredi veriyor baktınız mı?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Esnafa veriyor, esnafa.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, esnafa vermiyor. Esnafa çok küçük bölümü bilançosunun bakın lütfen. Çok büyük bir bölümünü bu yandaşların yaptığı kamu ihaleleri finansmanı için kullanıyor.

Ziraat Bankası kimlere kredi veriyor? Çiftçinin varlığı için kurulmadı mı bu banka?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Çiftçiye veriyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Verdiği kredinin yüzde 10’u çiftçiye yalnızca biliyor musunuz? 600 milyar TL kredi veriyor, 60 milyar TL’si çiftçiye verilmiş. Geri kalan nereye veriliyor? Turkcell’in satın alması meselesinde niye efendim, Ziraat Bankasının varlıklarını bu anlamda kullandınız? Bakın, çiftçiye destek verilmiyor şu anda; çiftçi, traktörünü teminat gösteriyor, kredi alamıyor şu anda. Niye? Çünkü “Efendim, Turkcell’in, parasını vereceğiz, yandaş şirketlerin kamu ihalelerini finanse edeceğiz.” diye bu anlamda kullanılıyor. Bunlar doğru değil.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Yok öyle bir şey.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hepsi yalan, bir tane doğru söylesin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arkadaşlar, sıra geldiğinde görüşlerinizi ifade edersiniz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hayır hayır, hepsi yanlış.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yani o bankanın vizyonu nedir, varlık sebebi nedir? Çiftçiye desteklemektir. Halk Bankasının varlık sebebi nedir? Esnafı desteklemektir. Ama bu anlamda kredilerin büyük çoğunluğu eğer ki esnafa, çiftçiye gitmiyorsa yanlış bir iş yapıyoruz. Vakıfbank, Halkbank, Ziraat Bankası arpalığa döndü arkadaşlar ya. Kamu şirketlerinin hepsiyle ilgili, sizin altınızdaki bütün şirketler için aynısını söyleyebilirim, arpalığa dönmüş durumda.

Vakıfbankın Yönetim Kurulunda bir güreşçinin ne işi var ya, hiç sordunuz mu? Sahte diplomalı bir güreşçinin ne işi var, ne anlar, nasıl yönetebilir Vakıfbankı? Böyle bir şey olabilir mi Sayın Başkan? Bununla ilgili...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Varlık Fonunun sorumluluğunda mı? O mu belirliyor?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Evet, ona bağlı.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Hayır hayır, ona bağlı değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ona bağlı, ona bağlı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arkadaşlar, karşılıklı konuşmuyoruz lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Yönetim Kurulunun belirlenmesi lazım. Böyle bir şey olabilir mi arkadaşlar? Yani bu anlamda bu bankalar bir arpalığa dönüşmüştür ve kamu yararı çerçevesinde kredi vermemektedir.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, yanlış bilgiler veriyor. Varlık Fonunun görevleri nelerdir?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, kamusal varlıklar bu anlamda arkadaşlar, gerektiğinde...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yanlış bilgi veriyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Sayın Başkan, müdahale eder misiniz lütfen?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sıra geldiğinde siz düzeltirsiniz, kendi görüşünüzü söylersiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Gerektiğinde...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Canlı yayında yanlış bilgi vermeyin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yok, kesildi ya, sorun yok, rahat konuşayım.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teknolojide geri kalmışız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teknolojide geri kaldık.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu arada sorularınızı da sorarsanız Sayın Paylan, soru için de soracağınız soruları da...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam.

Bu anlamda, Sayın Başkan, bu 1 trilyonluk kredi genişlemesiyle beraber kamu bankaları çok daha büyük bir riskin altına girmediler mi, sermaye yeterlilikleri anlamında yetersiz kalmadılar mı? Siz sermaye enjekte etmek zorunda kalmadınız mı? Şu anda kamu bankalarının fiilî olarak batık durumda olduğunu biz düşünüyoruz. Yani şu anda risksiz kredilerine baktığımızda öz sermayesini karşılayamayacak durumda olduğunu düşünüyoruz. Bu anlamda gerçekten zarar edilecekse de kamusal yarar için edilmeli yani çiftçi desteklenmeli, esnaf desteklenmeli.

Sayın Başkan, bir de şunu sorayım: Siz, sonuç olarak, rating yaptırdınız değil mi şirketinize ve Türkiye'nin ratingiyle aynı puanı aldınız. Niye böyle aldınız? Çünkü bağlı bulunan şirketler bir arpalığa dönüştürüldü ve kötü yönetiliyorlar, kötü yönetiliyorlar. Bu anlamda, sizler de güven veremediniz. Bazı şirketler mesela, biliyorsunuz, Türkiye'nin kredi puanının üzerinde bir not alırlar, A alan şirketlerimiz var, öyle değil mi? Ama siz, Türkiye'nin "Yatırım yapılabilir." notu alan... Siz "Yatırım yapılabilir." seviyede not alamadınız, Türkiye'miz o durumda değil. Türkiye hazinesi yüzde 6'yla, yüzde 7'yle borçlanıyor; siz de yüzde 6'yla, yüzde 7'yle borçlanacaksınız. Dolar bazında dünyada faizler yüzde sıfırken, bol para dönemi varken yüzde 5'le, 6'yla, 7'yle borçlanıp hangi projenizi finanse edebilirsiniz, size net olarak soruyorum. Yani dünyada dolar faizi yüzde 1, en fazla kredi faizi, özellikle böyle projelerde. Siz yüzde 5'le, 6'yla finanse edip nasıl yatırım yapacaksınız, bunu soruyorum. Bu kadar bol para olduğu dönemde... Yarın bu durum devam etmeyecek biliyor musunuz? Bol para dönemi bitecek. 2013'te nasıl ki Bernanke açıkladı, "Artık para basmıyoruz." dedi. O zaman bol para dönemi de bitecek. Şimdi bu durumdaysak yarın ne durumda olacağız?

Bakın, teknoloji meselesinde siz şimdi diyorsunuz ki: "İstanbul Finans Merkezi'ni ben yapıyorum." Ya, arkadaşlar, şu çirkinliğe baktınız mı? Beton yığını, bakın, gerçekten çok çirkin bir proje. Ağaoğlu yapmış, Ağaoğlu bunu yapar tabii ki. Ağaoğlu'nun betondan başka bir şeye kafası basmaz, böyle bir proje yapmış. Şu kadar çirkin bir beton projeden bahsediyoruz, bakın. Bunu şimdi, Varlık Fonumuz, 1 milyar dolar hazineden borç aldı, o parayla bu projeyi yapıyor. Peki, bunu soruyorum: Ekosistemiyle ilgili bir vizyon duydunuz mu? Yani "bankacılık" dediniz, siz New York'a gittiğinizde, Wall Street'e gittiğinizde böyle bir merkez mi görürsünüz, böyle bir beton yığını mı görürsünüz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bunda ne var? Beğenmediğin ne var?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, böyle bir beton yığını mı görürsünüz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, iki dakika ek süre veriyorum, tamamlarsanız...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bir habitat görürsünüz yani özgürlüğün olduğu, efendim, finansın özgür olarak gidip gelebildiği, oradaki insan birikiminin, beşerî sermayenin güçlü olduğu bir alanı görürsünüz, hukuk yapısını görürsünüz. Birisinin başına iş geldiğinde hukuk anlamında gidebileceği özgür bir yargıyı görürsünüz. Bunları, bu şartları, vergi politikalarını görürsünüz. Bunları görmedikten sonra istediğiniz kadar beton yapın, hiçbir anlamı yok arkadaşlar. Finans merkezi böyle olmaz, finans merkezi Wall Street'te efendim, olur ama burada olmaz. Bu anlamda olmaz, böyle beton yaparak olmaz. Bunun alt yapısını, hinterlandını, ekosistemini kurmadan olmaz.

Maden yatırımlarından bahsettiniz, gerçekten, bakın, olmalı, bir şey demiyorum ama ya, Kaz Dağları'nda delik deşik eden bir anlayış, gerçekten... "Kapadokya'da altın arayacağım." diyor ya, "Kapadokya'da altın arayacağım." diyor, "O Peribacalarının olduğu yerde altın arayacağım." diyor. Esas maden Peribacaları, orada "Efendim, maden arayacağım." diyor. Bu anlamda, yani buna dikkat edileceğine, efendim, ekolojiyi öne alan bir madencilik anlayışının geliştirileceğine dair bir cümle biz sizden duyduk mu? Hayır, duymadık.

Değerli arkadaşlar, bakın, ÇAYKUR’la ilgili pek çok eleştiri alıyorsunuz, biliyorum. “ÇAYKUR niye zarar ediyor?” ÇAYKUR zarar edebilir, zarar edebilir ama kamu yararı için zarar edebilir, arpalık olduğu için zarar etmemeli, kötü yönetildiği için zarar etmemeli, efendim, “AKP’li ilçe başkanının, il başkanının yeğenini oraya koydum, yönettiriyorum.” diye olmamalı. Kötü yönetiliyorsa, bu, kamusal anlamda hepimizin zararınadır ama kamu yararı için o yıl, efendim, çay fiyatı 10 lira olması gerekiyorsa, çiftçileri o kurtarıyorsa 10 lira verilip zarar da edilebilir. Bu konudaki eleştirilerinizi o yönde alın. Yani zarar etmesi kamu yararı içinse zarar edebilir.

Mesela fındıkla ilgili, ya, sizden bir vizyon duyduk mu? “Ben fındık alanına gireceğim. Bununla ilgili bir borsa kuracağız, fındığı koruyacağız, fındık alanını koruyacağız.” diye bir şey duyduk mu sizden? Duymadık. Malatya’nın kayısısıyla ilgili bir vizyon duyduk mu?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ek süreniz de doldu Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bitiriyorum.

Malatya’nın kayısısıyla ilgili bir vizyon duyduk mu arkadaşlar acaba Sayın Genel Müdürden? Bu anlamda, Malatya’nın kayısısıyla ilgili bir vizyon duyduk mu? Hayır duymadık. Bunlardır stratejik ürünler, bunlardır...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, çok teşekkür ediyorum Sayın Paylan, sağ olun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, yüksek teknolojiden bahsediyorsak Silicon Valley gibi bir alanımız olur. Böyle bir vizyonu sizden duyduk mu? Özgür bir habitat, teknolojinin geliştiği habitat... Ama Boğaziçi Üniversitesine kayyum atayan anlayıştan, onun yönetim kurulu başkanı olduğu anlayıştan tabii ki biz Silicon Valley vizyonu duymayacağız. Suudi Arabistan bile bu anlamda Silicon Valley’sini kuruyor arkadaşlar. Biz bu anlamda nal topluyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, çok aştınız. Teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben yine de başarılar diliyorum. Ama bir dahaki sunumda umarım -iki yıldır söylüyorum ama olmuyor- geleceği gören, yeni dünyayı okuyabilen bir vizyonu Varlık Fonundan bekliyoruz. Ama galiba nafiye, çok bekleyeceğiz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

Buyurun Cemal Bey, süreniz yirmi dakikadır.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Çok teşekkür ediyorum Başkanım.

Değerli arkadaşlar, Türkiye Varlık Fonunun değerli yöneticileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün Varlık Fonunun 2019 Yılı Denetim Raporu’nu görüşüyoruz. Tabii, bunun yasal dayanağı, biliyorsunuz, 6741 sayılı Kanun’un 6’ncı maddesinde belirtiliyor. Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi, şirket tarafından kurulan diğer şirketlerin Türkiye Varlık Fonu ve Türkiye Varlık Fonu bünyesinde kurulan alt fonların hepsinin 2019 yılına ait, bağımsız denetimden geçmiş mali tablolarını ve Yüksek Denetleme Kurulunun raporunu, Devlet Denetleme Kurulunun raporunu burada görüşüyoruz.

6’ncı madde bize -yani çok uzun bir madde de- üçüncü fıkrada ne diyor? “Şirket, Şirket tarafından kurulacak diğer şirketler, Türkiye Varlık Fonu ve Türkiye Varlık Fonu bünyesinde kurulacak alt fonların bir önceki yıla ait mali tabloları ile faaliyetleri, her yıl ekim ayında Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, birinci ve ikinci fıkralar kapsamında hazırlanan ve Cumhurbaşkanlığı tarafından gönderilen denetim raporları üzerinden görüşülerek denetlenir.” denilmektedir. Bu, kamu adına, millet adına hem yasama hem de denetim görevini yapan Komisyonumuzun bir görevi.

Bu maddenin gerekçesi de var, biliyorsunuz. Gerekçe de neydi? “Maddeyle şirket, Türkiye Varlık Fonu ve kurulacak veya pay sahibi olunacak diğer şirket ve fonların denetimi 3/12/2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu kapsamında çıkarılmış. Şirketin ve Türkiye Varlık Fonunun finansal tablolarının bağımsız denetçi tarafından denetleneyeceği hüküm altına alınmıştır.” ifadeleri yer alıyor. Bunu niye söyledim? Tabii, işin yasal altyapısını tatad etmek için, tekrar etmek için.

Değerli arkadaşlar, Türkiye Varlık Fonunun kuruluşu tartışmalarında ben de milletvekiliydim, Komisyonumuzda günlerce konuyu müzakere ettik. O gün yine karşı grupta bulunan partilerimizin temsilcileri -ki Garo Bey o gün buradaydı, Sayın Kuşoğlu da buradaydı- Türkiye Varlık Fonunun gerekli olmadığına ilişkin görüşlerini dile getirmişlerdi. Biz de G-20 ülkeleri içinde varlık fonu bulunmayan tek ülkenin Türkiye olduğunu, bu konuda geç kalındığını ve varlık fonunun mutlaka kurulması gerektiğini söylemiştik, o meyanda savunmalarımız olmuştu ve neticede 2016 yılında kanunlaştı 6741 sayılı Kanun ve 2018 yılından itibaren de çalışmalarına başladı fiilen. Tabii, bu, 2016 yılındaki 6741 sayılı Kanun ne öngörüyordu? Cari açığı azaltıcı yatırımların yapılması, tasarruf tutarını artırıcı yatırımların yapılması, stratejik sektörlerde oluşan uzun vadeli konulara sermaye çözümleri sunulması, portföyündeki şirketlerin değerini artırıcı stratejiler üretmek gibi stratejik ve büyük ölçekli şirketlere yatırım yapmak amacıyla bir yol haritası çizilmişti.

Tabii, varlık fonlarının tarihî gelişimini ben anlatacak değilim. 1953 yılından beri, bildiğim kadarıyla, bu fonlar kurulmuş ve özellikle de 2008 küresel finansal kriz sonrasında önemi daha da artmıştır ve sabahki veya önceki giriş konuşmalarımda da belirttiğim gibi yaklaşık, dünyada 8 trilyon dolarlık büyük bir hacmi yönetmektedir bu fonlar. Türkiye Varlık Fonu daha iki yıllık bir geçmişe sahip olmasına rağmen 245 milyar dolar civarında bir varlığı yönlendirmektedir.

Aslında, hani, kamuoyunda da şöyle söyleniyor: “Varlığımız mı var ki fonumuz olsun?” Bu “Varlık Fonu” ismi aslında “varlığa dayalı kalkınma fonu” şeklinde olsaydı belki fonksiyonu ile ismi arasındaki oran, anlaşılabilirlik daha iyi meydana çıkabilirdi. Bu, Varlık Fonu bir varlığın fon şeklinde harcanması yerine varlığa dayalı bir güç oluşturup o güç sayesinde önemli projelerin finansmanı, değer oluşturulması ve bu sayede de toplumların, ülkelerin zenginleştirilmesi...

Tabii ki Sayın Genel Müdür sunumunda da söyledi, özellikle 1980’li yıllarda -her ikisi de öldü, Thatcher İngiltere Başbakanı ve Amerikan Cumhurbaşkanı Ronald Reagan- o yıllarda yeni bir konsept, dünyada yeni bir anlayış -ki o zamanlarda daha Sovyetler bile dağılmamıştı- bütün kamu kuruluşlarının, kamu şirketlerinin özelleştirilmesini öngören bir anlayış vardı. Türkiye, 1983 sonrası bu anlayışı benimsemekle beraber esas 1988, 1989’dan sonra rahmetli Turgut Özal’ın Cumhurbaşkanı olmasıyla ve ardından da 1990’lı yıllarda kamu kuruluşlarının, kamuya ait şirketlerin, işletmelerin özelleştirilmesi işlemine başladı. Fakat 2008 sonrası dünyanın geldiği noktada görüldü ki çok büyük ölçekli yatırımlara özel sektörün tek başına girmesi, kamu desteği olmadan özel sektörün bu işlerde rol alması pek de mümkün değil. Özellikle bizim gibi henüz daha tam anlamıyla kalkınmasını tamamlayamamış, kalkınmakta olan ülkeler için bu böyle görüldü. Bu bakımdan, 2008 sonrası, başta Güneydoğu Asya ülkelerinde olmak üzere bu, varlık fonları tekrar hayata geçti. Ama biz bu konuda, 2008-2018, neredeyse on yıl sonra da olsa yol almaya, Varlık Fonu sayesinde önemli projeleri fonlamaya başladık. Tabii, bu da içinde yaşadığımız dünyadaki konjonktür içinde birçok zorlukları da beraberinde taşıyor.

Neticede Türkiye Varlık Fonunun, gördüğümüz kadarıyla, bu, cari açığı azaltıcı çalışmaları nezdinde özellikle de üç ana kalemde, petrokimya başta olmak üzere -Sayın Genel Müdürün ifade ettiği gibi- enerji üretimi ki yerli kömürden enerji üretiminden bahsetti, sadece o değil aslında ama Türkiye’nin doğal zenginliği açısından bunların da mutlaka ekonomiye kazandırılması öne çıkıyor. Yine, madenlerimiz ki özellikle altın madeni konusunda Türkiye son derece bakir durumda. Misal, 2019

yılında toplamda 17 milyar dolar maden ithalatı gerçekleştirmiş bir ülkeyiz, bunun önemli kısmı altın. Türkiye'nin altın rezervlerinin yeniden hayata geçirilmesi ve bu konuda da Türkiye Varlık Fonunun en azından koordinatörlük görevini üstlenmesi, desteklemesi önemli.

Tabii, aramızda iktisat profesörü hocamız var. Biliyorsunuz, iktisadın temellerinde ilk anlatılan üretim faktörleridir. Yani üretim faktörleri anlatılırken klasik iktisatta, işte, emek, sermaye, doğal kaynaklar, teşebbüs ya da girişim, teknoloji gibi sıralanır. Ama burada emek, elbette ki insanın emeği en değerli olduğu için birinci sıraya konulur fakat ardından hemen sermayeyi koyarız oraya. Tabii, sermaye sadece para demek değil, sermayenin bir sürü anlamı var fakat Türkiye gibi hakikaten kalkınmasını tam olarak gerçekleştirememiş ülkelerde sermaye ihtiyacı yadsınmıyor. Biliyorsunuz, bu fon işi de üretim faktörlerinin ikinci sırasında yer alan sermayenin... “Sermaye” derken parasal sermayeden bahsediyorum, diğer beşerî sermayeden ya da araç gereçten bahsetmeyeceğim, iktisat dersine girmeyeceğim. Bu bakımdan, Türkiye'nin Varlık Fonuna ihtiyacı vardı ve Türkiye Varlık Fonunun kurulmasıyla birlikte bu gizli gücünü, inşallah, Türkiye üretiminin hizmetine verebilecektir.

Yine, bir diğer başlık neydi? Tasarruf oranını artırmak. Türkiye, tasarruf açığı olan bir ülke. Tasarrufu özendirmek ve -yine Genel Müdürün biraz önceki sunumunda bahsettiği gibi- Türkiye'nin kamu bankaları var, bu bankaların işlevlerini daha üst düzeylere çıkarmak, güçlerini artırmak, her şeyden önce de kamunun, devletin kurumu olan Türkiye Varlık Fonunun şemsiyesi altında bu gücü üst seviyelere çıkarmak da Türkiye'nin bir zenginliğidir diye düşünüyorum.

Elbette Varlık Fonunun yapacağı çok iş var; dünyada örnekleri var. Bu örnekleri sizin tecrübenizden, daha önceki bulunduğunuz gerek Malezya'da gerek diğer fonlardaki tecrübelerinizden ve ekibinizin de takip ettiği, dünyadaki gelişmelerden çıkarıp bunu Türkiye Varlık Fonunun uygulamalarında operasyonel olarak kullanmanız bizim de isteğimiz, talebimiz veya beklentimiz. Bu bakımdan, Türkiye Varlık Fonundan çok şey bekliyoruz.

Biraz önce, Sayın Garo Paylan aslında benim de ilgi alanımda olan gerek ÇAYKUR gerek fındıkla ilgili konulardan bahsetti ama sanki bazı arkadaşlar olayı pek ciddiye almamış demeyeyim de hanı, ben en azından tekrar gündeme getirmek istiyorum çünkü ÇAYKUR zarar ediyor; zarar etmesinin esas nedeni, tahmin ediyorum, sübvansiyon.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Kötü yönetim!

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Çünkü çay, sudan sonra Türkiye’de en fazla tüketilen bir içecektir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kötü yönetim mi, sübvansiyon mu?

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Şimdi, bu konuda, biliyorsunuz, çayda yaş çay fiyatları açıklanıyor, daha sonra da en önemli ham madde maliyeti var, ardından diğer işçilik maliyetleri, sermaye maliyetleri fakat çayda en önemli maliyet, ham maddedir, yaş çaydır.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Çarpıyoruz, bölüyoruz, zarar etmemesi gerekir.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Şimdi, ben bir süre ÇAYKUR’da Yönetim Kurulu üyeliği ve Genel Müdür Yardımcılığı yaptım. Sayın Bekaroğlu Rizeli, İstanbul Milletvekili ama o bölgenin insanı olması hasebiyle belki konuya o da temas eder ama benim de yetki alanıma giriyor çünkü benim de çaylıklarım var, aynı zamanda çay müstahsiliyim. Çay, Türkiye’de temel tüketim maddesi hâline gelmiş bir ürün, hepimiz şurada bile sudan sonra çay içiyoruz. ÇAYKUR’un zarar etmesinin nedeni, devletin ham madde fiyatlarını dünya fiyatlarının üstünde tutması.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yok öyle bir şey.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – O sizin iddianız, ben öyle diyorum çünkü çayda Türkiye, tüketimde 1’inci sıraya geldi, kişi başına tüketimde hâlen dünyada 1’inci sırada ama üretimde öyle değil, üretimde 5 veya 6’ncı sırada olması lazım, bizden başka çay üreten ülkeler var. Ama çay, çok önemli bir ürün, önemli bir sektör. Konuyu dağıtmamak için sadece şunu söyleyeyim: Amerika Birleşik Devletleri’nin bağımsızlık savaşının çıkışındaki ateşleme, ilk fitil, ilk şimşek çay yüzünden olmuştur ve Boston Çay Partisi de tarihe geçmiştir. Yani çay, bu kadar stratejik bir ürün. O bakımdan, çay bahsinde gerçekten, Garo Bey’in dediği gibi, Türkiye Varlık Fonunun çayla ilgili ayrı bir parantez açıp bunu çalışmasını ben de bölge milletvekili olarak, çayda da emeği olmuş olan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kayısı için de...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Hatta, bunu da söyleyeyim, benim Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Bölümü’nde yüksek lisans tezimin başlığı da “ÇAYKUR ve İşletmelerinde Maliyet Azaltımı” başlığıdır. Yani onun için, Sayın Bekaroğlu, konunun uzmanıyım. Ben psikiyatrist değilim ama bir çay maliyeti uzmanıyım çünkü uzmanlık tezim o.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ya, böyle, işi uzmanlığa bağlayarak gitmeyin.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Uzmanlık tezim o, yani iddialıyım bu konuda.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kayısı için de destek verilmesi lazım.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Şimdi, evet, Türkiye’nin altın mesabesinde olan bir diğer ürünü de fındık. Evet, kayısı, evet, incir, evet, üzüm. Bakın, bu dört üründe Türkiye Varlık Fonu... Bunu ciddi olarak söylüyorum Sayın Genel Müdürüm, bu dört üründe biz dünya 1’incisiyiz; fındık, kayısı, üzüm ve incir. Bunu Tarım Bakanlığımızla da Ticaret Bakanlığımızla da defalarca görüştük, Türkiye Varlık Fonunun yatırım yapabileceği alanlardır bunlar. Ben fındıktan bahsedeyim çünkü üzüme, incire diğer milletvekili arkadaşlarımız da değinebilir ama hakikaten, geçen hafta ihracatçı birliklerinden aldığım rakamlara göre, son yirmi yıl içinde 31 milyar dolarlık net ihracat geliri elde etmiş fındıktan. Yirmi yıllık ihracat geliri, rakamlar var, TÜİK rakamları da bunu teyit eder. Bizim ufak dokunuşlarla fındık alanına yapacağımız yatırımlarla, tabii ki Türkiye Varlık Fonunun işi olmayabilir ama koordinasyon görevi olarak sizler bunu yaparak kısa bir sürede Türkiye’nin fındık ihracatından elde edeceği geliri 2’ye katlamamız mümkündür. Şimdi, yirmi yılda 31 milyar dolar olduğuna göre ortalama 1,5 milyar doların üstünde. Ama bu son yirmi yılda... Ki ben 2003’ten sonrasını iyi biliyorum çünkü 2003 ve 2004’lerde FİSKOBİRLİK Genel Müdürüydüm, Genel Müdür olduğumda Türkiye’nin fındık ihracatı 585 milyon dolar, o civarlardaydı, 600 milyon doların altındaydı. Ama son yıllarda farklılık gösteriyor, tüm zamanların en yüksek ihracatı 2015 yılında oldu ve 2 milyar 827 milyon dolarlık fındık ihracat geliri elde etti Türkiye 2015 ihracat mevsiminde.

SALİH CORA (Trabzon) – Bu yıl ne kadar?

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Geçtiğimiz sene -fındık ihracatı 1 Eylülde başlar 31 Ağustos itibarıyla biter- rakamlar var, ben çıkarabilirim ama fındık konusuna hazırlanmamıştım. Garo Bey top atınca, bu topu ben kullanayım dedim. Ama bu, Türkiye’nin bir zenginliği. Şu anda her yıl 2 milyar doların üstünde ihracat imkânımız var. Bu, Türk özel sektörünün ve Türk çiftçisinin yalnız başına başarısıdır; bakın, Türk fındık müstahsilinin, üreticimizin ve Türk özel sektörünün işletmelerinin başarısı. Özel sektörümüze burada destek sadece EXIMBANK’ın verdiği krediler oluyor ama fındık başlığına Varlık Fonumuz tek başına çalışırsa –ki ben de bu konuda katkı yapmaya hazırım- hakikaten Türkiye’nin fındık ihracatından elde ettiği geliri küçük bir dokunuşla 2’ye katlaması mümkündür. Çünkü biz dünya fındığının yüzde 70’ini üreten ülkeyiz, bu bizim zenginliğimiz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cemal Bey, son iki dakikanız, sorularınız varsa onları da sorarsanız...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Evet, ben sorulara da geçmek istiyorum.

Demek ki Türkiye Varlık Fonumuz büyük bir boşluğu doldurdu ve giderek daha fazla ülke ekonomisine, Türkiye'nin büyümesine katkı yapacağına inanıyorum ben.

Birkaç tane sorum vardı, onları tespit etmiştim, müsaade ederseniz onları da sorayım çünkü askıda kalsın.

Mesela danışma kurulu oluşturulmadığını görüyorum ben. Danışma kurulu oluşturdunuz mu, oluşturulmıyorsa neden oluşturulmadı?

Bir soru: Genel Kurul yapıldı mı yani Varlık Fonu AŞ'nin Genel Kurulu?

Bir diğer sorum: 2018 ve 2019 arasındaki borç ilişkisi şeyinde Varlık Fonu'nun büyük bir nispetsizlik var gibi, neredeyse yüzde 50'ye varan bir artış gözüküyor. Yani Varlık Fonu zarar mı ediyor? Bir sorum da bu.

Bir diğer soru daha vardı, onu da sorarak konuşmamı bitireceğim. Şimdi, Türkiye Varlık Fonu bünyesinde 6 adet yeni şirket kurulduğunu görüyoruz. Buna neden ihtiyaç duydunuz? Bu sorulara cevap verirsiniz...

Teşekkür ediyorum. Çalışmalarımızın hayırlara vesile olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Cemal Bey.

Şimdi Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Mustafa Kalaycı'ya söz veriyorum.

Sizin de süreniz yirmi dakikadır Sayın Kalaycı.

Buyurun lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkürler Sayın Başkanım, o kadar kullanmayacağım süremi.

Öncelikle şunu ifade edeyim: G20 başta olmak üzere bildiğim kadarıyla 40 ülkenin üzerinde ülkede varlık fonu var. 2016 yılında kanun çıkarken de biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak Türkiye'nin bir Varlık Fonuna sahip olmasından duyacağımız memnuniyeti ifade etmiştik. Tabii, kanuni düzenlemeyle ilgili eleştirilerimiz vardı ama bir Varlık Fonuna sahip olma konusunda destek vermiştik.

Tabii, isme takılmamak lazım aslında. Sayın Genel Müdürümüz de ifade etti, faaliyet raporlarında da var: “Varlığa dayalı kalkınma fonu” Yani tamamen isimden dolayı “Varlığımız yok; niye ‘Varlık Fonu?’” gibi takılmamak gerekiyor. Tam tanımı, dün de ifade etti Sayın Genel Müdür, İngilizceden Türkçeye tercümeden kaynaklanan bir konu, aslında “varlığa dayalı kalkınma fonu” özü itibarıyla.

Tabii, diğer ülkelere baktığımız zaman da ülkeden ülkeye gerek fonun yapısı, kaynakları, hedefleri boyutuyla elbette farklılıklar var, bu da bize, Türkiye'ye has, benzerleri mutlaka diğer ülkelerde de olan bir fon. Bu anlamda amacımız üzüm yemekse elbette ki bu fona sahip çıkmalıyız. Yani eksikliklerini elbette dile getirmemiz lazım, varsa yanlışlıkları elbette eleştirmemiz lazım ama özünde bu fona sahip çıkmak lazım.

Baktığımız zaman, fonun amacı nedir, kuruluş gerekçesi nedir? Aslında bir atasözümüzde gizli yani “Birlikten güç doğar.” atasözümüzden esinlenerek baktığımız zaman... Yani şimdi, portföyüne baktığımız zaman 8 sektörden 14 şirket, 2 lisans, taşınmazlar var; bunları bir araya getirip, bir güç elde edip bunun oluşturacağı iş yapabilme kapasitesiyle, sinerjiyle yeni yatırımlara kaynak sağlamak, yeni yatırımların gerçekleştirilmesine finansman sağlamak diye özetleyebiliriz.

Şimdi, baktığımız zaman faaliyet raporunda da ifade edilmiş, büyük ölçekli yatırımların finansmanına destek olmasının ne mahzuru var? Yani desteklememiz gereken bir konu. Stratejik sektörlerle yönelik yatırımların gerçekleştirilmesi için gösterdiği çabayı desteklememiz lazım. Yani sanayi devrimini diyoruz da sanayi devrimine geçişi bu şekilde daha kolay sağlayabilme imkânımız söz konusu. Yine, çıkaracağı hisse senetleri, tahviller yoluyla hem tasarrufların artırılması hem piyasaların derinleştirilmesine katkı sağlamayı da hedefliyor; bu da çok olumlu bir konu. Yani güçlendikçe Varlık Fonu elbette ki sadece ekonomik yönden değil, dış politikada bile devletimizin elini güçlendirecek bir argüman olacak yani Varlık Fonu güçlü olduğu zaman. Yani bu gözle değerlendirmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Elbette Varlık Fonuna güvenin tam sağlanabilmesi için iki konu çok önemli. Birincisi, baştan beri tartıştığımız denetim olayı. Yani bu denetim mekanizmasını halka, kamuoyuna çok iyi anlatmalıyız, bu konuda gereken güveni sağlamalıyız. Hemen burada şunu ifade edeyim, konuların karışmaması için: Portföyündeki şirketlerin hepsinin TBMM adına denetimi var baktığımız zaman; bankalar olsun, BOTAŞ'ı, ÇAYKUR'u, PTT'si olsun hepsini TBMM adına Sayıştay denetliyor, Sayıştayın raporu da KİT Komisyonunda görüşülüyor. Burada öngörülen denetim Sayıştay denetiminden usul yönüyle farklı; Cumhurbaşkanına bir yetki verilmiş ve sayılan meslek gruplarından denetim elemanlarından oluşacak bir denetim ekibinin bağımsız denetim standartlarında bu denetimi yapması öngörülmüş.

Tabii, Devlet Denetleme Kurulu; niye bu antetini kullanıyor? Şöyle: Tabii, farklı kurumlardan denetim elemanları olunca bir zemini olması gerekir yani raporu hazırlayacak bir birim olması gerekir. Bu anlamda zaten Devlet Denetleme Kurulunun denetim alanına giren bir kurum yani Varlık Fonunun kanununa baktığımız zaman Devlet Denetleme Kurulunun denetiminden muaf değil yani Devlet Denetleme Kurulunun denetim alanına giren bir kurum. O kapsamda Devlet Denetleme Kurulu, raporunu hazırlayıp göndermiş. Şimdi, Devlet Denetleme Kurulu anayasal bir kurum arkadaşlar yani köklü bir kurum, çok önemli çalışmaları, denetimleri olan, raporları olan bir kurum. Bu anlamda itibar etmemiz gerekir diye düşünüyorum yani burada bir eksiklik söz konusu değil.

Yine, yönetim önemli yani fonun güveninin artması konusunda. Baktığımız zaman yönetimde ehliyet ve liyakat dikkate alınıyor. Şimdi, buraya gelmediler, gelmelerini ben de arzu ederdim, Yönetim Kurulu üyelerinin burada olması gerekir yani KİT Komisyonunda öyledir, denetimde ilgili şirketlerin yönetim kurulu üyeleri de gelir ama öz geçmişlerine baktım yani hepsi konusunda gerçekten uzman olan kişiler; Sayın Genel Müdürümüz, buradaki arkadaşlarımız. O anlamda herhâlde eleştiri getirebileceğimiz bir durum söz konusu değil yani ehliyet, liyakat burada dikkate alınıyor. O zaman bu denetim boyutu da tam iyi anlayıp iyi anlatılabilirse kamuoyuna da bu anlamda ben fona olan güvenin artacağını düşünüyorum.

Sayın Başkanım, sorularla gideceğim, ben faaliyet raporu üzerinden bazı notlar çıkardım. Şimdi, tam bilmiyorum ama bildiğim kadarıyla sizin bir yetkiniz yok herhâlde bu portföyünüzdeki şirketlerin yönetimine yapılan atamalarda. Yani sermayedar sizsiniz, sizin tasarrufunuz söz konusu mu? Ne düzeyde yetkiniz var bu konuda? Onu soracağım.

Bir diğer sorum -bugün sunumunuzda değinmediniz takip edebildiğim kadarıyla- bu Türkiye ile Rusya arasında oluşturulan, imzaları atılan bir fon vardı –Türkiye Rusya Yatırım Fonu- o fonla ilgili son durum nedir? Yani 200 milyon avro başlangıçta konuldu, toplam 900 milyon avro öngörülmüş. Bir de bu fonun sahibi kim? Yani Türkiye ne kadar koydu, Rusya ne kadar koydu? O konuda bilgi vererseniz memnun olurum.

Bir diğer konu, bu, hazinenin Piyasa İstikrar ve Denge Fonuna ihraç ettiği fonla devlet iç borçlanma senetlerini kamu bankalarına sattı, malum. Bunu bir sermaye artırımı gibi algıladım sunumunuzdaki bilgiden. Bu bir sermaye artışı olarak mı alınacak? Daha sonra bir bilginizde de “Aktif ve pasifte, alacak ve borç olarak duruyor.” dediniz. Sermayeye girdiyse o zaman alacak ya da borç olmaz, neticede sermayeden olan taahhüdünüzü karşılamış olursunuz. O konuyu bir netleştirirseniz yani bu sermaye artışı yapıldıysa nasıl yapıldı? Bir de tamamen sermayesine sahip olmadığınız şirketler var, oralarda ne yaptık? Yani sermaye artırımına gidildi de sadece biz mi rüçhan hakkı kullandık, diğerleri de kullandı mı kullanmadı mı? O konuda bilgi istiyorum.

Yatırımlar var, güzel düşünceler var, işte İskenderun’da yapılacak petrokimya tesisleri, diğer yatırımlar vesaire. Bunlar Kamu Yatırım Programı’na girmeyecek anladığım kadarıyla, çünkü 5018’e tabi değilsiniz, yani kamu yatırımları arasında görülmeyecek.

Bu Borsa İstanbul’un çok tartışılan yüzde 10 hissesiyle ilgili detaylı bilgi de verdiniz. Avrupa İmar ve Kalkınma Bankasından 122,5 milyon dolara aldığımız bu hisseyi 200 milyon dolara sattık. İlk ne kadara satmıştık Avrupa İmar ve Kalkınma Bankasına? O rakamı da verirsiniz.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Aynı fiyattan.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Anladım.

Yine, bu sendikasyon kredisi... Bunu hangi yatırımlara harcadık? Bir de gerek bunu gerekse hazineden aldığımız devlet iç borçlanma senetleriyle ilgili geri ödemeyi nasıl yapacağız? Biz hangi kaynaktan bunu geri ödeyeceğiz? Yani biz mesela, o iç borçlanma senetlerini sermayesine verdiğimiz elimizde kaynak da kalmadı yani tamamen kâr payından mı, yani portföyünüzdeki şirketlerden elde edeceğimiz kâr payından mı karşılayacağız? Biraz zor karşılarınız gibi geliyor da o konudaki düşüncenizi soruyorum.

Strateji planını soracaktım, sunumunuzda on yıllık strateji planını kabul ettiğinizi söylediniz. Bunu yayınlayacak mısınız yani sitenizde de görmedim?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Yönetim kuruluna sunduk.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Daha kabul olmadı yani, anladım.

Şimdi, yine faaliyet raporunda bir yılda fonun toplam varlıklarının yüzde 24 arttığını söylüyorsunuz ve dünyanın en büyük 13’üncü varlık fonu konumuna geldiğinizi söylüyorsunuz. Tabii, bu, önemli yani ülkemiz açısından önemli. Kâr boyutuna bakınca kârın düşmüş olduğunu görüyoruz, konsolide tabloda kâr boyutunda düşüş var. Yani bir yanda varlıklar artarken bu artışta etken nedir? Yani biz fon yönetimi olarak ne yaptık da bunun artmasına vesile olduk, değer artışını nasıl sağladık? Bu konuda bir detay bilgi verirsiniz memnun olurum.

Bir de ilk fon kurulurken Savunma Sanayi Destekleme Fonundan 3 milyar lira alınmıştı, o geri ödendi mi?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Ödendi.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Geri ödendi.

Şimdi, şu bilgiler de kamuoyunun gündemine geldi daha önce, Fon Yönetim Kurulu herhangi bir ücret ve huzur hakkı almama yönünde karar aldı; şu anda onlara yaptığımız bir ödeme yok, o da önemli.

Başka değineceğim konu, 59 personelimiz var. Tabii, personelimizin statüsü tamamen özel hukuk üzerine tabi. Bir de bu 3 danışman şeyi gördüm, bir avukatlık bürosu herhâlde, bir Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası, bu kamu kurumu olan banka değil mi?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Evet.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Bir de bu bağımsız denetim şirketi, aynı zamanda denetiminizi yapan bağımsız denetim şirketi.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ÇAĞATAY ABRAŞ – İki birlikte.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yani ikisi birlikte mi sözleşmemiz, hem danışmanlık hem... Danışmanlık ücreti diye faaliyet raporunun bir yerinde gördüm ama...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, devam edelim Mustafa Bey.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Ben ortaya konulan vizyonu çok olumlu gördüğümü sonuç itibarıyla ifade etmek istiyorum. Yani bu Varlık Fonu hepimizin fonu; daha da güçlenmesi için, hedeflerine ulaşması için hepimizin destek olması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Böylece grupların konuşmaları tamamlandı, koordinatörler anlamında yirmi dakikalık konuşmalar tamamlandı. Bundan sonra onar dakika olarak üyelere söz vereceğim.

İlk sözü Mehmet Bey’e vermek istiyorum.

Sayın Bekaroğlu, buyurun.

Süreniz on dakika.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İlk söz olduğu için on beş dakika.

Değerli arkadaşlarım, biz Varlık Fonunun denetimi üzerine bir toplantı yaptık, denetimle ilgili bu çalışma o; kanun bunu şey yapıyor.

Sayın Bakan, Sayın Başkan daha doğrusu -bakan olacaksınız; ağızdan kaçtı- denetim konusuna hiç girmedim. Bize Sümerbankın kuruluşundan... Ne Sümerbankı Sayın Genel Müdür ya? İstiklal Savaşı’ndan mı çıktı Türkiye? Nereden, ne söz ediyorsunuz ya? Gönderdiğiniz referans... Bu hâle mi geldi Türkiye? Gerçekten arkadaşlarımızın yönetiminde bu hâle mi geldi yani ne ilgisi var? Bir hikâye anlattınız bize, bir şey çizdiniz; hâlbuki biz denetimle ilgili... Bakın, bu fon kurulurken -Varlık Fonu, Varlığa Dayalı Kalkınma Fonu- en çok tartışılan konu, denetimdi. Niye? Çünkü Anayasa’nın 165’inci maddesi açıkça ortadaydı. Sermayesinin direkt ya da dolaylı olarak yarısından fazlası devlete ait, kamuya ait olan bütün kurumlar Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından denetlenecek; bu, Anayasa maddesi yani bunu değiştirecek, arkadan dolaşılacak falan hiçbir şey yok. Bunu tartıştık. Madem siz şu şu kurumları alacaksınız, sizin dediğiniz gibi 180 senelik, 200 senelik, 50 senelik kurumları; o zaman Türkiye Büyük Millet Meclisi bunu millet adına denetleyecek. Bu uzun süre tartışıldı, edildi.

Bakın, Devlet Denetleme Kurulu üyesi arkadaşlar, demişsiniz ki: “Bu kanun çıkarken gerekçelerde Sayıştay denetimine tabi değildir denilmiş.” Bakın, o kadar çalışmamışsınız ki, o kadar yüzeysel yapmışsınız ki, baksaydınız gerçek gerekçelere, o madde, “Sayıştay denetimine tabi değildir.” maddesi burada çıkartıldı, şu anda kanunda böyle bir madde yok. Olmayan maddeye gerekçe koyuyorsunuz yani. Yaptığınız iş yani bizim 145 milyar dolarlık milletin zenginliğine nasıl baktığınızı ortaya koyan bir şey.

Arkadaşlar, bu fon devlet tarafından denetlenecek. Deniliyor ki: “Efendim, bunlar zaten Sayıştay tarafından denetleniyor.” O zaman Devlet Denetleme Kuruluna denetleme görevi verildi? Devlet Denetleme Kurulu uzman bir kuruluş olabilir ama devletin mali konulardaki denetlemeyle ilgili esas uzman kuruluşu Sayıştaydır, Sayıştaya verseydi Sayın Cumhurbaşkanı, niye Devlet Denetleme Kuruluna verdi? Öyle değil, elinin altındaki şeylerle gidiyor değerli arkadaşlarım. Burada, baştan

bizim iddiamız buydu, devletin, milletin denetiminden, Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetiminden milletin zenginliklerinin bir kısmını çıkaracaksınız; bu problemidir, bu kabul edilemez bir şeydir dedik ve olan şey de budur değerli arkadaşlarım maalesef.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şu an yaptığınız ne Sayın Bekaroğlu? Denetim yapıyorsunuz. Neyi kandırdılar, neyi sakladılar?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Hayır, denetim filan yapmıyoruz.

Ben konuşacak mıyım? Bu arkadaşların konuşmama girdiği korsan bildirisini düşecek misiniz benim süremden?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen Sayın Aydemir, siz konuştuğunuzda fikirlerinizi ifade edersiniz.

Buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Şimdi, bakın değerli arkadaşlarım, Devlet Denetleme Kurulu çok ileri gitmiştir. Nasıl? Türkiye Büyük Millet Meclisi Anayasa'nın 165'inci maddesini görmezden geldi, biz Anayasa Mahkemesine götürdük, maalesef Anayasa Mahkemesi de görmezden geldi. Yani Anayasa'ya aykırı bir kanun yaptık biz ve o gidiyor. Devlet Denetleme Kurulu da kanun maddesi ihdas etti kendisine göre. Nasıl ihdas etti Devlet Denetleme Kurulu? Şöyle ihdas etti: Yani kendisine verilen görev, bağımsız denetleme kuruluşunun yapmış olduğu denetimin denetleme standartlarına uygun olup olmadığını denetlemektir; yazmak değil, gerçekten denetim yapmaktı, bunu yapmamıştır. "500 tanedir." falan diye hiç dersine çalışmadan gelmiştir. Kusura bakmayın, sizin kişiliğinizle hiçbir derdim, problemim yok değerli arkadaşlarım.

Bakın, değerli arkadaşlarım, şimdi, Türkiye Varlık Fonu son dönemde dünya kadar yeni şirket satın almakta.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sayın Bekaroğlu, Anayasa 165 ne diyor?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bak, önünde, oradan okursun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ben baktım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne diyor Anayasa 165?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – "Kanunla düzenlenir." diyor Anayasa 165, tam da o maddeye göre düzenlenmiş.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne diyor Anayasa 165?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Tam da ona göre düzenlenmiş işte.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne diyor?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Okuyayım: "Sermayesinin yarısından fazlası doğrudan doğruya veya dolaylı olarak Devlete ait olan kamu kuruluş ve ortaklıklarının..."

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bu süreleri bana vereceksiniz herhâlde Sayın Başkanım, arkadaşlar korsan sunum yapıyorlar.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – "...Türkiye Büyük Millet Meclisince denetlenmesi esasları kanunla düzenlenir."

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sana bilgi veriyor işte bedavadan.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bilmiyor muyuz bunu yani.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu süreyi ilave edeceğim konuşmanıza, tamam.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bakın, Sayın Naci Ağbal bu kanun çıkarken o kadar zorlanmış ki böyle bir şey yapalım da idare edelim noktasına geliyor. Bakın, okuyun, gidin, tutanakları okuyun; bu, öyle bir şey yapalım da idare edelim noktasında.

Bakın, demokrasilerde böyle bir denetim olmaz. Bir insan hem icra eden hem de kendisini denetleyen, böyle bir şey olmaz. Cumhurbaşkanı kendisine tayin edilmiş olan denetleme kuruluşlarıyla kendisini denetleyemez, böyle bir şey olamaz; bunlar hep göstermeliktir değerli arkadaşlarım.

Neyse, ben devam edeyim, benim süremi ilave olarak vereceksiniz Sayın Başkanım, madem az zamanımız var.

Birtakım şeyler satın alınmış, niye satın alıyor, onu da bilemiyorum, diyor ki... Nesiniz siz? Varlığa dayalı kalkınma fonu. Hangi varlığa dayalı? Ondan sonra, diyorsunuz ki: “Biz bu varlıklarla hiçbir tane...” Rehin gösterdi, böyle bir şey olur mu? Varlığa dayalı... Varlığa dayalı kalkınma fonu olarak mevcut varlıklara dayalısınız, değil mi? Sonra, bu kalkınma işini niye siz yapıyorsunuz? Niye bu kadar şirket kuruyorsunuz ve satın alıyorsunuz madencilikle ilgili, enerjiyle ilgili?

Şimdi, size soruyorum: Onko İlaç Sanayi Ticaret AŞ’yi, bunu niye satın aldınız, ne oldu? Yani nedir, hangi stratejiyle aldınız? Ya, bilmiyorsunuz, orada var, raporlarda var. Onko İlaç Sanayi Ticaret AŞ’yi hem de kaç a almışsınız biliyor musunuz? 51 liraya. 51 liranın 41 lirası da şerefiye. Allah Allah, niçin böyle şeyler yapmışsınız, onları bilemiyorum. Bakın, onkoloji ilaçları yapan bir şirket bu şirket.

Tahincioğlu İnşaat ve Turizm... Ne yaptınız yani siz şirket kurtaran bir fona mı dönüştünüz? Yani bunlarla mı Türkiye kalkınacak? Ha, başka şeyler de var. İşte, yeni fonlar kurdunuz, yeni şirketler kuruyorsunuz.

Şimdi, denetimle ilgili bir şey sorayım. Kanundan şöyle anlaşılıyor: Yeni kurulacak şirketler, fonun yeni kuracağı şirketler yani alt fonlar Sayıştay denetimine tabi olmayacak. “Eskiler tabidir.” diyorsunuz. Sayın Mustafa Bey de dedi ki: “Büyük çoğunluğu tabidir bunlara.”

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kanunu biz çıkardık, o demiyor yani, biz öyle çıkardık kanunu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ya, tamam; bir dakika, bir şey söyleyeceğim.

Peki, yarın çıkar da Türkiye Varlık Fonu derse ki: “Artık, tabi değildir.” Ne tutacak bunu arkadaşlar? “Artık, Sayıştay denetimine tabi değildir.” derlerse... “Bu şirketler diğer şirketler gibidir, niye biri tabi de...” derlerse kim düzelterek bunu, ne yapacak? Kanunda böyle bir şey var mı? Kanunda böyle bir şey maalesef yok.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, Sayın Başkanım, bu Sümerbank olayını başka yerlerde, basın toplantısında falan bir daha söylemişsiniz, hiç ilgisi yok Sümerbank olayıyla. Sümerbank olayı bambaşka bir şey. Sümerbank olayında, gerçekten, İstiklal Savaşı vermiş bir ulus kendi imkânlarıyla, tırnaklarıyla kazıya kazıya bir şey yapmıştır. Siz ne yapıyorsunuz, biliyor musunuz Sayın Başkanım? Siz, neoliberal sistem ulusal, küresel bir dünya sistemi kurmuş, Türkiye’nin varlıklarını, zenginliklerini oraya entegre ediyorsunuz. Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşlarının o dönemde yaptıklarıyla sizin yaptıklarınızın hiçbir ilgisi yok. Dolayısıyla bunu bir daha başka yerlerde söylemeyin.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Niye, zorunuza mı gitti?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bakın, İstanbul Finans Merkezi Gayrimenkul Yatırım Alt Fonu: 2019 yılı dönem kârı 1 milyar 190 milyon filan diye devam ediyor. Bu kâr rakamı nereden gelmiş? Yani bir örnek olarak veriyorum. Gerçekten, denetçi de bunu soruyor, izah edememişsiniz.

2019 yılında bu fon finansal piyasalarda iyileşmeyi ve derinleşmeyi destekleme amacı doğrultusunda Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ihraç edilen 3,7 milyar avro tutarındaki ikraz, özel tertip devlet iş borçlanma senetlerini kamu bankalarına satıyor. Bu nasıl bir şey, bu nasıl bir kaynak oluşturmak? Niye hazine yapmıyor bunu direkt olarak, niye? Konuşurken de sordum, hiçbir şekilde bunlara cevap vermediniz. Niye yapıyor? Bu konuyla ilgili söyleyecek hiçbir şeyiniz yok Sayın Başkan.

Başka bir şey söyleyeyim: ÇAYKUR, elbette sosyal bir kuruluştur. Niye o zaman aldınız? Siz kendiniz bir röportajda, Aydınlık gazetesine vermiş olduğunuz bir röportajda da -Aydınlıkla da iyi geçiniyor Hükümet- şunu söylüyorsunuz: “ÇAYKUR’un sosyal işlevi var.” Çok iyi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Zoruna mı gidiyor?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Peki, Varlık Fonu niye aldı, yani ÇAYKUR’u niye bünyesine aldı? Bu konuyla ilgili hiçbir şeyiniz yok değerli arkadaşlarım. Size bir şey söyleyeyim: ÇAYKUR’u aldıktan sonra ÇAYKUR, 2017 yılında 267 milyon, 2018 yılında 657 milyon, 2019 yılında 635 milyon zarar etmiştir. Sadece ÇAYKUR mu? BOTAŞ 2017 yılında 3,3 milyar kâr ederken 2018 yılında 2,5 milyar, 2019 yılında da 5,6 milyar zarar etmiştir. PTT... PTT’ye olumlu rapor da vermemişler, görüş bildirmemişler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bekaroğlu, müdahalelerden dolayı iki dakika ek süre veriyorum.

Buyurun lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – İki dakika çok az, zaten iki dakika verecektin.

2017 yılında 641 milyon, 2018 yılında 215 milyon lira kâr ederken 2019’da 1,2 milyar lira zarar etmiştir. Değerli arkadaşlar, bu da zarar etmiştir.

Başka bir şey söyleyeyim değerli arkadaşlarım: Türkiye Varlık Fonunun kârlılık gelişimi. Bakın, 2018’de şirketlerin, bağlı şirketlerin hepsinin toplam borcu -bütün, konsolide toplam borç- 194 -küsurlarını söylemiyorum- milyar TL, 2019’da toplam borç 284 milyar TL; yüzde 46 artmış; finans dışı. Finanstaysa 2018’de 773 milyar TL, 2019’da 936 milyar TL borç. Topladığınız zaman, 2018’de 968 milyar TL, 2019’da 1 trilyon 221 milyar TL. Yani 166 milyar dolar borcu var bu 245 milyar dolar eden bu varlıklarımızın. Hikâye anlatmayın, hikâyeyle bu şey olmaz.

Şartlı görüş vermişler size. Niye şartlı görüş vermişler? Çünkü konsolide edilmesi falan da problem olmuş. Mesela PTT gibi, bu paraların nereden geldiğine, nasıl geldiğine dair hiçbir yere yazılmamış kuruluşlar var. Nasıl siz bunları denetliyorsunuz, ne yapıyorsunuz?

Mesela, başka bir örnek “Gizlilik nedeniyle 1 milyar 983 milyon TL tutarındaki diğer alacaklara ilişkin yeterli bir uygun denetim kanıtı elde edilememiştir.” Deniliyor; BOTAŞ’la ilgili söylüyor bunu. Bu nasıl bir şey yani? Milletin parasını bu şekilde mi bekliyorsunuz? Bu şekilde mi bir denetim yaptı Devlet Denetleme Kurulu?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – BOTAŞ denetime tabi zaten.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum Başkanım.

Bakın, Varlık Fonunun denetimi de şartlı olmuştur, problemlidir ama uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch de durağan görünümünü negatife çevirmiştir yani sizin Varlık Fonu için “Uçuyoruz, zenginleştik, şu kadar kâr ettik.” dedığınız dönemde.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamamlayalım lütfen, süreniz doldu, toparlayalım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Az bir süre daha verirsiniz, bitireceğim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun lütfen, buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Değerli arkadaşlarım, bakın, Sayın Başkan diyor ki... Sisal'dan söz ediyorum, Demirören'den söz ediyorum, KDV'yle ilgili şeyler, bir sürü tartışmalar oldu. Ya, devlet niye kumar işiyle ilgileniyor, bunu bize bir söyleyin? Nasıl artıracak bu şeyleri? Siz diyorsunuz ki: "Biz milletin kumar oynadığını vatandaşlık numaralarından biliyoruz."

Sayın Başkanım, bakın, bu fon bahsettiğiniz gibi öyle dünyayı, Türkiye'yi uçuracak bir fon değildir, maalesef yapılan çalışmalar arasında bu şekilde bir çalışmanız da şimdiye kadar olmamıştır, yoktur.

Bakın, bizim BTK'miz sanal kumar oynatmadan dolayı bu Sisal'ın erişimini engellemiş ve sekiz sene sonra, dokuz sene sonra Sisal'a veriyorsunuz ve Sisal şimdi kumar oynatıyor, sanal kumar oynatıyor. Ya, siz ne yapıyorsunuz bu bilgileri?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bekaroğlu, toparlayabilerseniz, çok aştınız sürenizi.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum, son cümlelerim.

Mesela, siz bir yerinde İstanbul Finans Merkezi için diyorsunuz ki: "Daha çok faiz geliri elde etmek için..." Ya, bu Sayın Cumhurbaşkanı her gün "Yüksek faize karşıyım." diyor ya. Siz millete döndüğünüz zaman "Faiz kötüdür, haramdır." filan, ondan sonra faizde hokus pokus bütün o numaraları... Çünkü bu nedir? Ortada hiçbir para yok, bir tane kâğıt basıyorsunuz, sanal ve hayalî bir şeyi devlete dayıyorsunuz, devletten alıyorsunuz. Ondan sonra da diyorsunuz ki: "Devlet bizi fonlamıyor, biz devleti fonlamayacağız, bütçeyi fonlamayacağız." Ya, bütçe sizi fonluyor yani bütçede milletin vergileriyle oluşan kaynakları alıyorsunuz ve milletin denetiminden uzak, nereye harcadığınızı belli değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyoruz Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Üstelik de bunu denetleyemiyor, doğru dürüst denetleyemiyor. "Denetliyor." diyorsanız o zaman, zaman verirsiniz, bunları konuşuruz, tartışırız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Son cümlemleri söylüyorum...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kaçıncı son cümle?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Genel Müdür, burada denetimle ilgili bir sunum yapmadınız maalesef, propaganda yaptınız ve çok kötü bir propaganda yaptınız, hikâye anlattınız maalesef, üzülererek ifade ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun; böylece tamamladık süremizi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sayın Genel Müdür çok güzel konuştu, anlattı.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Neyin propagandasını yaptı Sayın Bekaroğlu?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Senin propagandayı yaptı.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sümerbankla nedir sıkıntınız?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sümerbankla sıkıntım yok. Sümerbankla bunun ne ilgisi var ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Katırcıoğlu, buyurun.

Süreniz on dakikadır.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Genel Müdür ve değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Doğrusunu isterseniz bu raporları hakkıyla değerlendirebilmek için zaman çok müsait değildi, bir; ikincisi de zaten format olarak fotokopi olarak verildiği için de takip etmesi de oldukça zordu; dolayısıyla çok ayrıntılı bir analiz yapacak değilim. Yalnız, konuşmanızdan giderek ve de Hükümetin genel olarak ekonomiye yaklaşımıyla ilgi kurarak birkaç şey söylemek istiyorum ki sonuçta tabii ki sizi de ilgilendiren konular olacak.

Şimdi, şöyle bir şey söyleyeyim: Serbest piyasa ve serbest ticaret, esasında ikili özellikleri olan yani ikisi birlikte anlamlı olan iki kategori, öyle söyleyeyim ve iktisatta bir bakış açısına göre, piyasalarda yani herhangi bir ülkenin iç piyasasında serbest rekabet olması lazımdır ve uluslararası ilişkilerde de serbest ticaret olması lazımdır. Bunun niçin böyle olması lazımdır? İddia odur ki özellikle serbest piyasa mekanizması en düşük maliyetle üretim yapmayı mümkün kılar, dolayısıyla kaynakları içeride etkin sağlar, serbest ticaret de ülkeler arasında karşılaştırmalı üstünlükler üzerinden giderek pahalıya ürettiğiniz malı üretmeyip ithal etmek, ucuza ürettiğiniz malı da üretip ihraç etme biçimindeki bir perspektife dayalıdır. Fakat, değerli arkadaşlar, 1980’lerde çok hırpalandı bu teori zaman içinde, öyle söyleyeyim ve ünlü bir iktisatçı -daha sonra da Nobel aldı- Paul Krugman dedi ki: “Şu anda yaptığım bir çalışmada uluslararası ticarete konu olan malların aşağı yukarı yüzde 60’ı karşılaştırmalı üstünlükler teorisine uymuyor.” Yani “Sadece maliyetler ve fiyatlar değil, başka unsurlar giriyor.” dedi. Bunlar nedir? Daha çok ülkelerin gümrük politikaları, efendim, iç piyasadaki vergi politikaları gibi politikalarla kendi üreticisini desteklemesine ve yaratılan avantajlara dikkat çeken ve dolayısıyla da ülkenin refahını artırmaya katkısı olan bir çerçeveyi öne sürdü.

Değerli arkadaşlar, şimdi benim anladığım, Adalet ve Kalkınma Partisinin şöyle bir sorunu var: Bazı konularda serbest rekabetçi olduğunu söylüyor. Sayın Cumhurbaşkanı daha geçenlerde bunu söyledi, “Biz serbest piyasadan yanayız.” dedi fakat yaptığı işlere yani iç piyasada Hükümetin yaptığı işlere baktığımızda pek de serbest rekabete uyan işler yapmadığını da görüyoruz. Mesela, hatırlayacaksınız, geçen seneydi yanılmıyorsam, patatesçilerin, soğancıların peşine düşüldü, yok fahiş fiyat koydular filan... Hâlâ da yapılıyor esasında. Bu, yani yine benim değerlendirmem odur ki 2008-2009’dan sonra terk edilmiş bir politikadır esasında, Adalet ve Kalkınma Partisi yani iktidar partisi bu politikayı terk etti, daha iradi kararlarla ekonomiyi yönetmeye soyundu ve öyle de yapıyor zaten.

Şimdi, burada konu edilmesi gereken şey şu: Sahiden günümüzde bir ülkenin iradi kararlarla ekonomisini yönetmesi mümkün mü? Şimdi, buna “Hayır.” demek o kadar kolay değil bence yani bir başka biçimde söyleyecek olursam: Evet, ekonomide iradi kararlar gerekiyor, serbest ticaret ve serbest piyasa belki ideolojik olarak baktığınızda çok uyumlu ve sonuçta mükemmel sonuçlara ulaşmayı mümkün kılan mekanizmalar gibi görüle de gerçek hayatta böyle olmadığı ortaya çıktı. Dolayısıyla da bir ülkenin kendi kalkınmasını, kendi geleceğini etkilemeye yönelik kararları bence gerekli ve özellikle bizim gibi gelişmekte olan ülkeler bakımından da bu gereklilik daha da önemli.

Şimdi, böyle bir çerçeveden baktığımızda, Varlık Fonu veya “varlığa dayalı fon” kavramı çerçevesinde baktığımızda, benim bu kavrama çok fazla bir itirazım yok fakat benim itirazım şöyle bir yere, önce şunu söyleyeyim: Bir kere, biliyorsunuz, “neoliberal politikalar” dediğimiz politikalar da bu serbest ticaret, serbest piyasa meseleleri. Bunlar büyük ölçüde devleti minimize etmek isteyen, “minimal devlet” kavramı üzerinden giden anlayışlardı ama biz şimdi ne diyoruz? Siz demin söylediniz, “girişimci devlet” dediniz yani kalkınmacı, girişimci devlet vesaire. Şimdi, bunlar da esasında

bizim bilmediğimiz kavramlar değil yani en azından, çok yakın bir tarihe bakarsak mesela Kore'nin kalkınması, Japonya'nın kalkınması ve birçok ülkede de uygulanan bazı politikalar var yani devlet politikaları olarak uygulanan politikalar var ve bunlar gerçekten ülke refahını artırmaya sebep olmuş. Yani baktığımızda, 1970'lerde aşağı yukarı kişi başına düşen millî gelir bağlamında baktığımızda Kore ile biz aynı yerdeyiz, Portekiz ve İspanya'yla aynı yerdeyiz fakat grafiğe baktığımızda, onlar 1970'lerden sonra böyle yukarı doğru gidiyor, biz yatay gidiyoruz neredeyse yani biz üzerimize düşeni yapamamışız, mevcut kaynaklarımızı iyi kullanıp da bir kalkınma patikası yaratamamışız.

Şimdi, Hükûmetin, dediğim gibi, karışık bir tutumu var. Bir yandan “yerli ve millî” diyoruz mesela; tamam, yerli ve millî olmaya bir itirazım yok ama bir soru var ki o sorunun cevabını bilmiyorum kim verebilir, o da şöyle bir soru: Siyasi olarak bu kadar kutuplaştırılmış bir Türkiye’de -gerek siyasal anlamda söylüyorum gerekse de gelir dağılımının bozukluğu anlamında söylüyorum- Varlık Fonu gibi bir fonun üreteceği refah nasıl dağılacaktır? Bunun önemli olduğunu düşünüyorum çünkü gerçekten de bakın, 2008 krizinden sonra iktisatçıların, bir kere, 2008 krizini tahmin edemediklerinden dolayı moralleri çok bozdu, dolayısıyla da yeni arayışlar içine girdiler. Bu arayışların içinde en önemli bulgularından bir tanesi şudur, burada daha önce de birkaç defa söylemiştim bunu: Gelir dağılımının bozukluğunun sanıldığı kadar... Çünkü iktisat teorisi, gelir dağılımı problemiyle ilgilenmezdi, onu sosyolojinin bir konusu hâline getirmişti neredeyse fakat öyle olmadığı anlaşıldı yani bir ülkenin gelir dağılımı bozukluğu veya ülkeler arasındaki gelir dağılımı bozukluğu, bir anlamda, istikrarlı bir kapitalist ekonomi yaratmada eksik kalıyor ve nitekim, yine sizler eminim izliyorsunuzdur, Davos ve Davos’un etrafındaki entelektüel kişiler diyorlar ki: “Böyle gitmez.” diyorlar; bu ‘reset’ meselesi. Çünkü gelir dağılımının bu kadar bozuk olduğunu, insanların kimilerinin, işte, CEO’ların aldığı maaşların yüksekliği ile ortalama vatandaşın kazandığı arasındaki uçurumların kabul edilemez olduğunu, bir; ikincisi, kamunun bu kadar kenara itilmesinin doğru olmadığını filan söylüyorlar. Şimdi dolayısıyla da önümüzdeki vizyon -Garı arkadaşımın açıkladığı şeylere ilaveten söylüyorum- esasında bir anlamda bu gelir dağılımı ve kamunun rolü konusunda Hükûmetin, politika yapımcılarının yeniden düşünmesi gerektiğini söylemeye çalışıyorum.

Bu vesileyle de şunu söyleyeyim: Önümüzdeki dönemde Varlık Fonu gibi bir fonun... Ben dediğim gibi ayrıntısına çok fazla bakamadım ama KPMG’nin raporunu okuduğumda, gerçekten Bülent Kuşoğlu’nun söylediği problemler var ve bu problemlerin neye tekabül ettiğini doğrusunu isterseniz ben de anlamadım çünkü onlar uzmanlar araştırma yapmışlar, birtakım eksiklikler bulmuşlar, vesaire vesaire. Şöyle bir yere getirmek istiyorum: Bu yaklaşımda 2 tane sorum var. Bu arada şunu da söyleyeyim, Sayın Cumhurbaşkanı çok sıklıkla muhalefet için söylüyor: Ya, bunlar hizmetten anlamazlar, biz yollar yapıyoruz, metrolar yapıyoruz, vesaire vesaire. Evet, yapıyorsunuz ve bunu yapıyor olmanızdan dolayı ben eleştirmiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz doldu, iki dakika ek süre veriyorum.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Ama şöyle bir gerçek var. Bir, bu nasıl yapılıyor, kaç mal oluyor, bu ihale süreci nasıl oluyor? Keyfi bir şekilde sen yap, sen yap mı deniliyor? Ve gerçekten kamunun çıkarı mı düşünülüyor yoksa bir tür rant transferi mi gerçekleşiyor? Bir, bunu anlamak istiyoruz. İkincisi de değerli arkadaşlar, gerçekten yatırımların yapılıp yapılmaması konusunda kamunun bakış açısını dâhil ediyor muyuz acaba? Şimdi, bu da üzerinde uzun konuşulacak bir mesele ama zamanın kalmadı ama şunu söyleyeyim size: Kalkınma dediğimiz mesele esas itibarıyla yerel bir meseledir çünkü Diyarbakır’ın, Urfa’nın, Ankara’nın kalkınmasıyla ilgili söz söyleyecek olan insanlar oranın insanlarıdır çünkü en çok onlar bilirler. Yani biz kişi başına millî gelire, işte kişi başına

televizyona bakarak kalkınmayı ölçemeyiz, kalkınmanın böyle bir yanı var. Dolayısıyla da eğer kalkınma yerel bir meseleyse o zaman yerel insanların dahil gerekiyor, bunu sağlayacak bir perspektif gerekiyor. Yoksa yukarıdan, Ankara'dan "Ben şunu istiyorum, ben şunu yapacağım, bunu yapacağım." demekle, evet, yaparsanız ama gerçekten bu yaptığınız şey acaba mesela Karadeniz Sahil Yolu gibi mi oluyor? Bir felaket hâline dönmüş durumda şu anda, ki o kararı verenler geçmişte 3 kişiydi, rahmetli Mesut Yılmaz ve birkaç arkadaşıydı. Yani dolayısıyla da demek istediğim şey şudur: Ayrıntılarınızı bilmiyorum ama kalkınma çabaları önemli ama bunun hakça olması lazım, eşit olması lazım. Geçenlerde Diyarbakır'daydım, iş adamlarıyla konuşuyorum, açıkça "Bize ayrımcılık yapıyorlar." diyorlar. Şimdi böyle iddialar var ortada ve bunları da düşünen bir yerden kurgulamamız lazım. Gerçekten adil olmak istiyorsak, gerçekten eşit davranmak ve gerçekten toplum refahını düşünüyorsak sanırım böyle bir yerden bakmamız lazım.

Ben bu kadar söyleyeceğim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Katırcıoğlu.

Şimdi İsmail Güneş Bey'e söz veriyorum.

Süreniz on dakikadır Sayın Güneş.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, çok değerli milletvekillerimiz, çok Değerli Genel Müdürümüz ve bürokratlarımız, değerli basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Biz bu toplantıya başlarken, 2019 yılı Varlık Fonunun değerlendirmesine başlarken burada şuna üzülüyorum: Yani burada bu toplantının gizli mi olacağı, açık mı olacağı konusunda uzun süre tartıştık, yaklaşık bir saat tartıştık ve şunu gördük ki eğer bu toplantı gizli olsaydı zaten basına kapalı olurdu yani basın mensupları burada olmazdı. Dolayısıyla bu kadar süreyi boşu boşuna harcadık diye düşünüyorum.

İkincisi, burada esas olan yani bu evrakların size gizli olarak verilmesinin anlamı ile burada toplantının gizli olmasının arasında fark olduğunu düşünüyorum. Yani buradaki bu konuyla ilgili tüm fikirlerinizi basının önünde dilediğiniz şekilde ifade edebilirsiniz ama etik olmayan bir şey var Sayın Paylan, devletin size, kurumların size verdiği raporları basına aynen iletme. Dolayısıyla, bu kurumlar eğer bunun basına verilmesi gerektiğine inansaydı ve bu gereklilik olsaydı, direkt basına verirdi, size verdiği gibi. Dolayısıyla da buna dikkat etmemizde de fayda var diye düşünüyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Basına verilmesi gerekir, şeffaflığın gereği budur.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Yani burada saklanan gizlenen herhangi bir şey yok yani.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Basına vermek niye yanlış o zaman?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Diğer taraftan, Sayın Genel Müdürümüz sunumunda gerçekten de hem ufkumuzu açtı, vizyonuyla da Türkiye'nin geleceği hakkında bize çok önemli ipuçları verdi. Daha önce, mesela bir önceki yıl Varlık Fonunun değerlendirme...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Yani Varlık Fonu ilk kurulduğu zamanlar sanki Türkiye'nin varlıkları –sözüm meclisten dışarı- birilerine peşkeş çeliyormuş gibi hep bir algı yönetimi yapıldı. Bunun yanlış olduğunu hep beraber öğrendik ve dolayısıyla da şimdi Varlık Fonunun temel kuruluş amacı, Türkiye'nin varlıklarını birleştirilerek daha güçlü bir ekonomik yapı oluşturarak, Türkiye'nin ileride ihtiyaç duyabileceği veya dışa bağımlı olduğu veya ithalatında fazla yer kaplayan ürünlerin kendisi

tarafından üretilmesi ve ayrıca Türkiye’de var olan, mesela madenler gibi varlıklarını da işletilmeye sunulması. Burada gerçekten de petrokimya ürünleriyle ilgili işletmeler, enerjiyle ilgili yeni santrallerin yapılması ve diğer taraftan da madenlerin işletilmesi konularını dile getirdiniz. Bunlar gerçekten de çok önemli.

Yalnız Sayın Genel Müdürüm şunu sormak istiyorum: Türkiye’de tarım ve hayvancılıkta 2 tane önemli girdi var. Bunlardan bir tanesi gübre, bir tanesi de yem. Gübre ve yemdeki fiyat dalgalanmaları bizim tarımdaki istikrarımızı bozuyor. Yani esas bunlarla da ilgili Türkiye Varlık Fonu ne yapabilir? Yani bu bağımlılıktan mutlaka kurtulmamız lazım bizim. Döviz artmadığı hâlde diyelim ki gübre ithalatından dolayı istedikleri şekilde fiyatları manipüle ederek çiftçimizin zarar etmesine neden oluyorlar. Aynı şekilde hayvancılıkta da yemin içine konulan bazı ham maddeler aynı şekilde yurt dışından ithal ediliyor. Yani arpası, diğer şeyleri bizden ama yemin içine konulan esas önemli olan bazı gıda türleri de ithal edildiği için onlarda da fiyat istikrarı sağlamakta zorluk çekiyoruz. Bununla ilgili tabii ileriye dönük bir çalışmanız olacak mı, diye ben sormak istiyorum. Gerçekten de çok güzel çalışmalar yapacağınıza, Türkiye’nin ufkunu açacağınıza benim hiçbir şüphem yok.

Tabii, burada cumhuriyet döneminde, o yokluk döneminde insanların neler yaptığını, oradan nereye geldiğimizi, buradan da daha nereye gidebileceğimizi gösterdiniz sunumunuzda ben teşekkür ediyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU –Teşekkür ederim Sayın Güneş.

Buyurun Sayın Girgin.

SÜLEYMAN GİRGIN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Sayın Genel Müdür, sevgili bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, açık söyleyeyim, Türkiye Varlık Fonu bir varlık fonu değildir. Neden mi? Varlık fonları bütçe ya da dış ticaret fazlalarının değerlendirilmesi için kurulan fonlardır. Bunların temel iki amacı vardır. Bir, eldeki fazla kaynağı gelecek nesillerin de faydasına sunmak için bir fonda tutmak; iki, fazla kaynak yüzünden yerel paranın ihracatçı aleyhine aşırı değerlendirilmesini engellemek. Türkiye Varlık Fonu bu ikisine de uymamaktadır çünkü elimizde ne gelecek nesiller için kullanılabilir bir bütçe fazlası var ne de dış ticaret fazlası veriyoruz. Hatta bırakın fazlayı mevcut rezervi dahi son bir yılda yok ettik. O zaman şunu söylemek yanlış olmayacaktır: Türkiye Varlık Fonu paralel denetimsiz bir bütçedir. Bu mantıkla çalışan dünyadaki tek Varlık Fonu, yolsuzluklarla anılan Malezya Varlık Fonudur. Hatırlayalım, Malezya Varlık Fonunun yurt dışında ne olduğu belli olmayan şirketlere yatırım yaptığı ve içinin boşaltıldığı tespit edilmişti. Bu skandalın ortaya çıkmasından sonra Malezya Başbakanı istifa etmişti.

Şunu da vurgulamalıyız ki: Türkiye Varlık Fonu, bütçe açığı için bir perdeleme işlevi görmektedir. Örneğin, Türkiye Varlık Fonunun yaptığı borçlanmalar merkezî bütçe tablolarında gözüküyor. Bu da yetmiyor, yeterli denetim yapılmıyor. Bu fona ister “Varlık Fonu” ister “Kalkınma Fonu” denilsin bir farkı yok. Buradaki temel sorun şu: Varlık Fonu ve bağlı şirketler Sayıştay, Kamu İhale Kurumu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi denetiminin dışında.

Varlık Fonu Başkanı hem hâkim hem savcı. Dünyada örneği yok; Cumhurbaşkanı hem Varlık Fonu Başkanı hem de Cumhurbaşkanı. Bu durum “Acaba güveneceği bir başkan bulamadı mı?” sorusunu da akla getirmektedir.

Cumhurbaşkanlığının kendi yönettiği Varlık Fonunu yine kendi bünyesindeki bir kurula denetletirmesi de doğru değildir.

Bir başka örnek daha vermek istiyorum: Varlık Fonunu denetlemesi gereken Devlet Denetleme Kurulunun Başkanı aynı zamanda Varlık Fonu bünyesindeki Borsa İstanbulun Yönetim Kurulu üyesidir. Yani DDK Başkanı kendi yönettiği denetleme birimine Yönetim Kurulunda olduğu şirketi denetletmektedir. Bu, nasıl bir çıkar ağıdır, buradan bir denetim çıkar mı; bunları sormak lazım. Üstüne üstlük, kanundaki denetim kapsamı denetim elemanları tarafından daraltılmıştır. 6741 sayılı Kanun'da “Varlık Fonunun bağımsız denetimden geçmiş mali tabloları ve faaliyetleri en az 3 merkezî denetim elemanı tarafından bağımsız denetim standartları çerçevesinde denetlenir.” denilmektedir. Merkezî denetim elemanları ise denetim kapsamının sadece bağımsız denetim raporlarının denetimi olduğunu savunarak hukuksuz ve dayanaksız bir şekilde denetim kapsamını kendi yorumlarına göre daraltmışlardır. Denetim elemanlarından bu konuda bir açıklama bekliyoruz. Bu görüşe dayanak teşkil eden bir karar, mevzuat veya hukuki görüş var mıdır?

Değerli arkadaşlar, Varlık Fonuna geçen kârlı şirketlerde ciddi bir kâr erimesi görülmekte ya da çoğu zarar etmeye başlamış durumda. Varlık Fonunun bugün toplam borcu 1 trilyon 200 milyar lira. Kaynağı belirsiz 1 milyar 600 milyon borç var. Varlık Fonunun saydamlık ve şeffaflık ilkesi gereği bir kuruluş bile kaynağı belirsiz bir borcu olamaz. Karşımızda bir özel şirket olsa Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) hemen üzerine gider ve vergi denetim elemanlarıyla bu durumu inceler. Bunun hesabı TBMM'ye verilmeyecek de nereye verilecek? Alınan borçlar nereye kullanıldı; bilinmiyor. Özel şirketler satın alınmış ya da onlara ortak olunmuş; akla “Varlık Fonu şirket kurtarma faaliyetleri için mi kuruldu?” sorusu geliyor. “Bu fon, kamu bankalarının şirketlere ve şahıslara verilen ucuz kredilerin sonucu oluşan görev zararlarını karşılamak için mi kuruldu?” diye sormadan edemiyoruz. Diğer bir soru şu: Fonun bünyesindeki araziler uluslararası kuruluşlara ve bankalara ipotek ve teminat olarak verildi mi? Bu konulara doyurucu cevaplar bekliyoruz. Esasen, bu fon muhalefet partilerinin kuracağı bir komisyon tarafından denetlenmeliydi ancak tek adam rejiminde bunun mümkün olmadığını biliyoruz.

Değerli arkadaşlar, tutarlı, doyurucu, kapsamlı bir denetim yapılmadığı için şirketlerin Varlık Fonuna geçtikten sonra neden zarar ettiklerini de görmek çok mümkün olmuyor. ÇAYKUR'u ele alalım. 2015'te 22 milyon, 2016'da 82 milyon TL kâr eden ÇAYKUR, 2017 yılında Varlık Fonuna geçti. Şirket 2017 yılında 267 milyon, 2018'de 657 milyon, 2019'da ise 635 milyon lira zarar etmiştir; buradaki grafikten de net olarak görebiliriz arkadaşlar. Bu durum hakkında detaylı bir değerlendirme yapılması gerekmiyor mu? Elimizdeki raporda bu konuda neden doyurucu bir açıklama yok?

Sadece ÇAYKUR örneği değil, gelelim BOTAŞ'a: BOTAŞ, 2017 yılında 3,3 milyar TL kâr ederken 2018 yılında 2,5 milyar, 2019 yılında ise 5,6 milyar lira zarar etmiştir. Bağımsız denetim yapan özel firma, fona bağlı bazı şirketlerle ilgili bir kısım bilgiye ulaşamadığını söylemiştir; BOTAŞ bu şirketlerden biri. Bu konuda merkezî denetim elemanları herhangi bir girişimde bulundu mu? BOTAŞ'ın Yönetim Kurulu kararlarına ulaşamıyor, yurt dışı iştirakinin finansal tabloları için mutabakat alınamıyor, BOTAŞ aleyhine açılan davaların durumu belli değil, bu konuda BOTAŞ bilgi vermiyor, BOTAŞ'ın şüpheli alacaklarına ilişkin şirketten bilgi alınamıyor. Hadi özel bir firmaya BOTAŞ gibi bir şirketin stratejik olabilecek gizli bilgileri verilmedi, iyi de bu bilgiler Devlet Denetleme Kuruluna neden verilmedi? Bunu anlamakta zorlanıyoruz. Merkezî denetim elemanlarının yasadan aldıkları güçle bu bilgileri temin edip incelemeleri gerekirdi.

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığına bakalım. TPAO 2018 yılında 5,7 milyar lira kâr ederken bu rakam 2019 yılında neden 1,2 milyara düşmüştür?

Yine Eti Madenin kârı bir yılda 3,3 milyardan 2,7 milyara düşmüştür. Bunun sebebi nedir? Eti Madenin fiziki stok sayımlarına ulaşamadıklarını söylüyor denetçiler. PTT; 2017 yılında 641 milyon TL, 2018 yılında 215 milyon TL kâr ederken 2019 yılında neden 1,2 milyar TL zarar etmiştir?

Değerli arkadaşlar, raporlarda kamu bankalarının kârının azaldığı ya da zarar ettiği görülmekte. Ziraat Bankası vergi cennetinde kurulu bir şirkete 1,6 milyar dolar kredi veriyor, müteahhitler 16 milyar TL ödeme alıyor, diğer yandan, bu ay, Ziraat Bankası sübvansiyonlu tarımsal kredi faiz oranlarını yüzde 9'dan yüzde 17'ye çıkarıyor. Bir avuç şirketin borçlarını defalarca silen iktidar, çiftçilerin faiz borçlarını silmeyi bırakın, yapılandırmıyor bile.

Kamu bankalarından devam edersek; kamu bankaları 2020 yılı içinde zarar etmek pahasına Merkez Bankasından aldığı döviz piyasaya sattı mı? Kamu bankaları döviz açık pozisyonlarını neden yasal sınırın üzerine çıkardılar? Bir kamu bankasına, yönetim kuruluna lise diploması bile şaibeli bankacılık ve ekonomiyle ilgisi olmayan bir güreşçi neden atandı? Ekonomi, finans ve bankacılık tecrübesi olmayan RTÜK Başkanının bir kamu bankasının yönetim kurulunda ne işi var? Kamu bankalarının döviz açık pozisyonları, Merkez Bankası rezervlerini arka kapı stratejisiyle birilerine ucuza satmaları ve liyakatsiz atamalar yapmaları hakkında merkezî denetim elemanları neden bir şey söylemiyor? Basındaki iddialara göre Varlık Fonu 2020 yılı sonunda uluslararası piyasalardan borçlanmak istemesine rağmen borç alamadı. Bunun sebebi nedir? Bu konunun fonun şeffaflığı ve denetim kriterleriyle bir ilgisi var mıdır?

Değerli arkadaşlar, iktidarın kullandığı 3 tane bütçe var:

- 1) Merkezi yönetim bütçesi
- 2) KÖİ yatırımları, sözleşmeleri bütçesi
- 3) Varlık Fonu bütçesi

Tabii, bunlara ek olarak bir de İşsizlik Fonu bütçesi var. Aralarındaki ilişki şöyle: Salgında genel bütçeden sadece 7 milyar civarında harcama yapılmış. Salgın harcamalarının büyük kısmı İşsizlik Fonu'yla yapılırken borçlanmaların bir kısmı Varlık Fonuyla yapılıyor, bütçenin kaymağını ise kamu-özel iş birliği müteahhitleri yiyor. Bu fonlar bütçe dışı, denetimi ise sadece kâğıt üzerinde.

Sayın Sönmez konuşmasında söyledi; “Varlık Fonu bütçeyi ya da hazinayı fonlamak için kurulmadı.” dediniz; doğru, paralel bütçe oluşturmak için, hazinenin ve bütçenin rakamlarını makyajlamak için kuruldu. Yine, Sayın Sönmez “Hiçbir şirketi satmadık, rehin vermedik, böyle bir amaç yok.” dedi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süleyman Bey, ek süre veriyorum, toparlayabilirsiniz...

Buyurun.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Başkanım.

Ancak Varlık Fonu uluslararası piyasalardan borçlanmak istediğinde borç verenler Varlık Fonundaki şirketleri görerek borç veriyorlar yani bir anlamda kamunun değerli şirketleri borç verenler için teminat oluyor. Yine “Hiçbir şirketi satmadık.” dediniz ama Milli Piyangoyu geçen sene Demirören'e sattınız ve Demirören, Varlık Fonu bünyesindeki Ziraat Bankasından kredi kullandı, Borsa İstanbul'daki yüzde 10 hisseyi de Katarlılara sattınız.

Değerli arkadaşlar, Varlık Fonundaki kurumların zarar etmelerinden bahsettik; gerçi bu kadar keyfi yönetilen kurumların zarar etmesi kadar doğal bir şey de yok. Neden mi böyle diyoruz? Bakın, şarkıcı Serdar Ortaç, Posta'ya verdiği röportajda son aldığı krediyi ödeyemediğini belirterek “Vallaha, en son aldığım krediyi ödeyemediğim için koskoca devlet bankası ‘Sen Serdar Ortaç’sın, seni mahkemeye

verir miyiz evlat?’ dedi ve borcumu sekiz ay erteledi.” dedi. Bu haberi şununla karşılaştıralım: Ziraat Bankasının internet sitesindeki ilanlarda yüzlerce adet satılık tarla, bağ ve bahçe bulunmakta. Çiftçiler borçlarını ödeyemedikçe geçim kaynağı olan tarlalar Ziraat Bankasının eline geçiyor, ilanlarda 1 milyon liralık bahçeler de var, 15 bin liralık buğday tarlaları da var. Serdar Ortaç’a gelince erteleye; esnafa, çiftçiye, KYK’lı öğrenciye gelince haczi bas.

Son olarak üç sorum olacak Sayın Genel Müdürlük. Varlık Fonu, İstanbul Finans Merkezi inşaatını üstlenen Ağaoğlu, YDA ve İNTAŞ’a 1,67 milyar TL’lik ödeme yaptı. Yandaş şirketleri kurtarmak için 1,7 milyar TL nakit çıkışı yapan Varlık Fonunun Milli Piyangodan gelen 75 milyon TL’ye çok mu ihtiyacı var? Bu para, kamuoyunun yoğun talebine rağmen, neden ısrarla SMA’lı çocuklara verilmedi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hızlıca toparlarsanız, ek süreniz de bitti.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Son iki sorum Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Vergi ve kara para cenneti olarak bilinen, Fransa’nın kuzeyindeki Jersey Adaları’nda “BOTAŞ International” isimli bir şirket kurulmuş. Bir kamu şirketi neden vergi ve kara para cenneti olarak bilinen yerde şirket kurar?

Son sorum: Eti Madenin yurt dışı iştiraklerini Sayıştayın denetleyemediği ortaya çıktı, Devlet Denetleme Kurulu da denetleyemiyor. Böyle bir şey olur mu?

Bu sorulara da cevabınızı rica ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Abdüllatif Bey, süreniz on dakika.

Buyurun lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Burada Türkiye Varlık Fonu bünyesinde kurulan şirketlerin ve alt fonların denetimiyle ilgili konuyu görüşüyoruz, yani Komisyonumuza gelen denetim raporları üzerinde değerlendirmeler yapmamız gerekiyor. Ama arkadaşlar farklı şeyler söylediler, değişik değerlendirmeler yaptılar. Aslında, bakarsanız, sistem hiçbir şeyin değerlendirilmesine ve denetlenmesine imkân vermiyor. Bir kere, Varlık Fonu Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Cumhurbaşkanıdır. Neden atama makamı kendisi olduğu hâlde kendisini Varlık Fonu Yönetim Kurulu Başkanı olarak atamıştır? Bunun bence en önemli sebebi, buranın denetim dışı kalmasını sağlamak içindir bu. Siz tepede bulunacaksınız ve muhatabınız Cumhurbaşkanı olacak, sonra onun bir numaralı sorumlu olduğu şirketleri denetleyeceksiniz veya Varlık Fonunu denetleyeceksiniz; bu fiilen mümkün değil, imkânsız bir şey. Yapılan denetimlerin hiçbirinin düzgün bir bilgi, düzgün bir eleştiri, düzgün bir tenkit ortaya çıkarma ihtimali yoktur.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Nasıl olmaz? Sayıştay mesela yapıyor.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayıştay hangisini yapıyor? Sayıştayın yaptıkları var...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Burada Sayıştay raporlarıyla konuşuyorsunuz.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Zamanımı alma lütfen, lütfen zamanımı alma.

Sayıştayın girdikleri var, giremedikleri var. Bugün, Türkiye’de sistem çökmüştür. Bugün, Türkiye’de denetim sistemi çökmüştür. Şimdiye kadar Sayıştay denetimi konusunda da bir şey söylemedim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Burada Sayıştay raporlarıyla konuşuyorsunuz sürekli.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İbrahim Bey, karşılıklı konuşmayalım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sayıştay raporlarıyla konuşuyorsunuz.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Konuşursun, söylersin, sen niye giriyorsun araya ya?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Tamam, dinliyoruz, sadece bir saptama yaptım.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hatırlatma yapıyor.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Süremi baştan başlat Sayın Başkan yani.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Araya girmeyelim lütfen, hatip görüşlerini ifade etsin, siz sırası geldiğinde kendi görüşlerinizi ifade edersiniz.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ben şahsi görüşümü söylemedim, şimdiye kadar telaffuz edildi bu Komisyonunda ama Sayıştayın denetimi bile bu sistemde kontrollü denetimdir arkadaşlar.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – E, hep Sayıştay raporlarıyla konuşuyorsunuz burada.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ben hiç konuştum mu Sayıştay raporuyla?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yanınızda Bülent Bey sürekli...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ya, benim hiç Sayıştay raporuyla konuştuğumu gördün mü, bir cümle söylediğimi gördün mü? Ben biliyorum ki onlar da kontrollü denetim kardeşim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İbrahim Bey, karşılıklı konuşmayalım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Tamam, buyurun, buyurun, dinliyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Şener, buyurun.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sistemde denge denetim mekanizması kalmamıştır; hiç kimse hiçbir birimi denetleyemez. Onun ötesinde...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Bağımsız denetçiler...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Geldi mi buraya bağımsız denetim raporu? Diyor ki Cumhurbaşkanının atadığı denetim işini yapanlar: “Biz bağımsız denetim raporlarında gördük, ona göre şöyle bir şey yazdık.” Böyle denetim raporu mu olur ya?

Orada Cumhurbaşkanı var, Yönetim Kurulu Başkanı ve siz, Cumhurbaşkanının Yönetim Kurulu Başkanı olduğu birimi denetleyeceksiniz. Üstelik de ta Belediye Başkanlığı döneminden beri teftiş kurullarına, denetim kurullarına özel bir alerjisi olan bir ismin hâkim olduğu bir yapıda denetim yapacaksınız. Bu mümkün değil arkadaşlar. Normal, Aristo’nun mantık kurallarına göre düşünüseniz, denetim mümkün değildir. Onun için, burada denetim falan filan şey yaptığımız yok. Arkadaşlar çok ayrıntılı detaylar verdiler, ben bu detaylara girip de böyle bir çarkın içindeki hayal edemeyeceğiniz senaryoları küçültmek istemiyorum. Bu çarkın içerisinde öyle şeyler dönüyordur ki buradaki hiç kimse orada dönen çarkları hayal bile edemez. İşin mantığı bu; onun için, şurada şu oldu, burada bu oldu demeyeyim ma diğer taraftan, e, bakıyorsunuz, ya 26 kanunda 30 ayrı muafiyet, istisna ve imtiyaz tanınmış bu Varlık Fonuna.

Bakıyorsunuz, gelirler, kurumlar vergisinden muaf -ayrıntısını söylemeden geçiyorum- Belediye Gelirleri Kanunu'na alınan vergi, harç ve katılma paylarından; tasdik ücretlerinden muaf. Emlak vergisinden muaf. Tapu ve Kadastro döner sermaye bedellerinden muafiyet var. Bakın, her türlü dava ve icra işlemlerindeki teminat yatırma mükellefiyetinden bile muaf. Damga vergisinden muaf. Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulacak şirket ve alt fonların kuruluş, tescil, ilan da dâhil olmak üzere, tüm işlemlerine ait damga vergisinden muaf. Aynı şekilde, bütün harçlardan muaf, yukarıdaki çerçevesini çizdiğim şekilde. Banka ve sigorta muameleleri vergisinden muaf. Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu'ndan istisna. Kamu iktisadi teşebbüsleri de dâhil, sermayesinin yarısından fazlası kamuya ait olan veya özel kanunla kurulan kamu kurum, kuruluş ve ortaklıklarına uygulanan tüm mevzuat, uygulama ve kısıtlamalardan muaf. Başka? 2002 tarih ve 4749 sayılı Kanun'un bilmem ne maddesine göre varlık kiralama şirketlerine tanınan tüm hak, istisna, indirim ve muafiyetlerden yararlanma hakkı. İhraç etmiş olduğu menkul kıymetlere ilişkin ihraçların tabi olduğu Borsa İstanbul Anonim Şirketine ödenmesi gereken kayıt ücreti ve kotasyon ücretlerinden muaf. Sayıştay Kanunu'ndan muaf. Başka? 6362 sayılı Kanun ve bu kanun uyarınca yürürlüğe konulan ikincil mevzuattan muaf. 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'den muafiyet. Kamu iktisadi teşebbüsleri personel rejiminin düzenlenmesiyle ilgili 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle ilgili muafiyet var. Devlet Memurları Kanunu'yla ilgili muafiyetler var. Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarının düzenlenmesiyle ilgili kanunla bağlantılı muafiyetler var. Genel kadastro ve usulü hakkındaki kanun hükümlerinden muafiyet var. 527 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri ile İlgili Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'deki hükümlerden muafiyet var. Harcırah Kanunu'ndan muafiyet var. Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'la ilgili muafiyet var. Kamu İhale Kanunu'ndan muafiyet var. Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'yla ilgili muafiyetler var. Devlet İhale Kanunu'yla ilgili muafiyet var. Taşıt Kanunu'yla ilgili muafiyet var. Kamu Konutları Kanunu'yla bağlantılı muafiyet var. Basın İlan Kurumuyla ilgili muafiyet var. Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'la ilgili muafiyet var. Bunları bir de anlatmaya kalksam, burada bir saat benim bunları anlatmam lazım. Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun ile bunların ek ve değişikliklerine ilişkin hükümlerden muafiyet var. 6362 sayılı Kanun'la bağlantılı muafiyet var. Türk Ticaret Kanunu'yla ilgili muafiyet var. Muafiyet, muafiyet, muafiyet; bitiyor.

Kardeşim, bunun nesini denetleyeceksin? Nesi denetleniyor ben onu merak ediyorum bu kadar istisna, muafiyet, imtiyaz karşısında? Bu kadar imtiyaz ve istisna özel hukuk hükümlerine göre piyasada iş yapan hiçbir şirkete ait değildir. Artı, bu kadar imtiyaz ve istisna hiçbir kamu kuruluşuna da tanınmamıştır ister özel hukuk kişisi sayın bunu isterse kamu tüzel kişiliğine sahip bir kuruluş sayın -Özel hukuk hükümlerine tabi olduğu ifade ediliyor- aynı nitelikteki hiçbir kurumla kıyaslanmayacak kadar... Kamunun tabi olduğu kanunlardan da muaf, özel şirketlerin tabi olduğu hükümlerden de muafiyeti var. Bu kadar muafiyeti konuşurken, Sayın Genel Müdür, 33 milyar dolar sermayeden bahsettiniz galiba, bırak o kadar sermayeyi, 1 milyar TL sermayesi olan herhangi özel şirketten bir firmaya buradaki muafiyetleri, istisnaları, imtiyazları tanısaydınız fonun kurulduğu günden bugüne kadar Türkiye'nin en büyük firması olurdu, bu fonun içerisindeki firmaların toplamı kadar da cesamet gösterirdi bu kadar büyük teşvikle. Geldiği nokta nedir? Fon kurulduğundan bugüne kadar Türkiye kriz içerisinde, tabii, fon çıkardı demek istemiyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – “Covid’i de onlar çıkardı.” diyeceksiniz.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Covid’le ne ilgisi var? Hükümetin ekonomiyi yönetememesi nedeniyle, beceriksizliği nedeniyle, aczi nedeniyle çıkarttığı bir krizdir 2018 krizi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) - Türkiye’deki hiçbir kriz bir seneden fazla sürmemiş, 2018 krizi bir buçuk seneyi aşkın süre devam etmiştir, Covid arkasından gelmiştir ki ondan önce de ekonomi iyi değildir. Yani fonun kurulduğu 2016’dan itibaren alın, ekonomi berbat. Bu fon şimdiye kadar ne yaptı? Ben bir şey görmüyorum. Gırtlığına kadar borçlanmış, Varlık Fonu’nun içerisindeki şirketlerin kâr marjları eskisinden fazla, bir kısmı zarar etmiş, yıllardır kâr eden firmalar zarar etmiş fonun içine girdikten sonra, diğerlerinin de kârları azalmış, oradan buradan borçlanmış, “Sermaye yatırımıyla girdik.” dediği işlerin hepsinde şaibe var. Bakın, fonun içerisindeki bazı şirketler, kuruluşlar sermaye artırımı yapıyor; Ziraat Bankası, BOTAŞ, Eti Maden. Ne beklersiniz? Bunların sermaye artışıyla ilgili parayı fonun koymasını beklersiniz. Fon hiçbir para koymuyor, 1 lira vermiyor, fonun içerisindeki şirketler sermaye artırımı yapıyor, parayı hazine koyuyor. Ya, fon ne işe yarıyor, bana bir söyleyene, ne işe yarıyor?

Söylenecek çok söz var ama Sayın Başkan gözümün içine bakıyor, bir uyarı daha almayayım.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Uğur Aydemir hazırsa kendisine söz veriyorum.

Süreniz on dakikadır Sayın Aydemir.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok değerli milletvekili arkadaşlarım, çok kıymetli Genel Müdürüm, çok değerli bürokrat arkadaşlarımız, basınımızın çok değerli temsilcileri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Genel Müdürüm, şahsınızda tüm ekibinize hakikaten çok teşekkür ediyorum; çok güzel bir sunum yaptınız, bizleri aydınlattınız. Hakikaten Türkiye Varlık Fonunun yarınlara daha böyle bir ümitle bakmaya başladık. Sizlerden Allah razı olsun.

Tabii, arkadaşlarımızı da dinledik. Bugünkü bizim Plan ve Bütçe Komisyonumuzun gündeminde Varlık Fonunun denetimi vardı. Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri olarak Varlık Fonunu denetleme görevimiz var; hâlbuki arkadaşlarımıza baktığımızda, arkadaşlarımızın bir kısmı “Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetiminin dışında Varlık Fonu.” dediler, diyen arkadaşlarımız oldu. Şimdi, demek ki arkadaşlarımız kendi görevlerini ya bilmiyorlar ya yerine getirmiyorlar. Bugün bizim asli görevimiz, burada bulunmamızın birinci nedeni Varlık Fonunun denetimini yapmak, öyle ya da böyle yapabilmemiz lazımdı ama “Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetiminin dışında.” demek öncelikle Komisyonumuza bir hakarettir veya arkadaşlarımızın Komisyonumuzun görevlerini bilmemesidir.

Şimdi, “Varlık fonu nasıl kurulur?” dedi arkadaşlarımız, “Bütçe fazlası olması lazım veya bir petrol geliri olması lazım.” gibi söylemlerde de bulundular. Hâlbuki çok değerli Genel Müdürümüz “Varlıklarımızla da bir araya getirerek Türkiye Varlık Fonu kurulabilir, örnekleri vardır.” dediler, Türkiye de bu örneklerden bir tanesini ortaya koymuştur, Varlık Fonumuzu kurmuştur. Ne olacak yani Varlık Fonunu kurduk, ne olacak? Bir değer oluşturuyoruz. Bu değer sonucunda neler yapacağız? Kuvvetli şirketlerimiz de oldu ve bünyesinde de devlete ait kurumları da KİT’leri de kuruluşları da bünyesine katarak dünya çapında bir fon olma yolunda emin adımlarla ilerliyorlar.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bunun denetiminde mesela, bünyesindeki şirketlerin yüzde 90 küsuru zaten KİT Komisyonu denetimine yine tabi. Onların kendi mevcut kanunlarına göre denetimlerini zaten Sayıştay yapıyor, KİT Komisyonu da denetimini devam ettiriyor. Hangi denetimden vazgeçildi? Hangisi muaf oldu? Kim neyi neden kaçırdı, nasıl kaçırdı? Bunları dinlerken... Tabii, siyaset yapalım ama üç

yüz altmış beş günün bir günü hiç olmazsa siyaset yapmayalım, bu Varlık Fonunun değerini... Canlı yayın yapıyoruz, arkadaşlarımız dinliyorlar; yani daha doğru bilgilerle vatandaşlarımızı aydınlatsak ve Türkiye Varlık Fonu'nun neler yaptığını vatandaşlarımız da bilse ne kaybederiz arkadaşlar? Bir şey kaybetmeyiz. “Şimdi, şirketleri bir araya getirdi de ne oldu? Ne olacak? Maden yatırımı yapacak. İşte, efendim, şunu yapacak, bunu yapacak.” Bunları yapmayacak ki. “İşte, teknoloji yatırımı yapmıyor Varlık Fonu.” Denildi, bazı arkadaşlarımız “Sanayi devrimini kaçırdık, şunu kaçırdık bunu kaçırdık.” dedi. Arkadaşlar, elimizde bir değer olduktan sonra... Sayın Genel Müdürüm, hem de soru sorayım size: Yurt dışındaki bazı fonlara, bazı şirketlere hisse alıp ortak olma şansınız var mı, olabiliyor musunuz uygun gördüğünüz takdirde? Önünüzde bir engel var mı? Yani elinizde bir sermaye olsa, güç olsa dünyanın istediğiniz bir yerinde, bizim için stratejik öneme sahip olan bir kuruluşa, bir şirkete ortak olma hakkımız var mı Sayın Genel Müdürüm?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Evet.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Var, tamam, bunları yapabiliyoruz.

Şimdi, arkadaşlar, ne yaptı bu Varlık Fonu dünden bugüne geldiğimiz zaman? İşte, çok kıymetli Genel Müdürüm 2018'in Eylül ayında zannedersem başladı, öyle değil mi yani kısa bir sürede... Şimdi, petrokimyadan bahsetti; İskenderun civarına, kamu arazisine petrokimya tesisi kurmayı hedefliyoruz inşallah bu sene de araziye temin edebilirsek, anlattı. Dinleyenler için tabii önemli bu, dinlemeyenler ne olduğunu bilmeyebilirler. Arkadaşlarımız geç gelmiş olabilir, suçlamıyorum kimseyi ama değerli arkadaşlar, petrokimyada bizim yılda 20-22 milyar dolayında bir ithalatımız olduğunu söyledi Sayın Genel Müdürümüz. Cari açığımıza baktığımız zaman hakikaten cari açığımızı büyük ölçüde kapatabileceğini ifade ettiler. Şimdi, arkadaşlar, yani petrokimya baktığımız zaman, örnek verdi hemen Sayın Genel Müdürüm, dedi ki: “Ya, bu işi bile biz yapamıyoruz, bundan sonra biz yapacağız bu plastik işi.” Ya, örnek verdi, önünde vardı örnek. Değerli arkadaşlar, “Petrokimya tesisi kuracağız.” dediği zaman Sayın Genel Müdürümüz bir teşekkür edelim Genel Müdürümüze. Bu, vizyondur arkadaşlar, vizyonu koydu ortaya. “İşte, efendim, batık şirketleri mi kurtarıyorsunuz?” Olabilir. Batık şirketlerden stratejik öneme sahip şirket varsa, batıyorsa yabancı sermaye alacağına, bin liralık değerde bir şirketi 1 liraya alacaksa yabancı şirket Varlık Fonu alsın, değerinde alsın, ülkenin bir değeri bu, stratejik öneme sahipse. “Turkcell'i aldık.” dedi şimdi Sayın Genel Müdürüm, “Yüzde 26 hissesi bize ait oldu.” dedi. Kötü mü oldu arkadaşlar Turkcell'i almak. Yani ne yapsın daha Sayın Genel Müdürüm? “Efendim, Borsa İstanbulun yüzde 10'unu Katarlılara sattık.” dedi. “‘Satmadık.’ diyordunuz, bakın, ‘Yüzde 10'unu sattık.’ diyorsunuz.” Şimdi, buradan bile eleştiriyorsunuz arkadaşlar. Yani bunu eleştirmek için eleştirmeyelim; bir teşekkür edelim. Kaça aldık diye söyledi. “2019'un Eylül-Ekim ayında 122,5 milyon dolara aldık.” Pandemiye önce başladı zannedersem, aldınız 122,5 milyon dolara. Pandemi şartları oluştu, dünya kasıp kavruldu pandemiyle. Sayın Genel Müdürümüz tuttu, Borsa İstanbulun yüzde 10'unu Katarlı bir şirkete sattı. Kaç paraya sattı? 200 milyon dolara sattı. Kısa bir sürede, on ay gibi bir sürede 72,5 milyon dolar kâr yapmış arkadaşlar. Kime gitti bu para? Bu, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın cebine mi gitti? Hani diyorsunuz ya: “Bu Varlık Fonunun başında Cumhurbaşkanı var, kimse denetlemiyor.” Açık ve şeffaf işte, açın okuyun. Az önce size de geldi, Cemal Bey klasörün içine doldurmuş raporları getirdi, bir baksaydınız, neyi kimden kaçırmıyoruz arkadaşlar? Cumhurbaşkanımız orada Yönetim Kurulu Başkanı olarak duruyor ama bütün iş ve işlemleri... Yönetim Kurulu üyesi, genel müdürler, bağımsız denetim var, Devlet Denetleme Kurulu var, artı Plan ve Bütçe Komisyonu var. Şimdi kendi görevimizi yapmıyoruz, “Efendim, niye denetlemiyor Devlet Denetleme Kurulu? Başında şey var.” Sizin başınızda da kendi partinizin Genel Başkanı var, siz denetleyin, buyurun denetleyin, elinizden mi aldık raporları?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tebrik et, kumarı da büyümüş.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kumarı söylediğin kadar Turkcell’i niye söylemedin Sayın Paylan? Kumara karşıyım, evet söylüyorum, ben kumara karşıyım. Hayatımda bir tane de bilet almamış adamım ama sen şimdi buna hem Millî Piyangoyu söyleyeceksin, kalkıp da Turkcell’le ilgili tek bir kelime etmeyeceksiniz, petrokimyayı konuşmayacaksın, Afşin-Elbistanda kurulan termik santrali eleştireceksin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Eleştiririm tabii.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – “1.600 megavatlık sistem, 4-5 milyar dolarlık yatırım yapıyorum.” diyor Sayın Genel Müdürüm.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Vatandaşı zehirleyecek.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ya hangi çağda yaşıyorsun Sayın Paylan? Bir kişi zehirlenirse gel o zaman kapısına kilit vur. Hangi çağda yaşıyoruz? Biz onların bacalarını da güzel yaparız, bir tane gaz da sızdırtmayız, sen rahat ol, o teknoloji bizde var artık, rahat ol ama teşekkür et.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, bırak Allah aşkına.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Genel Müdürüm, sizden bir ricam var: O termik santrali kurduğunuzda lütfen o bacaları son model, son sistem bacalar, filtreli bacalar hâline getirin. Bir daha, Manisa’da yaşadığımızı, Maraş’ta yaşadıklarımızı yaşamayalım. Bunu söyle, teşekkür et arkasından; bak “Yapacağız.” diyor Sayın Genel Müdürümüz. Niye teşekkür etmiyorsun?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Manisalı insanlar zehirlenmiyor mu?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – “Efendim, ben vizyon göremedim, şunu göremedim, bunu göremedim.” Arkadaşlar, nereye bakıyorsunuz? Yere bakmayın ya, Genel Müdürün yüzüne bak neler göreceksin? Bak on numara Genel Müdürümüzü göreceksin. Ama kötölemek için de kendinizi o kadar zorluyorsunuz ki.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yeşil ekonomi, artık devir yeşil ekonomi; kömür devri bitti, nükleer devri bitti.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yani şimdi, bazı vekillerimiz “Sistemde denge, denetim kalmadı.” diyor arkadaşlar. Ya bu kanunu biz hep beraber burada çıkarmadık mı? Nelerden muaf olacağımı yazmadık mı? Varlık Fonu kuruldu, baktı, canı sıkıldı, “Arkadaşlar, ben şundan, şundan muaf olayım” mı dedi? Birlikte kanunu burada beraber çıkardınız, ben o zaman KİT Komisyonu Başkanıydım. Yani beraberdi, siz de gördünüz. Bugün biz varız, çok çalışın, millete yanlış bilgi vermeyin, oylarınızı artırın gelin, sizin olacak zaten bu. Ama millete yanlış bilgi vererek arkadaşlar, bakın, gerçekten bazı konularda canlı yayın yapalım ama doğruları söylemek gibi mükellefiyetimiz var vekil olarak. Pandemi döneminde, milletin bu kadar vicdanını, aklını, gönlünü çok zorlamayın arkadaşlar, moral bozmak birinci vazifeniz olmasın. Moral bozmak sanki hepinizin birinci vazifesi olmuş gibi.

Bakın, arkada bir ordu var, işte arkada kadın danışmanlarımız, genel müdür yardımcılarımız var, kaç kişi var? Hiçbirini görmediniz. Bir kişi olunca da aynı şeyi söylüyorsunuz, 5-6 kadın danışman, genel müdür, genel müdür yardımcılarımız var...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yok, yok, genel müdür yardımcısı yok.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ya senin yanında da yok, senin yanında var mı?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Var.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Senin yanında nerede var, hani?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bizim partimizin yarısı kadın.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Hani, burada niye yok?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Uğur Bey, süreniz bitti, ek süre veriyorum, lütfen tamamlayın.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yani kendinizde olmayan şeyi karşıdan bekliyorsunuz. Önce bir sağına bak, soluna bak; “Hakikaten kadın vekil yok yanımda.” deyip...

Değerli arkadaşlar, Varlık Fonumuz bizim için geç kurulan bir fondur. Keşke bir on-on beş sene önce kursaydık. İşte 2016’da kurduk, 2018’de, zaten Genel Müdürüm söyledi, “Emeklemeye başladık.” dedi, şimdi, doğan bir çocuğa “Oğlum git sen yevmiyeli işte çalış, gel.” diyemezsin. Çocuk doğacak, emekleyecek, yürümeye başlayacak, okula gidecek, gelecek. 2016’da kurduk, 2018’de Genel Müdürüm geldi, 2021’in daha ilk başı.

CAVİT ARI (Antalya) – Kaç senede kaç? Beş sene olmuş, beş senede ne yaptınız?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Petrokimya yanında, işte Afşin-Elbistan termik santralini kuruyoruz, şirketlerimiz ortada; daha yeni 5-6 tane şirket kurmuş “Niye bunlar denetim dışında?” Ya daha yeni şirketler kurulmuş, dün bir, bugün iki, “Niye denetim dışında?” diyorsunuz. Arkadaşlar, bir defa Genel Müdürümüz hiçbir şirketin özel yönetimine karışmıyor zaten. “Efendim ÇAYKUR niye zarar etti? Varlık Fonuna geldi ondan sonra.” Ya, KİT Komisyonu bunları denetliyor, bir gün katılın o Komisyona, niye zarar ettiğini orada görün arkadaşlar, bilgi sahibi olun. ÇAYKUR niye zarar etti, BOTAŞ niye zarar etti; petrol fiyatları yükseldi mi, aşağıya mı indi? Her şey satılmaya başlandı, maliyetinin altına mı satılmaya başladı? “BOTAŞ niye zarar etti? Sen batırdın BOTAŞ’ı, Varlık Fonu ne yaptın paraları?” Yani bunu sormak –kusura bakmayın ama- moral bozmak ve karşınızdakinin de moralini bozmak için uğraşıyorsunuz ama bizim moralimiz bozulmuyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Son cümlelerim Sayın Başkanım.

Değerli arkadaşlar, moralinizi en üst seviyede tutun, biz sizlere güveniyoruz, Allah hepinizden razı olsun. Sizlerle gurur duyuyoruz biz, inşallah, 2022 yılına geldiğimizde, bazı işlerin gerçekleştiğini bazı arkadaşlarımız görmeden inanmayabilirler, bazı işleri inşallah kazmayı vurarak arkadaşlara göstereyim.

Başarılar diliyorum, Allah yolunuzu açık etsin.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Aydemir.

Şimdi, Sayın Emecan’a söz veriyorum.

Buyurun lütfen, süreniz on dakikadır.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Genel Müdürüm, değerli bürokrat arkadaşlarımız, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım; akşamın ilerleyen bu saatlerinde hepinizi öncelikle saygıyla selamlıyorum.

Evet, 2016 yılında kurulan Türkiye Varlık Fonunun 2019 denetim raporlarını görüşüyoruz Plan ve Bütçe Komisyonunda. Hayırlı olsun şimdiden.

Sayın Genel Müdürüm, konuşmanıza başladığınızda bize bir kitap hediye ettiniz, öncelikle teşekkür ediyoruz hediyeniz için. Tabii, o kitaptan anlıyorum ki etkilenmişsiniz, Sümerbank örneğini de verdiniz girişte ve o dönemdeki yatırım şeklinden. Tabii, o günlerde cumhuriyetin kurulduğu yıllara baktığımız zaman Osmanlı’dan devraldığı borçlar, yıkılmış bir ülke, okuma yazma oranının sıfır

olduğu, öncelikli olarak kalkınma hedefleri koymak zorunda olan ve bunu da hakikaten çok büyük beceriyle başaran bir dönemde bahsediyoruz. Sizin o döneme yapmış olduğunuz bu göndermeler ve kıyaslamalar bende şu imajı yarattı, yani anladığım kadarıyla Türkiye'nin şu andaki durumunun aslında en başa döndüğünü vurgulamış oldunuz. Aslında siz bunu söylediniz. Yani şu anda Türkiye, kuruluş yıllarındaki gibi bir borç batağında, kötü durumda, hatta bugün, o günden bu yana kurmuş olduğu birçok kamu kurumunu satmış savmış, elinde hiçbir şey bırakmamış, kalanları da işte Varlık Fonu altında toplamış bir durumdayız. İçinde olduğumuz durum bu, arkadaşlar.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Yanlış anlamışsınız.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Hiç de yanlış değil yani gerçek bu, anlaşılan bu ama Sayın Genel Müdürümüzün tabii çizdiği bir vizyon var burada. Yani bizim buradan anladığımız artık bu süreçten sonra kamulaşmayı desteklediğinizi de söylediniz yani artık Varlık Fonunun çatısı altında mı bu geri dönüş süreci başlatılacak? Buradan o anlam çıkıyor aslında. Çünkü devletin girişimci ruhundan bahsettiniz konuşmanızda.

Mesela, “Devletin stratejik alanlarda bulunması gerekir, bulunmak zorunda.” dediniz ve bu stratejik alanı, stratejik konumu epeyce vurguladınız yani konuşmanızda çok fazla geçti bu. Stratejik şirketlere yatırım yapmaktan bahsettiniz yine, bunu da çok vurguladınız. Ancak, tabloya baktığımız zaman şu anda kaynaklarını, borçlu şirketleri kurtarmak amaçlı kullanan bir fon gibi görünüyorsunuz aslında, bunu diğer arkadaşlarımız da vurguladılar. Örneğin, Turkcell'in yüzde 26'lık hissesinin satın alınması, bunun çok stratejik bir yatırım olduğunu söylediniz. İstanbul finans merkezinin inşaat sürecini satın alarak 3 tane inşaat şirketini aslında kurtarmış gördü Varlık Fonu ve 1 milyon avro o süreçte borçlandı Varlık Fonu o dönemde, öyle değil mi?

Şimdi, buradan baktığımız zaman bu kadar stratejik tabii benim aklıma hemen Tank Palet Fabrikası geldi. Bir taraftan devlet elindeki stratejik... Stratejik mi değil mi? Demek stratejik değilmiş. Aslında çok stratejik olan Tank Palet Fabrikasını da Katarlılara sattı bu süreçte. Şimdi, böyle de bir tutarsızlık var.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Bu doğru değil.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) - Bir yandan stratejik kurumları satıyoruz -dışarıda- bir taraftan da Varlık Fonu altında stratejik kurumları kurtarmaktan, onlara yatırım yapmaktan bahsediyoruz. Böyle bir çelişki var.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Emine Hanım “Katarlılara satıldı.” ifadesi doğru değil.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Katarlılara satılmıştır efendim. Bu tartışmayı, bu polemği burada açmayalım. Bu başka bir polemik, başka bir tartışma, onu sonra tartışırız ayrıca.

CAVİT ARI (Antalya) – Kime satıldığı doğru?

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Biz böyle ifade ediyoruz, biz bunu bu şekilde ifade ediyoruz.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Her şey katar katar satıldı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Devam edin.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Değerli arkadaşlar, Sayın Genel Müdürüm; çeşitli stratejik sektörlerden bahsettiniz konuşmanızda -petrokimya, işte, maden, enerji- mesela, özellikle sigortacılık üzerinde çok duruyorsunuz. Sigorta sektörünün büyümesi noktasında önemli olduğunu düşünüyorum ben de. Yalnız, mesela, maden sektörüyle ilgili Türkiye’de şu anda çok ciddi çevre sorunları yaşanıyor. Yani siz 20 tane maden ruhsatı devraldığınızı söylediniz sunumunuzda. Şimdi,

patır patır maden ruhsatları dağıtılıyor, yabancı şirketler Türkiye genelinde her yeri delik deşik ettiler, maden aramaları yapıyorlar. Şimdi, eğer siz milli kaynakların ekonomiye kazandırılması vurgusunun arkasında duruyorsanız kamucu yaklaşımınızı da göz önüne alarak öncelikle şunu da belirtmek isterim: Belki de öncelikle şu yabancıların elindeki ruhsatları almakla başlayabilirsiniz yeni yeni ruhsatlarla yeni yeni maden alanları açmaktansa çünkü devletin kaynakları hakikaten dışarıya gidiyor. Yani şu anda madencilik sektöründe eğer bir artırım yapılacaksa belki de oradan başlamanız faydalı olacaktır diye düşünüyorum.

Şimdi, dünya genelinde varlık fonlarını kuran ülkelere baktığımızda, bir bölümü petrol, doğal gaz ve doğal kaynak ihracatı gelirlerine sahip olan ülkeler, bir bölümü cari fazlası olan, o oranları yakalayan ülkeler ve bu ülkelerin ağırlıklı olarak da gelecek nesiller için onların yararlanacağı yatırımlara yönlendirme, bu kaynakları onların yararlanacağı yatırımlara yönlendirme amaçlı bu fonları kurduğunu görüyoruz. Şimdi, Türkiye'nin petrol, doğal gaz geliri yok; ihracat kaynaklı cari fazlası olmayan, tam tersine, ciddi cari açık oranlarıyla ekonomisi yürüten bir ülkeyiz. Yani bu iki sınıfa da girmeyen bir Varlık Fonu, bu geçen sene de tartışılmıştı yoğun şekilde ama aynı noktada kalıyoruz içinde bulunduğumuz duruma baktığımız zaman. “Varlığa dayalı kalkınma fonu.” şeklinde tanımlıyoruz biz Türkiye'deki fonu anladığımız kadarıyla.

Yine, sunumuzda, gördüğüm kadarıyla, cari açığı azaltma hedefiniz de var. Yani bu yatırımlarla, özellikle stratejik alanlarda yapacağınız yatırımların cari açığın azaltılması yönünde de faydalı olacağını söylüyorsunuz ama hem Varlık Fonunun hem de ülkenin içinde bulunduğu durumda bu hedefinizi nasıl yakalayacağınızı da açıkçası merak ediyorum çünkü içinde bulundurduğu varlıkları, daha doğrusu borçla kurulmuş ve içinde sadece kamu kurumlarını, kuruluşlarını ve gayrimenkullerini barındıran bir fon şu anda Varlık Fonu. Bu durumdaki bir fonun bu amacı nasıl gerçekleştireceğini de açıkçası çok merak ediyorum.

Şimdi, ekonomik durumuyla ilgili, arkadaşlarımız da çok konuşma yaptı, tabii, biraz tekrar da olacak, fazla girmemeye çalışacağım ama kârının azaldığını söyledik, yüzde 48,3 oranında düşmüş Varlık Fonunun geçen yıldan bu yana kârı. Finans dışı toplam borç yüzde 46 artmış, finans sektörü toplam borcu yüzde 21 artmış. Şimdi, ÇAYKUR'un, işte, PTT'nin zararlarından bahsedildi, çatınız altındaki şirketlerin zararlarından bahsedildi, çok detaylarına girmeyeceğim, arkadaşlarımız çok detaylı olarak rakamları verdiler. Mesela, Eti Madenin kârı düşmüş. Şimdi, tablolara baktığımız zaman, rakamlara baktığımız zaman, hakikaten de Varlık Fonunun kurulması ve bu kurumların Varlık Fonu çatısı altına girmesinden sonra bu zararların oluştuğunu görüyoruz kurumlarda. Ya, o zaman da bunu sormak zorundayız “Ne oldu?” diye. Yani sadece bu kurumların kendi iç işleyişleri sorgulanarak bu soruların cevabını alamayız. Yani bunu size de sormak zorundayız. Sonuçta, Varlık Fonunun çatısı altında, sizin sorumluluğunuzda olan, sizin belki de bunları mal varlığı olarak kullandığınız kurumlar bunlar; bu, önemli.

Şimdi, bankacılık piyasasında da yüksek oranda alacakları var bankaların, kârları azalmış ve zarar olmuş durumda. Tabii, kamu bankalarına “7 milyar TL çekirdek sermaye aktardık.” dediniz. Bir taraftan, siz kamu bankalarına aracı olup çekirdek sermaye artırıyorsunuz ama kamu bankaları da maalesef arpalık gibi yönetiliyor. İşte, Ziraat Bankası örneği. Yönetim Kurulu üyelerine verilen yüksek maaşlar, yıl içerisinde dağıtılan ikramiyeler falan, bunlar aslında bütçelerinin çok da iyi yönetilmediğinin örnekleri.

Türkiye Varlık Fonunun kredi notuna baktığımız zaman, uzun vadeli yabancı para da notunun negatif görünümde olduğunu görüyoruz, kısa vadeli yabancı para da B şeklinde olduğunu görüyoruz. Bunları herhâlde siz değerlendiriyorsunuz tabii ama ben birkaç oran daha paylaşmak istiyorum çünkü borçlu olmadığımızdan, finansal durumunuzun iyi olduğundan bahsettiniz konuşmanızda.

Şimdi, mesela, kaldıraç oranı açısından, şirketlerin varlıklarını ne kadar borçla finanse ettiğini gösteren oran açısından baktığımızda, bu oranın yüzde 70'in üzerinde olmaması gerekiyor ama 2018 yılında yüzde 82, 2019 yılında yüzde 84 olduğunu görüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Başkanım, son konuşmacılardan olarak biraz süre istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) - Yine “Borçlu değiliz.” dediniz, öz kaynak/varlık oranına baktığımızda, 2018 yılında yüzde 18, 2019 yılında yüzde 16 olduğunu, yüzde 30'dan düşük olduğu zaman bunun riskli bir oran olduğunu biliyoruz.

Şimdi, kısa vadeli yükümlülük/toplam yükümlülük oranlarına baktığımızda da 2018 ve 2019 yılında yüzde 78 olduğunu görüyoruz ve bunun, bu yükümlülüklerin yaklaşık yüzde 85'inin de finansal borçlardan oluştuğunu söyleyebiliriz.

Bir de cari orana baktığımızda, oranın 1'den büyük olması gerekirken 2018 yılında 0,65; 2019 yılında 0,62 olmuş.

Net kâr/öz kaynak oranına baktığımızda da bu oranın 2018'de yüzde 8, 2019'da yüzde 4'e kadar düştüğünü görüyoruz. Gelişmiş ülkeler için bunun yüzde 10-12 olduğunu, gelişmekte olan ülkeler için de ortalama yüzde 20 civarında olduğunu düşündüğümüzde hakikaten şu anda Varlık Fonunun bir varlık tanımıyla tanımlanabilecek pozisyonda olmadığını rakamlar ortaya koyuyorlar. O nedenle, bu Fonun kuruluş şekli, kuruluş amacı, kuruluş zamanlaması, gerekli emtiyasının olmaması, gerekli altyapısının, özellikle gelir ihtiyacının karşılanamamış olması bu Fonun bizler tarafından tabii ki sorgulanmasını getiriyor “Kurulmalı mıydı?” diye. Değer yaratma anlamında, arkadaşlarımız, işte “Bu Fon kurulmalıydı, edilmeliydi.” diyorlar ama şu anda bu Varlık Fonunun, özellikle de şeffaflığının da sorgulandığı bir dönemde, Başkanlığını Cumhurbaşkanının yaptığı, Cumhurbaşkanıya bağlı bir kurum tarafından denetlendiği bir süreçte, açıkçası, sorgulanmaması mümkün değil çünkü güven vermeyen bir Türkiye ortamında Varlık Fonunun da bize güven vermesini bekleyemiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Son birkaç cümle, şu raporla ilgili de bir iki şey değinmek istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Evet, yani neyi denetliyoruz aslında burada, bunu da tartışmak gerekiyor ama bunun da üzerinde durmak lazım: Sonuç olarak, bir bağımsız kuruluş bir denetim yapmış, yaptığı şu denetimde yani şeffaflığın ne kadar eksik olduğunu aslında gösteriyor baktığımız zaman çünkü “sınırlı olumlu görüş olup şartlı görüş” diyor tanımlamada yani bağımsız denetimin görüşü sınırlı olumlu ve şartlı bir görüş. Çünkü niye? Kurumlarla ilgili bilgileri ulaşamamışlar. Peki, hani, nerede şeffaflık? Eğer kurumların bilgilerine ulaşamıyorsa denetim yapan firma “Hani,

nerededir bunun şeffaflığı?” diye sormak lazım. Yani ayrıntılı, mesela BOTAŞ’la ilgili ayrıntılı bilgilere ulaşamamış finansal durum tablolarında, o yüzden de tatmin edici bir kanaate ulaşamadık. Şimdi, biz bunun neyini tartışacağız burada? Yani bu raporda bunun neyini konuşacağız?

Mesela, Türkiye Varlık Fonunun kontrol etmediği Turkish Energy Company... Yani denetimden geçmemiş finansal tabloların Türkiye Varlık Fonunun finansal tablolarında konsolide edilmesi. Şimdi, bu niye yapılmış, bunun neyini konuşacağız?

Mesela, TürkAkım Gaz Taşıma Anonim Şirketi... Bilgilerine erişilememe sebebiyle yeterli uygun denetim kanıtı bulunamamış. Neyini konuşalım? PTT...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Emine Hanım, bekleyen arkadaşlarımız da var, bir toparlayabilirsek çok sevinirim.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – PTT’yi zaten nasıl konuşacağız, PTT gerçekten... Ticari borçlar için teyit mektupları temin edilememiş, ondan sonra çeşitli kanaate ulaşamamış. Halkbankası, Ziraat Bankası... “Ayrılan bankacılık serbest karşılığının finans raporlama düzenlemelerine aykırı olması” diyor. Halkbankla ilgili mesela finansal varlıklarda sınıflandırılan devlet borçlarının senetlerinden bahsediyor. Eti Madenle ilgili olarak yine birçok şey...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Vekilim, yeterince örnek verdiniz, toparlarsanız çok memnun olurum.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Şöyle toparlayayım o zaman: Sınırlı, şartlı, bilgilerine ulaşamayarak oluşturulan bir denetim raporu kabul bile edilemez yani kabul edilemeyecek bir denetim raporunu da burada tartışmanın bir anlamı olmadığını düşünüyorum.

Umarım, bir dahaki yıl Varlık Fonu bu Komisyona böyle bir denetim raporuyla, bu şekilde gelmez.

Teşekkür ediyorum, hayırlı olsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Cavit Bey, buyurun.

Süreniz on dakika.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarımız, Sayın Genel Müdürüm ve değerli bürokrat arkadaşlarımız; öncelikle ben de hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Varlık Fonu dediğimizde, ilk kuruluş zamanlarına baktığımızda, ülkemiz için dış borç temin edebilme amacıyla kurulduğuna dair açıklamalar vardı ve sonrasında da Türkiye Varlık Fonu Yönetimi AŞ oluşturuldu. Sermaye piyasalarında araç çeşitliliği ve derinliğine katkı sağlamak, yurt içinde kamuya ait olan varlıkları ekonomiye kazandırmak, dış kaynak temin etmek, stratejik büyük ölçekli yatırımlara iştirak etmek gibi amaçlarla şirketin kurulduğu ifade edilmişti.

Öncelikle şunu söylemek istiyorum: Sayın Genel Müdürün sunumuna başlarken göstermiş olduğu Sümerbank örneğini geçen yılki sunumunun da yine başında verdiğini ifade etmek istiyorum. Aslında, Sayın Genel Müdürün bu örneği vermiş olmasından ben kıvanç duyuyorum çünkü bu Sümerbank ve Sümerbank gibi birçok yatırım, cumhuriyetin ilk yıllarında gerçekleştirilen bir yatırım modeliydi. Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün ekonomi mücadelesinin en temel örneklerinden olduğunu söyleyebilirim. Bunun gibi çok sayıda yatırımlar vardı bu ülkede ancak sayısız bu yatırımlar, ülkemizin yakın tarihe kadar her türlü ihtiyacını karşılayan, vatandaşlarımızın her türlü ihtiyacını karşılayan bu şirketlerimiz ve şirketlerimizden elde edilen ürünler yönüyle baktığımızda, artık günümüzde neredeyse bunların birçoğunun satıldığını ve de satılarak kapatılma yöntemlerinin uygulandığını söyleyebilirim. Çok sayıda benzeri yatırım, fabrika, işletme maalesef satıldı veya kapatıldı. Bu nedenle, bu işletmelerin

bu kadar satıldığı bir dönemde Sayın Genel Müdürün Sümerbank örneğini ısrarla veriyor olmasından ben bir sonuç çıkarılması gerektiğini ve bu tip yatırımlara da destek verilmesi gerektiğini ifade etmek istiyorum veya öyle ifade edilmek istendiğini düşünüyorum.

Şimdi, Varlık Fonuna dâhil edilen değerler var, kurumlar var, şirketler var. Bugün kamuoyunda bu şirketlere veya devlet kurumlarına baktığımızda özellikle, şimdi, tabii, belki direkt kurumun konusudur ya da değildir ancak sonuçta Türkiye Varlık Fonunu ilgilendiren şirketler olduğu için de bunların kamuoyundaki iyi algısı sonuçta sizi etkileyecek, sonuçta sizin, amacınıza uygun sonuç elde edebilmenize katkı koyacak ancak görüyoruz ki bugün özellikle kamu kurumları, bankalar bilhassa bugün çok tartışılır vaziyete gelen uygulamalarıyla kamuoyunda yer yer konuşulmakta. İşte, Halkbankasının Yönetim Kuruluna sözleşmesiz kredi yetkisi verilmesi diye bir iddia ortaya atıldı. Bu iddia ne kadar doğrudur? Halkbankasının Yönetim Kuruluna baktığımızda, hatta Ziraat Bankasının da yine aynı şekilde... Yani bu yönetim kurulları -maalesef ki çoğunlukla görüyoruz- iktidar partisinin artık görevde olmayan birçok seçilmişinin ikinci adresi vaziyetinde. Buralar emeklilik yerleri değil arkadaşlar veya buraların "Size burada yer bulamadım, burada idare et." vaziyetiyle yapılan atamalarla doldurulmuş yerler olmaması gerekir. Şimdi, hele hele siyasi görev almış bu kişilerin, yönetim kurullarında yer alan kişilerin Halkbankasında örneğin sözleşmesiz kredi veriyor olması iddiası bile bu kuruma zarar vermez mi sizce? Yine Ziraat Bankasıyla ilgili... Şimdi, 2014 yılında Turkcell'le ilgili ciddi bir kredi açıldı. Bakın, ciddi bir kredi açıldığı kamuoyuna yansıdı. E, şimdi böyle bir kredinin verilebilir olmasının Bankacılık Kanunu hükümlerine uygunluğu var mı yok mu? Şimdi, çiftçimize 3 kuruş, 5 kuruş krediyi verecekken olmadık kefaletler isteyen Ziraat Bankası hangi ölçeklerde böyle bir kredi verebildi? Şimdi, yapılan açıklamada deniyor ki: "Efendim, biz 2020 yılında bu krediyi geriye aldık." Buradan sormak istiyorum: Bu verilen kredi nasıl geriye tahsil edildi; ana parası ne, faizi ne, gecikmesiyle ilgili neler yapıldı? Herhangi bir aftan vesairenden yararlandırıldı mı yararlandırılmadı mı; bunlara bakmak lazım yani bu algının, daha doğrusu, giderilmesi gerekir.

Millî Piyango... Bakın, Millî Piyangonun niye özelleştirildiğini veya işletmesinin on yıl süreyle niye birine devredildiğini sorgulamak lazım. Şimdi, burada, bu işletmesinin on yıl süreyle birilerine ihale edilmesinden sonra taahhüt edilen para ödendi mi ödenmedi mi? Neyin karşılığında bu işletme verildi? İşletme verildikten sonra bir kazanç artırımı oldu mu olmadı mı? Şimdi, bakın, kamuoyunda devletin elindeki en önemli resmî şans oyunu olarak sayılan Millî Piyangonun bugün toplumda itibarı kaldı mı? Örneğin, bunu bir soralım. Yani şimdi millî piyango bileti alan veya herhangi bir şekilde şans oyunu oynayan kişinin adaletli bir şekilde o şansın kendisine güleceğine dair kamuoyunda algı kaldı mı kalmadı mı, inanç kaldı mı kalmadı mı; bunlara bakıyor muyuz? Şimdi, bir ara aynı rakamlara üst üste çıkan çekilişler varken veya işte, bir yılbaşı çekilişinde büyük ikramiyenin 1 çeyrek bilete çıkıp da 3 tane çeyrek bilete çıkmadığı bir ortamı yaşadığımız bugünlerde veya bir çekiliş yapıldığında hâlâ kazananının ortaya çıkmadığı bir dönemi yaşadığımız bir Millî Piyangoda güvenilirlik kaldı mı kalmadı mı? Siz bunlarla hiç meşgul oluyor musunuz?

Örneğin PTT... Bakın, PTT, işte bu denetim raporlarına ve kamuoyuna yansıdığı şekliyle ciddi bir borç yükü altında. Bunun idaresi sağlıklı bir şekilde takip ediliyor mu? Bu kadar borç, gerekli gereksiz açılan şubelerle veya belirli adreslerden gönderilen personelle şişirilmiş kadrolardan mı kaynaklanıyor? Bunları araştırıyor musunuz? Örneğin, PTT'nin Antalya Lara kıyı bandında bulunan kampının, "PTT Kampı" diye geçen yerin daha ayın 20'sinde satışa çıkarıldığını ancak iptal edildiğini biliyor musunuz veya bu niye satışa çıkarıldı? Yani zamanında, 1950'li yıllarda o bölgedeki kamu kurumu mensuplarının yararlanması adına o dönemin Millî Emlak Müdürlüğü tarafından PTT mensuplarına tahsis edilmiş bu yerin şimdi satılmak üzere olduğundan haberiniz var mı veya niye satılıyor? Yani böyle bir değer, Antalya'nın bir değerinin satılmasına niye müsaade ettiğinizi ben öğrenmek istiyorum.

Şimdi, Sayın Genel Müdürümüz şunu söyleyeyim: Denetimle ilgili önemli bir aşamada olduğunuzu, dünya standartlarında bir denetime sahip olan bir kurum ve kuruluş hâline geldiğinizi daha önce de ifade etmiştiniz ancak son denetim kurulu raporunda görüyoruz ki belli şirketlerinin denetiminin yapılamadığı zaten denetim raporunda belli. Şimdi, denetimi yapılamamış denetim kurulu raporlarını biz burada tartışsak ne tartışsak ne?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAVİT ARI (Antalya) – Bitiriyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen...

CAVİT ARI (Antalya) – Örneğin, şimdi konumuz esas itibarıyla denetim ancak geçen sene de ben şunu söylemiştim: Denetimi yapan firmaların denetime ihtiyacı olduğunu söylemiştim çünkü hiçbir faaliyeti bulunmayan şirket için örneğin 2017’de 9 milyon küsurluk bir denetim gideri yapıldığını ve bunun işte bir kısmının denetim, bir kısmının hukuki danışmanlıklar olduğunu vesaire detay konuşmuştuk. Mesela 2 milyon 356 bin 647 TL’lik bir hukuki danışmanlığın yani nasıl bir faaliyeti olmayan şirket için harcanabilmiş olduğunun cevabını alamamıştım. Bunun yanı sıra yine mükerrer ödemeyle ilgili faaliyet raporunda geriye alabilmek adına, rücu edebilmek adına işlemlerin yapılması gerektiğini söylemiştik. Sayın Genel Müdürümüz burada şöyle bir cümle kullandı, bakın: 3,2 milyonun 1,6 milyonunu yani yarısını iade faturasıyla geriye alındı. Yani bu mükerrer denetimle ilgili sulh yoluyla çözdük.” dediniz, sizin zabıtlardaki beyanınız. Peki, buradan Sayın Genel Müdüre sormak istiyorum: 1,6 milyonunu bu şekilde yani yarısını geri aldıysanız diğer yarısı ne durumda? Onu aldık mı, almadık mı? Her şeyden önce bakın, geri alınıp alınmama sürecinin ötesinde, siz Türkiye’nin tüm varlıklarını neredeyse himayenize alan bir yapı oluşturmuşsunuz, bunun denetimiyle ilgili afaki rakamlar ödenmiş, faaliyette bulunmamış olan bir şirket için denetim raporları, yüksek miktartlı avukat ücretleri ve mükerrer ödeme. Yani bunun sağlıklı takip edilmediğini...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cavit Bey, son cümlelerinizi alalım, ek süreniz de tamamlandı, lütfen...

CAVİT ARI (Antalya) – Evet, bitiriyorum.

Bu kadar hassas ve önemli bir konuda devletin kaynaklarının böyle -tabiri caizse- denetimsiz kullanılmasına nasıl müsaade edildiğini ben şaşarak takip ediyorum. 2017 ve 2018’de bunlar yaşandı. O dönemden bu döneme bu denetimle ilgili kimlere ne kadar yüksek rakamlı paralar verildiğini de ben öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Arı.

Sayın Lale Karabıyık, Bursa Milletvekilimizin söz talebi var.

Buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli katılımcılar; evet, Türkiye Varlık Fonu, diğer ülkelerdeki kuruluş şekliyle bizdeki farklı ya da işte, şu andaki işlevselliği farklı ama şöyle bir gerçek var, onunla başlamak isterim: Şimdi dış ticaret açığı büyüyen, Merkez Bankası rezervleri eksiye düşen ve turizm gelirleri azalan bir Türkiye sürecindeyiz ve büyük finansal kaynak olarak da elimizde Türkiye Varlık Fonu kaldı, bu bir gerçeğimiz. Ancak Türkiye Varlık Fonunun da 2019 kârı bir önceki yıla göre net kârında yüzde 48,3’lük

bir düşüş var, gerileme var, bunu da biliyoruz. Şimdi, Türkiye Varlık Fonunun bünyesinde 20 şirket 8 sektörden, 2 lisans ve taşınmazları da var, tamam ancak bünyesindeki finans sisteminden kaynaklı olarak Türkiye Varlık Fonu aslında borç fonuna da döndü yani bunu da biliyoruz. Hani, demiştik ki: Borç bulacaktı, tamam, belki diğer ülkeler gibi varlıklar kazanmayacak, borç bulmada kullanılacaktı ama şimdi borç bulunamadığında mesela Ziraat Bankası bu sefer gidiyor, o da hazineye yani Merkez Bankası, hazine gibi bir yol izliyorlar. Dolayısıyla gerçekten bir borç fonu ya da ikinci bir hazine görünümüne gelmiş durumda, bunu böyle görüyorum. Ancak bir gelir gider dengesinin de kalmadığını görüyoruz. Hani, eğer bir şirket olmuş olsaydı -şu anda ikinci bir hazine olmuş durumda ama- gelir gider dengesine baktığımızda iflas etmişti, bunu da çok net görüyoruz. Bu kesinlikle sürdürülebilir bir durum değil. Yani borç oluştur harcama yap, borç oluştur harcama yap, sürdürülebilir bir yapıyı ifade etmiyor ve içerisinde yatırım yapan bir sistem kurulmuş yani paralel bir yatırım bütçesi aynı zamanda. Hani, ona ne isim bulurum dedim, gerçekten paralel bir yatırım bütçesi görünümünde. Hani, bunu bir kez daha düşünenizi arzu ederim.

Özellikle finans şirketlerinin Varlık Fonunun yapısını bozduğunu ifade etmiştim. Finans sektörünün alacakları, baktığımızda, yüzde 53 artmış finans sektörü içindeki ama borçları yüzde 64'ün üstünde yükselmiş. Yani konsolide bilançoya baktığımızda onun net işletme sermayesi noksanı var. Onun için on iki ay içinde resmen para bulunması gerekiyor. Yani buradaki gelir gider dengesi gerçekten bozulmuş durumda.

Şimdi, başka bir noktaya değinmek istiyorum bu arada. İdare hukuku açısından hani yapısına baktığımızda tüzel kişiliği var, ben öyle biliyorum. Tüzel kişiliği var ama Sayın Cumhurbaşkanı başında yani orada da bir idare hukuku açısından da gerçekten önemli bir sıkıntı var, bunu hukukçular da dile getiriyor zannedersem.

Diğer bir noktaya, apayrı bir noktaya gelmek istiyorum. Şimdi, şans oyunları ve Milli Piyango. Milli Piyangonun gelirleri -arkadaşlarımız da ifade ettiler- düşmüş ama şans oyunlarının gelirleri artıyor yani bunlar artmış. Yani bana şahsen biraz garip geliyor. Hani, şans oyunlarından kamu gelirinin arttığını vurguluyoruz. Yani demek ki "şans oyunu" adı altında veya işte, şans oyunu olarak vatandaşın cebinden bir para çekiliyor. Yani bu çok övünülecek bir gelir kaynağı gibi gelmiyor bana Sayın Başkan, bana biraz garip geliyor. Bir de Milli Piyangonun dışında başka şans oyunları var ki hani bir "casino"ya dönüşmüş. Telefon üzerinden bir sürü -hani, ben çok anlamıyorum ama- işte, söylüyorlar, şunu giriyorsunuz, bunu giriyorsunuz, bir sürü kumar olmuş yani bir "casino" olmuş sanki. Hani bu ne kadar etikdir. Yani işte, günahdır, şudur, budur olayıyla çatışmıyor mu? Hani kendi adıma bundan gerçekten böyle bir rahatsızlık duyuyorum. Ne kadar uluslararası olarak da bu yönde hareket edenler var, oynayanlar var. Yani kumardan gelen gelirle geliri artırdık oluyor, evet, artıyorsa da bana bu, böyle çok etik gelmiyor açıkça, kendi fikrimi söylemek istedim ayrıca.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Fikret Bey'e söz veriyorum.

Lale Hanım'a yanlılıkla on dakika demiştim, geri dönmedim ama o kendisi zaten beş dakika kullandı.

Buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Değerli bürokratlar, hepinize de ben teşekkür ediyorum.

Sunumunuza ben yetişemedim ama sonraki bölüme katılmak nasip oldu.

Efendim, tabii Varlık Fonunun kamuoyunda tartışılan bir iki noktasını belirtmek istiyorum. Birinci olarak, bu denetimle ilgili kısım. Tabii sizlerle ilgili değil, tabii sizler yapılmış olan kanun çerçevesinde çalışıyorsunuz. Keşke Uğur Bey burada olsaydı, Uğur Bey’e atıfta bulunacaktım. Yani milletin malı var bu Fonun içinde öyle değil mi? Yani milletin malını içeriyor ama millet adına denetim yapan Sayıştay denetleyemiyor. Böyle bir tezatlığı var. Yani iktidar partisinden milletvekili arkadaşlara sesleneceğim, hiç olmazsa bu kanundaki bu tersliği düzeltmenizde fayda var. Ben o zaman Parlamentoda değildim, bilemiyorum tabii. Yani sonuç itibarıyla milletin malını kullanıyorsunuz ama millet adına denetim yapan, Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim yapan Sayıştayın denetimi yok ve tam tersi olarak da özel bir danışmanlık şirketine denetim yaptırıyorsunuz ve buna para ödöyorsunuz, milletin parasını bir kat daha fazla harcıyorsunuz; yazık, günah yani olacak bir şey değil. Kim bu danışmanlık şirketi yani Sayıştaydan daha mı güvenilirdir, bunu anlamakta güçlük çekiyorum yani benim mantığıma oturmuş değil. Sayın Başkanım, size de burada bir sorumluluk düşüyor denetim açısından ve güvenilir olması açısından da Varlık Fonunun.

Diğer bir nokta ise, biraz önce sayın vekillerimiz de söylediler, efendim, bu, özellikle Millî Piyangoyla ilgili çok tartışılıyor. Elbette ki Millî Piyangoya hepimizin belli bir güveni vardı yani uzun yıllardır Türk toplumunun güvenini kazanmış ama özel şirkete geçtikten sonra işletmesi âdeta bir sanal kumarhane hâline gelmiş durumda, bundan çok büyük bir rahatsızlık duyuyorum şahsen bir milletvekili olarak. Yani isminin ilk başlangıcı “Millî” yani millî bir kumarhane hâline gelmiş gibi hani hicap duyarak söylüyorum, lütfen bunu engelleyin yani gereğini yapın, böyle olmaması lazım. Yani biz çoluğa çocuğa bu şekilde mi örnek olacağız? İsminde “millî” olan bir piyango şirketi millî kumarhane hâline gelmiş, uygun değil, uygun değil Sayın Başkan.

Diğer bir konu: İnanın, algı olarak pek güvenilir değilsiniz yani Sayın Başkan, bunu sağlamanız lazım. Yani bir varlık fonunun kesinlikle muvazaalı şeylerden uzak kalması lazım. Mesela, siz tuttunuz İstanbul Ticaret Merkezinin şirketini kurtarmak adına aldınız, sanki batan iktidara yakın şirketleri kurtaran bir fon gibi algılanıyorsunuz yani bundan uzak olmanız lazım. Güvenilir olmanız lazım çünkü Türkiye’yi temsil ediyorsunuz, Türkiye’nin varlıklarını temsil ediyorsunuz, açık ve şeffaf olmanız gerekir. Mesela, en son Borsa İstanbulun yüzde 10’unun Katarlılara satıldığı söylendi ama bir hafta sonra ne kadara satıldığını... Yani gayet şeffaf bir şekilde “Biz şu kadar miktara Katarlılara sattık.” deyip başınız dik, alnınız açık açıklamanız lazım. Neden saklıyorsunuz? Yani açık bir şekilde olduğunuz takdirde güvenilir hâle gelirsiniz, inanın, güvenilir değilsiniz.

Diğer bir nokta: “Efendim, bu Fonu stratejik yatırımlar için, kalkınma için kullanacağız.” Evet -ben bir Balıkesir Milletvekiliyim- ülkelerin çeşitli kaynakları vardır, yer altı zenginlikleri vardır, başka doğal kaynakları vardır, bu sayede zengin olurlar; kimisi petrol zengini ülkedir, kiminin elması vardır, kiminin kömürü. Türkiye’nin nesi var dediğimiz zaman, Türkiye’nin boru var. Bora ait bir stratejik yatırım planınız var mı? Ben göremedim açıkçası, geldikten sonra baktım, göremedim. Yani eğer biz kalkınacaksak, zengin bir ülke olacaksak, toplumumuzun refahını artıracaksak mutlaka, bakın, borun üzerine yatırım yapmak durumundayız. Dünyadaki bir numaralı bor ham maddesine sahip olan ülke bizim yani dünya rezervlerinin yüzde 73’ü bizde ama tüm dünyada bordan elde edilen gelirin çok az bir kısmını biz alabiliyoruz. Neden? Çünkü tüm bora ait katma değeri yüksek ürün üretecek, uç ürün elde edecek tesislerimiz yok. Yani lütfen buna ait organize bir bor organize sanayi bölgesi planlayalım yani bir bor vadisi yapalım. Diyelim ki biz, efendim, işte söylüyorum, ben bir hekimim, bilemem, tabii, nedir, en fazla bordan elde edilen en değerli 10 ürün hangisidir, bu ürünlere ait, gelin, teknolojiyi

ülkemize getirelim, buna ait fabrikalar zincirini kuralım ve biz boru ham madde olarak değil yani işlenmiş, katma değeri yüksek ürün, mamul hâlinde ihraç edelim ve zenginleşelim yani vizyonsa bunu vizyon olarak ortaya koyalım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Bitirmek üzereyim Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Ben, elbette ki sizlerin başarılı olmasının, Varlık Fonunun şeyinin yükselmesinin ülkemizin refahına katkısı olacaktır yani ben de bunu temenni ediyorum ve başarıları diliyorum sizlere.

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Şahin.

Şimdi, Sayın Kamil Okyay Sındır Bey’e söz vereceğim.

Buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır Kamil Bey.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Süreyi fazla kullanmayacağım Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri ve Türkiye Varlık Fonunun Sayın Genel Müdürü ve bütün ilgili bürokrat arkadaşlar, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben sunuştan sonra bir müddet kalıp depremle ilgili bir başka komisyona gidip geldim, aralık oldu. Tabii, diğer sayın vekillerimizin konuşmalarını dinleme fırsatım olmadı ama birkaç konuya ben de değinmek istiyorum, tekrerr olursa bu nedenle olur, o nedenle beni bağışlayın şimdiden.

Şimdi, tabii, Sayın Genel Müdürümüz bize bir sunuş yaptı. Bu sunuş ve benim ayrıca incelediğim hem Türkiye Varlık Fonu hem de Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi hakkındaki Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulunun raporları üzerinde de yaptığım incelemeler üzerinden birkaç şeyi ifade etmek istiyorum.

Şimdi, Sayın Genel Müdürüm, siz konuşmanızda tabii ki Türkiye Varlık Fonuna daha çok değer kazandırabilmek adına çeşitli sektörler itibarıyla sunuşunuzda açıklamalarınızı yaptınız. Tabii, burada bu sektörler arasında, örneğin petrokimya var idi; projeler arasında petrokimya projesi, kümelenme projesi. Maden yatırımları projesi ki burada bir izlence de vermişsiniz, iletişim, mevzuat, topoğrafik haritalama, mülkiyetler, izinler, sondaj, örnekleme, kargo, laboratuvar gibi proje aşamalarının üzerine, enerji üzerine ve enerji üzerindeki yatırım ve kârlılığın ve Varlık Fonu bünyesindeki şirketlerin, kuruluşların kârlılığı üzerine, kamu bankalarının sermaye yapıları vesaire...

Şimdi, tabii, ben burada şunu göremedim: Bütün bu projelerin çevre maliyeti nedir? Yani şimdi, bir de bizim sahip olduğumuz doğal varlıklarımız var; suyumuz var, toprağımız var, havamız var, bu çevresel ekosistemimiz, ekolojik değerlerimiz. Yani bir yandan “Varlık Fonunu büyültmeye çalışıyoruz.” derken madencilik faaliyetleri, petrokimya sanayisi vesaire bunları işte sondaj sayıları ve madencilik işletme sayıları, ruhsatlandırma sayıları üzerinden, çok mekanik birtakım değerler üzerinden konuşurken bunun çevre maliyetleri nedir, bu ülkenin geleceğine olan bugünden yarına olan, artan, büyüyen maliyetleri nedir? Bunları da aslında değerlendirmeye almak, değerlendirme içerisinde yer bulması gerekir diye düşünüyorum.

İkincisi: Millî Piyangoyla ilgili, sunuşunuzdaki bir grafik -sayfa numarası olmadığı için bir şey diyemiyorum- ama şans oyunları lisansı, yeni operatör döneminde mevcut durum; işte eski dönem ile yeni dönem karşılaştırması veriyorsunuz çubuk grafiklerle. Burada işte 2019 yılı 1 milyar 503 milyon hasılat, 734 milyon toplam kamu payı ve 900 milyon ödenen ikramiye olarak görünüyor. Rakamlar doğrudur herhâlde. Bu, sizin verdiğiniz rakamlar. 2020 yılında -Türkiye Varlık Fonu dönemi olduğu için 2020 yılı- 2 milyar 985 milyon hasılat, 1 milyar 78 milyon toplam kamu payı ve 1 milyar 347 milyon ödenen ikramiye. Yalnız dikkatimi çekti benim, kamu payı 734'ten 1.078'e çıkmış 2019'dan ancak kamu payının hasılat içerisindeki oranı yüzde 48,8'ken yüzde 36'ya düşmüş yani kamu payında ciddi bir düşüş var. Yani rakama vurmadım, rakama vursaydım bu oran üzerinden ciddi bir de rakam olacaktı. Yine ödenen ikramiye baktım, 2019 yılında yüzde 59,9 ödenen ikramiyenin oranı, hasılat içerisindeki payı, 2020 yılında ödenen ikramiyenin hasılat içerisindeki payı yüzde 45. Yani ikramiye ödemesinde de yaklaşık 15 puanlık bir azalma var, ödenen ikramiyenin hasılat içerisindeki oranı üzerinden bu yorumu yapıyorum. Tabii, burada maddi olarak, cari olarak bir artış söz konusu olabilir ama oransal olarak karşılaştırmalı baktığımızda ileriye mi gidiş, geriye mi gidiş olduğu konusunda endişelerim var. Benim rakamları yorumlamam bu şekilde; rakamlar doğruysa ben böyle yorumluyorum, yorumumda bir yanlışlık varsa da bunu kabul ederim, başımın üstüne koyarım. Hatta artan ikramiye oranı yüzde 45 miş “yüzde 59” diye bir ifade var, bunu ben göremedim, bunun açıklanmasını görmek de isterim.

Tabii, buraya gelmeden önce, az önce Deprem Araştırma Komisyonuna gittiğimde orada son bir konuşmacı vardı, bir hoca; 3 hocadan oluşan, birisi yoktu. Orada da ilginç bir konu gündeme geldi, bir anda şaşırdım çünkü bu “kentsel dönüşümün finansmanı” konusu normalde... Daha doğrusu, genel olarak, depremle ilgili komisyonda “finansman” bir günün veya bir iki günün konusu olması gerekirken sadece bir konuşmacı üzerinden... Burada, tabii, benim bilmediğim, alışkın olmadığım, kimi zaman duyduğumuz bazı terimler işte efendim; “mudarebe” “müşareket” “murabaha” “icara” “karz-ı hasen” falan gibi şeyleri de öğrendim hukukla ilgili.

Tabii, bu kentsel dönüşümün finansmanı konusunda hukuk yöntemiyle mudarebeyle finansmanın daha kârlı olabileceği konusunda, tabii, orada Türkiye Varlık Fonunun adı da geçti yani. Bu anlamda, Türkiye Varlık Fonunun önümüzdeki yatırım hedeflerinde, çalışmalarında bu tür yöntemler de var mıdır, bunu da merak ettiğim için sormak istedim.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Sındır.

Böylece, söz talebi olan üyemiz kalmadı veya dışarıdan gelen milletvekili arkadaşlarımızın söz talepleri kalmadı, hepsi karşılanmış oldu.

Ben öncelikle görüş, değerlendirme ve eleştirileriyle katkıda bulunan tüm üyelerimize teşekkür ediyorum.

Yeni bir kurumumuz, çok önemli bir kurumumuz. Bütün bu görüş, eleştiri ve değerlendirmelerden mutlaka bazı sonuçlar çıkaracaklardır ve kurumun gelişimi, daha iyiye gitmesi anlamında bunlardan istifade edeceklerdir diye inanıyorum.

Şimdi görüş, eleştiri ve önerilere cevap vermek üzere, sorulan sorulara da mümkün mertebe cevap vermek üzere sözü Genel Müdürümüze vereceğim ama şunu da eklemeyen geçemeyeceğim: Soru soranlardan bir kısmı burada yok maalesef. Tabii ki mazereti olan arkadaşlarımız olabilir ama keşke soru soran herkes burada olsa, sorularına cevaplarını dinleseydi çok daha faydalı olurdu, doğru olurdu diye de düşünüyorum.

Burada olan arkadaşlarımızın sorularına mümkünse eğer öncelik verilmesinin daha doğru olduğunu da ifade etmek istiyorum. Bütün sorulara cevap vermeye vakit yetmeyebilir, yazılı olarak da yine Komisyonumuza cevap vermeniz, göndermeniz mümkün. Gelen cevapları biz ilgili arkadaşlarımıza iletiriz.

Bu kayıtlarla sözü Sayın Genel Müdürümüz Zafer Sönmez’e veriyorum.

Buyurun Sayın Sönmez.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Sayın Bakanım, değerli milletvekillerim; öncelikle tekrar teşekkür ederim değerli yorumlarınız ve katkılarınız için.

Bizler, bürokratlar, finans ve yönetim profesyonelleri olarak esasında Varlık Fonunu belli bir standarda doğru götürmeye çalışıyoruz. Bu genel kapsamda söylediğiniz eleştirilerin hepsini not aldık, bunlar bizim için esasında yol gösterici ve kendimizi de geliştirici konulardır.

Ben şöyle bir yöntem izleyecektim esasında, bütün konuları gruplamıştım ama Sayın Bakanımızın da uyarısı kapsamında sondan başlayarak dönerek mevcut milletvekillerimizin sorularını cevaplayacağım, sonrasında da diğer açıkta kalanları da eğer talep olursa toplantı dışında da yazılı ya da sözlü cevaplamak isteriz.

Burada öncelikle Sayın Milletvekilimiz Kamil Bey’in sorularından başlamak istiyorum, petrokimya ve madendeki çevresel etkiler: Yani şu an Davos toplantısı devam ediyor biliyorsunuz. Davos’ta en önemli konulardan bir tanesi iklim değişikliği konusu. Biz bu konuda gerçekten hassasiyet gösteriyoruz, bizim için bu konular önemsiz konular değil. Birincisi, bütün yatırımlar çevresel etki değerlendirme raporları etrafında oluyor ve bunlarda çok yüksek standartlar var.

İkincisi, açıkçası biz şuna bakıyoruz: Yani neden Varlık Fonu bu yatırımları yapıyor? Türkiye’nin millî bağımsızlığı için cari açık problemini çözmesi gerekiyor. Yani maalesef ben iktisat konusunu çok bilmiyorum, sayın hocamızın, Sayın Milletvekilimizin olduğu yerde de açıkçası yorumlarıma da dikkat etmek isterim ama cari açık konusunu eğer yapısal olarak çözemezsek bir halkanın içinde tekrardan dönüyor olacağız. Bundan dolayı, bunların bir kısmı, sayın milletvekillerimizin de söylediği gibi, Sayın Paylan’ın da söylediği gibi, evet, kömür alanında. Biz bunu yadırgamıyoruz ama dünyadaki üretilen enerjinin şu an neredeyse 1/3’ünden biraz daha fazlası kömürden üretiliyor. Yani “Kömürden vazgeçtik.” dediğinizde, böyle bir günde, iki günde vazgeçilecek bir durum yok. Önemli olan, Afşin’deki durum şu Sayın Paylan: 80’lerin ortasında filtrasyonu olmayan bir teknolojiyle yapılan bir santral, 2000’lerin başında biraz daha iyileşmiş şeyle şu an karbon salınımı çok minimal etkiye çevirebildiğiniz teknolojiler bulunuyor, dünya buraya gelmiş durumda. Evet, bizim linyitimizin kalorisi yüksek değil ama bu linyiti enerjiye döndürebilecek teknoloji de mevcut durumda. Afşin Elbistan konusu bu. Türkiye baz yükü olarak bu kaynağı kullanmak zorunda.

Afşin Ovası bugün Türkiye’nin 3’üncü tarım alanı, 3’üncü büyük tarım alanı. Biz İskenderun Körfezi’nde de lokalde de... Ben iki hafta önce orada FSRU’nun olduğu yerde yani denizin ortasında 400 metre ileride incelemelerde bulunuyordum. Yani sahadayız ve sahadaki illerimizden “Bizde yapın, sizde yapın.” konusu bize geliyor. Ya, bu anlamda, esasında, yaptığımız yatırımlar, Varlık Fonunun yaptığı yatırımlar yerelde yatırımlar, bütün, 3’ü de yerelde yatırım, yerelde istihdam ama buradaki konuları, sayın milletvekillerimizin uyarılarını dikkate alarak daha da detaylı bakacağız.

Millî Piyangoyla ilgili konu da şöyle esasında: Biz Millî Piyangoda herhangi bir şekilde... Ben şahsi olarak bu oyunları oynamıyorum ama Türkiye Cumhuriyeti devleti Millî Piyangoyu 1926’dan beri düzenliyor ve bunun operasyonunu yapıyor. Biz şunu yaptık: Bunu özel bir sektörün işletimine verdik ama lisansı bizde yani bunu satmadık, özelleştirmedik.

CAVİT ARI (Antalya) – Ne gereği vardı Sayın Genel Müdürüm, çalışan bizim çark?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Buna benzer, aynı modelde, sayın milletvekilleri, İddaa oyunu da aynı şekilde, yani Spor Toto da aynı şekilde özel bir işletmeye verildi. Bizim burada yaptığımız modelin bir güzel tarafı da yüzde 49’u İtalyan bir yabancı yatırımcı tarafından işletiliyor. Yani burada da yabancı sermayeyi çekme şartı koyduk, zaten ihalenin içerisinde var. “Minimum yüzde 49 yabancı ortakla gelin.” dedik ihale şartnamesinde. Buradaki şeyler, ikramiyedeki farkımız Sayın Kamil Bey, esasında, ödenmemiş ikramiyelerden kaynaklanıyor. Yıl sonu kesim tarihi olduğu için, mesela Kazı Kazan aldınız ama daha bayiye gitmediniz, bunlar ciddi yekûnlar oluyor, küçük küçük ama ondan dolayı biz “Yüzde 59’u maksimum yüzde 59 dağıtabilirsin.” dedik. İsterse yüzde 30 dağıtabilir, isterse yüzde 40 dağıtabilir, bunda bir sıkıntı yok. Biz şunu söylüyoruz: Geçen sene aynı dönemde bu 2019 ve 2020 1 Ağustos-31 Aralık arası dönemdir, bunu söylemem lazım. Yani bununla bire bir karşılaşın diye o dönemi aldık, kamuya kalan para daha fazla, ciro daha yüksek, dağıtılan ikramiye tutarı da daha yukarıda. Bunun ikincil bir faydası da şu: Esasında, kayıt dışını kayıt içine çekebildiğiniz bir model bu. Siz bugün bir “casino”da, normal bir “casino”da ikramiye oranları -yani ben bu sektörü artık biraz gördüm iki senede- yüzde 95’ler civarında, yüzde 95’ler civarında ikramiye dağıtılıyor. Bizim böyle bir amacımız yok. Bakın, orasını istemiyoruz zaten, biz bu makul seviyelerde olsun istedik. Millî Piyangoyla ilgili konu bu.

İslami finansmanı sordu Kamil Bey. Yani İslami finansman benim önem verdiğim bir alan, o konuda da esasında şey yaptım. Ben şuna bakıyorum: Kredinin yanında sermaye çözümlerini artırdığımız modellerin Türkiye finansal piyasasında esasında yer alması gerektiğini düşünüyorum.

Sayın Fikret Bey’in yorumlarını söyleyeceğim ama en önemli konu, bence, eğer uygun görürseniz bor konusu. Hani, içimize çok dokunan bir konudur bu.

Biz şuna bakıyoruz: Türkiye’nin esasında çok ciddi bir bor kapasitesi var. Yani buraya baktığımızda, ikinci bor kapasitesi Amerika’da. Yıllık tüketimin çok yüksekinde bir rezervimiz var. Yani bizim esasında fiyatı kontrol edebilme şansımız yok, boru bor olarak çıkarırsak. Onun için, boru, Sayın Vekilimizin de söylediği gibi katma değerli ürüne götürmemiz lazım. Yani bugün “bor karbür” dediğiniz ürün füzinin... Bor şu demek: Camı attınız, kırılmadı; mukavemet kazandıran şey bor; bu. Füzinin ucundaki kaplama malzemesi, bor karbür; ısıya mukavemet kazandırıyor -bunun tonu 350-400 bin dolarlara gidiyor- veya bir çelik yelek yani gömlek kıvamında giyindiğiniz bir çelik yeleğe borla mukavemet kazandırılıyor.

Şimdi, Eti Maden şunu yapıyor: “Eti Maden neden deterjana girdi, temizlik şeyine girdi?” falan... Ürünlere katma değer kazandırıyor, temizlik deterjanında alt taraftan en üst tarafa kadar. Geçen haftalarda lityum tesisi vardı, şu an Çinlilerle beraber bor karbür tesisi yatırımı yapılıyor. Yani Eti Maden bütün segmentte katma değeri olan ürünleri koymaya başladı. Eskiden şöyle yapıyordu: Bor madenini ben gördüm, kristalize bir maden; bunu çuvalara koyup gönderiyorduk. Şimdi, bu doğru bir şey değil. Yani buradaki eleştirilerinizi ben çok haklı buluyorum. Borun, esasında, kümelenmesi konusunda ayrıca size uğrayıp dinlemek isterim çünkü çok doğru bir yöntem. Hani, burada diğer yorumlarınız var ama diğer yorumlar diğer vekillerimizde de olduğu için, açıkçası bu konu yöresel de bir konu; biz size uğrayıp bunu da dinlemek isteriz. Eti Maden Genel Müdürümüzle, Serkan Bey’le de ben size uğramak isterim. Tabii ki bu Enerji Bakanlığımızla koordineli bir konu.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Gelirseniz çok memnun olurum.

Amerika’nın rezervi dünyanın yüzde 6’sı; yirmi yıl sonra Amerika bitirecek bu rezervi, maksimum yirmi yıl ve gözleri bizim borda. Benim asıl korkum bu.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Sayın Vekilim, burada, esasında, millî menfaatler tarafından bakılan ve “Bora nasıl katma değer katarız?” diye düşünülen bir şey var; Varlık Fonu bunun bir parçasıdır, Varlık Fonu bunun tamamını şey yapmıyor ama burada Enerji Bakanlığıımız, Eti Madenin kendisi bizim için çok çok stratejik bir alan.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Geçmiş yıllarda -bizim Bigadiç’te bor madeni- özelleştirilmesi gündeme gelmiş. Amerikan şirketlerinin alması falan kesinlikle olmaması gereken bir durum.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Sayın Vekilim, müşterih olun, Türkiye Varlık Fonunun Eti Madeni satmak gibi bir planı kesinlikle yoktur, aklının köşesine gelmemiştir; hiçbir yerde de bunu ne söyledik ne ifade ettik.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Stratejik bir önemi var çünkü.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, mümkünse bunu karşılıklı daha sonra konuşursunuz, olur mu Sayın Vekilim?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – “Borsa neden saklanıyor?” konusunda yorum vardı, onu da söylemek isterim: Biz, Sayın Cumhurbaşkanımız ile Katar Emirinin toplantısında bir mutabakat sözleşmesi imzaladık. Esasında, nihai sözleşmeler pazartesi imzalanacaktı. Perşembe günü ülke liderleri karşısında, bu, usulen olan bir durum esasında, bir sürü mutabakat metni. Biz şunu dedik: Nihai sözleşmeyi imzalamadan karşı taraf sizin basın açıklaması yapmanıza izin vermiyor. Satın alma işlemlerinde böyledir. Burası benim, hani, spesifik bildiğim bir alan olduğu için söyleyebilirim, pazartesi günü biz imzaladıktan sonra “Kaça sattık, ondan sonra da kaça aldık?” bunu zaten bütçe toplantılarında da Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay’a da ilettik. Bu anlamda, borsayla ilgili herhâlde soruların netleştiğini tahmin ediyorum.

Diğer bir konu, Sayın Milletvekilimiz Lale Hanım’ın soruları vardı; notlarımı aldım. Birincisi: “Net kâr neden düştü?” konusu var. Bu, doğrudur. Net kâr konusunun ana düşen kısmı enerji şirketlerimizden geliyor. Bu enerji şirketlerimiz de iki tane temel konudan, BOTAŞ ve TPAO’dan geliyor. Bunlar da emtia fiyatlarındaki hareketlerden geliyor.

Yani BOTAŞ’ı çok kısa anlatayım: Dolarla ithal ediyorsunuz, TL’yle satıyorsunuz. Bir de emtia fiyatının düştüğü bir ortamda yaptığınızı düşünün bunu yani emtia fiyatını yüksekte aldınız, bu arada da kur yükseliyor, yüksek aldınız, maliyetiniz yüksek, kur yükseldiğinde daha yüksek bir maliyetiniz oluyor, bunu da TL’yle satıyorsunuz ve BOTAŞ esasında tüketicide bir sübvansiyon yapıyor. Esasında, bütün şeyi tüketicie geçirmiyor; bu, bir devlet politikası. Bakın, BOTAŞ’ın bilançosu bir devlet politikası, tüketicie tamamen bunu yansıtmadığınız bir durum. Tam tersi durumda, kurun stabil olduğu ya da düştüğü dönemlerde fiyatın da yukarı gittiğini düşünün, BOTAŞ kâr eder yani BOTAŞ’ın dönemsel kârları ve dönemsel zararları vardır. Geçen sene dönemsel olarak konjonktürel bir zararı vardır, bunu biz kabul ediyoruz.

TPAO’nun zararı da şuradan kaynaklanıyor: Yurt dışında Şahdeniz Projesi’nin değerlemesi emtia fiyatının düşmesinden dolayı. Çünkü orada da şöyle bir şeye bakıyorlar: Bir projeniz var, bunun kullanılabilir bir ömrü var. Diyelim ki on yıl, on beş yıl; o rezervin bugünkü değerini hesaplıyorlar. Eğer emtia fiyatı... “Emtia” dediğiniz petrol. Eğer petrol fiyatı geçen seneye göre düşmüşse daha düşük bir değerden iskonto ediyor. Bu iskonto değere de bugünkü değeri düşük olduğu için, buna, denetçi bir adil değer zararı yazıyor gelir tablosuna. Bu, buradan kaynaklanıyor. TPAO ve BOTAŞ’ın uluslararası muhasebe sisteminden kaynaklanıyor. Esasında, nakdî bir zarar yok ortada, bir değerlendirme farkından kaynaklanan konu ama biz buna zarar yok diyemeyiz. Bu konuda, hani, zaten denetimin asıl amacı bu.

Bankaların borçları konusu... İşte, şunu söylememiz lazım: Bizim bilançomuzun yüzde 75 civarının toplamı bankalardan oluşuyor. Şimdi, bankalarda finansallara bakın, finans sektörü faaliyetlerinden borçlar... Bu, Koç Holdingde de, Sabancıda da, banka sahibi olan bütün holdinglerin bilançosunda da aynı. UFRS, TFRS yani aynı paralel şeyler, “Bunu konsolide edin.” diyor. Böylece banka iştiraki olan bir yatırım şirketinin ya da holding şirketinin bilançosunu -ben kredi tahsisinde de çalıştım, uzun süre yabancı bankaları yaptım- analiz etmek çok zordur ama muhasebe standartlarına göre böyle yapmanız lazım. Çünkü burada KPMG buna imza atıyor ve diyor ki: “Uluslararası muhasebe standartlarına uygundur bu.” Bu, şartlı görüşe rağmen uygundur; bakın, şartlı görüşün şartları yok demiyoruz ama şartlı görüşe göre diyor ki: “Bu şartlı görüşleri koyarım, önemlilik kriterime göre, bu finansallar benim imza atabileceğim finansallardır şartlı görüşe rağmen.” Şimdi, bunu bir açıklamamız lazım çünkü bunun önemli bir konu olduğunu düşünüyorum.

Burada Millî Piyangoyla ilgili bir konu var, esasında biraz speküle edilmiş. Biz esasında şunu söylemek istedik; bir şekilde insanları izlediğimiz falan yok, şunu söylemeye çalıştık: Devletin kontrolünde ve gözetiminde Millî Piyango yapısı yapılıyor. Burada asıl konu, biz bunu tamamen bir özel sektör zihniyetiyle şey yapmıyoruz; devletin kamu bakışıyla gözetiminde ve denetiminde. Bu anlamda Millî Piyango, denetleme ve düzenleme yetkisine sahip; Varlık Fonu da şartname şartlarında bu işi kamu bilinciyle takip ediyor ve kırk yedi yıllık lisanslarımız var, şu an kırk altı yıla inmiş durumda. Bizim baktığımız konu bu.

PTT’yle ilgili bir kredi kullanımı konusu olmuş ama PTT’nin hiçbir kredisi yok, onu söyleyeyim. Sayın Milletvekilim, ben PTT’nin Yönetim Kurulu Başkan Vekiliyim; PTT’nin bilançosunda kullandığı bir kredi yoktur, bilançosunda da olmaz. Bizim PTT’yle ilgili ana amacımız şu: Dünyada posta... Bakın, Amerikan seçimlerinde çok konuşuldu, US Postal Service yani Amerikan Posta Servisinin ilk dokuz aylık zararı 13 milyar dolar, 13 milyar dolar. Neden? Çünkü posta dünyası küçülüyor, yılda yüzde 20-25. Birbirimize zarfıla mektup göndermiyoruz artık, ihtarnameler elektroniğe gitti. PTT’nin genel olarak cirosunda doğal bir azalma var. Bunun için alternatif ne? Biz son bir yıldır bunun üzerine çok çalışıyoruz. Dünyada e-ticaret ve kargo lojistik alanında bir gelişme var ve PTT’yi burada tekrardan lider konuma getirmemiz lazım. Kargo alanında bugün PTT’nin toplam pazar payı yüzde 10’lar civarında. Biz burada PTT’yi tekrardan lider bir kurum yapmak durumundayız, sorumluluğundayız. Bunun için de çok büyük zaman harcıyoruz. Onu da söyleyebilirim.

Yine, Sayın Milletvekilimiz Cavit Bey’in bahsettiği Deloitte’yle ilgili bir konu vardı. Mükerrer şey şeydi Sayın Milletvekilim: Başka bir denetim şirketi tarafından yapılan iş bir daha yapılmıştı. Biz onunla ilgili kısmı geri aldık ama mükerrer olmayan kısım ile ilgili faturasını ödedik. Ama bu 2017’yle alakalı geçen seneki denetimde olan bir konuydu. Bunu söylemem lazım.

Yine, Sayın Bülent Kuşoğlu Vekilimizin “Varlık Fonunun masraflarını göremiyoruz vesaire...” gibi bir yorumu vardı. Tabii ki yoruma saygı duyuyoruz. Geçen sene TVF Yönetim AŞ’nin ayrı bir raporu var, denetimden geçmiş ve bütün masraflar burada “satılan malın maliyeti” kısmında yazıyor yani personel gideri, danışmanlık gideri, amortisman giderleri vesaire; bunlar burada var. Bu, uluslararası denetleme standartlarında TVF AŞ’nin, Türkiye Varlık Fonu Yönetim AŞ’nin raporu. Biz Varlık Fonunun Yönetimi ve Yönetim Kurulu olarak biz bu denetimin yapılmasını özellikle teşvik ediyoruz. Bu sene denetimi başka bir kurum yapacak. PwC yapacak, Pricewaterhouse Coopers yapacak.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Neden?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ - Dönem dönem rotasyon ağırlıklarına bakıyoruz, şöyle ki Sayın Vekilim Garo Bey, sakın yanlış anlamayın, saygısızlık olarak görmeyin; belirli bir ölçeği tutturmanız lazım. İştiraklerinizin hangisinde daha fazlaysa... Mesela şöyle

düşünün: Uluslararası bir denetim şirketi hiç denetlemiyorsa bizim altımızdaki şirketleri size görüş vermiyor, diyor ki: “Ben bu görüşü oluşturmam.” Bu seneki ağırlık bu şirketin üzerine doğru geldiği için biz de dedik ki: Varlık Fonunun denetimini bu şirkete döndürelim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Bankalara da o...

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Ziraat Bankası, çoğu yani bilançosunun yüzde 50’den fazlasını oluşturan şirketler arasında böyle olduğu için dönemsel kaydırmalar olabilir yani biz burada tamamen bunu şeffaf götürmeye çalışıyoruz işlemlerde. Eksiklikler olabilir.

Yine, baktığım oranlarda, kâr azalmasını konuştum...

Şimdi, maden konusundaki şeyleri söyledik yani biz Türkiye’nin değerlerinin, özellikle yer altındaki değerlerinin, uluslararası standartlarda çalışıp finanse edilip bir büyüklük oluşturulması gerektiğini düşünüyoruz. Bu anlamda da Türkiye Cumhuriyeti’nin bir yatırım kolunun buna stratejik olarak bakması gerektiğini düşünüyoruz ama burada bizi bazen yanlış anlıyorlar, biz piyasa şartları içerisinde buna bakıyoruz yani rekabetçilik, piyasa şartına kesinlikle karşı değiliz Sayın Hocam. Yani biz zaten öyle bir ekolden gelmiyoruz ama devlet olmadığı alanda da bazen kurallar silsilesi ve piyasanın şartları tam çalışmıyor olabilir. Burada devletin bu tür alanlarda, özellikle de özel sektörün girmekte çekindiği ya da bir ölçek oluşturamadığı alanlarda Türkiye Varlık Fonu devreye girmeye çalışıyor.

Yine, Sayın Cemal Bey’in yorumları vardı. “Danışma Kurulu neden oluşturulmadı?” Danışma Kuruluyla ilgili geçen seneki denetimin hemen sonrasında, şubat ayında bir Yönetim Kurulu kararı aldık. Şubatta bu Yönetim Kurulu kararını aldık, hatta isimleri de belirlemiştik kabaca; arkasından pandemi geldi. Pandemiden dolayı insanlarla yüz yüze görüşemedik. Şimdi, Türkiye Varlık Fonunu anlatmanız için bunu sanal ortamda yapmanız çok zor. Sayın Cumhurbaşkanımızı Yönetim Kuruluyla tanıştırmamız lazım, şirketin stratejisini anlatmanız lazım. Bu insanlar arasında uluslararası herhangi bir karar mekanizmasında olmayacak insanlar. Diyelim ki “Bugün teknolojiye nasıl bir yatırım yaparsınız?” diye bir konuda Danışma Kurulu kullanılabilir veya “Afrika’ya nasıl bir yatırım yapacaksınız?” “Tarıma nasıl bir yatırım yapacaksınız?” bu konularda. Bir de SPK uyarınca oluşturulan kurullar var. Bu kurullar da esasında o bahsettiğimiz “web” sitemizde de bütün üyelerini yazdığımız komiteler. Bunlar Yönetim Kurulu komiteleri, esasında kurumsal yönetim ilkelerinin, SPK ilgili tebliğlerinde olan, uluslararası standartlarda olan komitelerin benzerlerini –İcra ve İnsan Kaynakları Komitesi, Riskin Erken Saptanması Komitesi, Denetim Komitesi vesaire- gibi komiteleri oluşturduk. Burada hani eleştiriler olabilir ama en azından geçen seneden bu yana bir komite yapısı oluştu. Danışma Kuruluyla ilgili Yönetim Kurulu kararlarımızı aldık. İnşallah, seyahat izinleri de açıldıktan sonra bu yapıları da toparlayacağız.

“Genel Kurul yapıldı mı?” Genel Kurul yapıldı. Genel Kurulda gecikme vardı, doğrudur; öncelikle, ilk gecikme şuradan kaynaklandı: Denetim raporunun tamamlanması ağustosunu buldu, bu arada genel kurullar zaten ertelenmişti İçişleri Bakanlığı kararıyla, biz de bunu faaliyet raporumuzda yayınlayarak ocak başında yaptık. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı yapıyor Türkiye Varlık Fonu Yönetim AŞ’nin Genel Kurulunu. Bu, tamamlanmıştır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - “ÇAYKUR” demiştik...

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – ÇAYKUR konusu ve fındık konusu... Ben fındık konusuyla şahsi olarak çok ilgileniyorum çünkü on beş yıl fındık tarlasında çalışmış biriyim ben yani kendi fındık tarlamız var ve konuyu çok seviyorum. Bu konuda özel

olarak Sayın Milletvekilimizle de konuşacağız. Eğer üyelerimiz uygun görürse bizim ÇAYKUR’u nasıl gördüğümüzü size ayrı bir toplantıda anlatmak isteriz. ÇAYKUR’daki konu başka bir sosyal sübvansiyon esasında yani bu, esasında yöresel bir ürünün kamu tarafından desteklenmesi konusu ama burada “Daha verimli bir hâle getirilebilir mi?” “Maliyet yapısı daha sağlıklı hâle getirilebilir mi?” Bu konuda emin olun, Varlık Fonu, sayın ÇAYKUR yönetimiyle beraber de bir sürü alanda çalışıyor. Bunun için de esasında ÇAYKUR’un gideceği alanlardan bir tanesi “Katma değerli ürünlere nasıl ulaşırız?” Bakın, geçen senelerde olmayan yeşil çay tozu, Matcha çayında bir sürü yöresel çaya, işte, DİDİ’sinden suyuna kadar ÇAYKUR çeşitli ürünlerde esasında ürün gamını geliştiriyor. Yani geçen hafta Sarıyer’de ÇAYKUR’un bir satış ofisi açıldı. Eğer uygun görürseniz İstanbul’daki vekillerimizi götürmek isterim. Yani gurur duyacağımız bir satış ofisi var. Ben şahsen özel olarak gittim, bütün Varlık Fonu şirketlerine yılbaşı hediyesi olarak ÇAYKUR’un hediye paketlerinden aldım yani binlerce aldık yani ciddi ilave bir gelir kaynağı yarattık. Bu, yeterli mi? Yeterli değil ama bir bakış değişikliğini yavaş yavaş tetikliyor muyuz? Yani tetiklediğimizi düşünüyorum açıkçası.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kayısıyı da unutmayın.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Cumhurbaşkanının attığı çaydan mı?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Sayın vekillerim, esasında sermaye benzeri krediler de çok konuşuldu, birkaç konuyu tek tek geçmek istiyorum. Sermaye benzeri kredilerle devlet iç borçlanma senetleri esasında Varlık Fonuna verilip Varlık Fonu bunu bankalara sattı, aldığı nakdi de sermayeye yatırdı. Bu, 2020’de yaptığımız işlem. 2019’da şunu yaptık: 2019’da esasında sermaye benzeri kredi verdik bankalara.

(Uğultular)

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bir uğultu var salonda.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, gerçekten bir uğultu var. Değerli arkadaşlar, rica etsem...

Buyurun Sayın Genel Müdür.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Sayın Vekilim Mustafa Bey’in sorusuydu, buradaki konu esasında bir sermaye yatırımı olarak değildi 2019’da; Sayın Vekilim, 2019’daki bir sermaye benzeri kredi; bir kısmı kredi, bir kısmı da sermaye benzeri bono formatında olmuştu.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu İşsizlik Fonu’ndan aktarılan...

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Yok, İşsizlik Fonu değil, hazineden...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sermaye benzeri kredi aktardınız.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – O bizimle alakalı bir şey değil, Varlık Fonuyla alakalı değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sermaye benzeri kredi...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Genel Müdürüm, siz devam edin lütfen.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Kesinlikle Varlık Fonuyla ilgili bir konu değil o. Şunu söylemek istiyorum: Buradaki şey, biz hazineden ikrazen aldığımız özel tertip devlet iç borçlanma senetlerini bankalara verdik, bankalarla da bir sermaye benzeri kredi sözleşmesi yaptık. Kredinin ödeme planı ile hazineye bizim borcumuzun ödeme planı aynı. Varlık Fonu esasında nereden alacak parayı? Bankalar ödeyecek yani bu bankalar bize geri ödeyecek. Ödedikleri gün ve tutarda biz de aynı şekilde bunu hazineye vereceğiz. Yapı bu. Bundan dolayı borç rakamının

yükseldiği yorumları var. Doğrudur ama borç rakamını da -yani tek tek bende kırılımı var- üç tane kalem yükseltiyor. Bir: Bu bahsettiğim Piyasa Denge İstikrar Fonu'nun 21,8 milyar TL'lik borcu ki bu borcunun karşısında alacak var. Aynı şekilde alacak, kamudan kamuya; bir banka borcu değil, kamudan kamuya. Kamu bankalarından alacağım var, Hazineye borcum var aynı tutarda. Diğer konu, esasında büyük rakamlardan bir tanesi, Türk Hava Yollarının uçak alımlarıyla ilgili finansmanları var. Yani 2018'den 2019'a giderken esasında havacılık sektörü kötü değildi ve çok büyüdü. Bu anlamda...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Türk Hava Yollarının sermaye desteğine ihtiyacı olacak mı? Büyük bir darbe yedi çünkü.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Ben bunu daha önce de açıkladım Sayın Milletvekilim, Türk Hava Yolları şu an kendi nakdini iyi yönetebilen bir kurum. Eğer sermaye desteğine ihtiyacı olursa yani pandemi uzun sürer, iki yıl üç yıl sürerse devlet her şekilde Türk Hava Yollarının arkasında durur çünkü Türk Hava Yolları çok stratejik bir kurum ama şu ana kadar -Türk Hava Yolları yönetimini de tebrik ediyorum- gerçekten yüksek nakitle girdiği bir dönemi de iyi yönetiyorlar. Bu anlamda yeni gelir kaynakları da yaratıyorlar. Nedir? Kargo mesela. Bunun dışında maliyetlerini iyi yönetiyorlar. Şu ana kadar da nakit yönetiminde fena değiller. Burada, büyük rakamlara baktığımızda, yine, aynı anlamda BOTAŞ'ın kredisi biraz artıyor çünkü BOTAŞ da yatırım yapıyor. Yani Tuz Gölü tesislerinden tutun, yani ciddi anlamda bir şey yatırım var yani stratejik konularda yatırım yapıyor. Ve bizim Piyasa Denge İstikrar Fonu'ndaki artışlardan, bir de genel kur artışından kaynaklanıyor buradaki. Ama Varlık Fonunun banka kredisi olarak 2019'da kullandığı tek borç 1 milyar avroluk Hazine garantili borç. Bunun da Merkez Bankası borç kütüğü kaydı var, bütün detaylarına kadar bütün bankalar bunu biliyor.

Şimdi, buradaki ana konulardan birkaç tane daha özellikle şey yapacağım. Sayın Milletvekilim, Sayın Emecan, kamu-özel iş birliğini sormuştunuz. Evet, biz burada şunu söylüyoruz: Bugünün şartlarında 1923'teki modelin daha ötesinde bir kamu-özel sektör-yabancı sermaye iş birliğini yaratmak zorundayız Türkiye'de. Bunlardan herhangi birinin doğru ya da yanlış olduğunu söyleyemiyorum, her şeye kendi kesitinde bakmamız gerekiyor. Bugünün şartları, pandemi, dünyada yüz yılda olmayan bir şeyi gösterdi bize ve bize şunu gösteriyor: Devlet yatırım yapmak zorunda. Devlet özel sektörü kenara iterek değil, özel sektörü çekerek; yabancı sermayeyi de çekerek... Yani bugün bir yabancıya "Ben kamu kurumuyum ve yatırım yapmak istiyorum." dediğinizde karşdakinin bakış açısı da değişiyor çünkü devletlerin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sürenizi uzatıyorum, lütfen devam edin.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Turkcell konusunda bir yorum vardı yine. Turkcell'in borçluluğu FAVÖK çarpanına göre 0,8. Dünyadaki telekomünikasyon şirketlerinin, mobil operatörlerin en az borçlu olanlarından biri Turkcell. Yani orada bir yorum vardı, ona katılamayacağım. Turkcell Türkiye'nin en kârlı, potansiyeli de en yüksek şirketlerinden biri. Bundan dolayı -yüksek teknoloji yatırımlarından bahsedildi- Varlık Fonu Turkcell'i yüksek teknoloji şirketi olarak görüyor. Biz değil, yabancı yatırımcılar da bunu görüyor, bunun için New York borsasında halka açık ve bunun için esasında bu kadar yatırımcı bazı yüksek. Yani bugün yüzde 54'ü halka açık yanlış bilmiyorsa. Gerçekten, yüzde 54'ünün içindeki kırılımına baktığınızda, çok ciddi yüksek profilli yabancı yatırımcıları görüyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama internet kaliteniz çok kötü yani o alana yatırım yapılmadı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, karşılıklı...

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Sayın Vekilim, o konu da bizim ilgi alanımızda ama onu ayrı bir konuşuruz isterseniz.

Buradaki genel konu “Varlık Fonu borç alamadı.” yorumları var ya da “Ratingi kabul edilmedi.” Yani şöyle söyleyeyim: Biz 2020’nin son çeyreğinde eurobond hazırlıklarımızı tamamladık. O arada çok dar bir pencere vardı, “Bunu yapalım mı, yapmayalım mı?” diye bankalarla konuştuk, yatırımcılarla da konuştuk. Bono tekniği açısından, bir fiyat oluşturmadan bono piyasasına çıkmışsınız anlamına gelmez, biz herhangi bir fiyat oluşturmadık. Şunu gördük: İyi ki de o gün yapmamışız. Neden?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – CDS yüksekti.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Bugün CDS’ler inanılmaz aşağı geldi, Hazine borçlanması aşağı geldi ve şeye baktığımızda, o gün çok eleştirilmesine rağmen Varlık Fonu doğru kararı verdi. Biz neden bono piyasasına gideceğiz? İki sebepten dolayı. Varlık Fonu yatırım yaptığı için uzun vadeli borçlanmak zorunda, bir tanesi bu. İkincisi, Varlık Fonunun daha çok yatırımcıyla diyalog hâline girmesi lazım ve bono piyasasına girdiğinizde...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu faizlerle nasıl yatırım yapılacak? Yüzde 5 şu anda.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bakın, sadece bu olmasın diye dün, hatırlarsanız, bütün gruplardan koordinasyon yapan arkadaşları davet ettik, karşılıklı müzakere yaptınız benim odamda ama burada öyle bir lüksümüz yok. Burada lütfen sunuşun akışını bozmayalım, sonra ilave bir sorunuz olursa her zaman Genel Müdürle görüşme imkânınız var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, böyle ufak tefek şeyler olabiliyor ve siz bu konuda çok şeysiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama şey bozuluyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Doğaldır yani.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buradaki usule uymak durumundayız ama ayrıca odaya gidelim, yine karşılıklı konuşun yani.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Geleneğimiz de böyleydi, ufak tefek hatırlatmalar...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Dün, hatırlarsanız, odamızda, geldi, karşılıklı müzakere edildi, konuşuldu.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, odadaki ayrı, o gayriresmî bir şeydi, bu resmî olandır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İşte resmî olanda bazı kurallar var, usul var yani.

Buyurun.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Sayın Milletvekilim, Sayın Bakanım; burada bir iki tane daha konu vardı. İşte, baktığımızda, mesela Türkiye Varlık Fonu yönetimlere üye atıyor mu? Bir kısmında atayabiliyor, bir kısmında atamıyor çünkü şirketlerimizin bir kısmı KİT Kanunu’na tabi. KİT Kanunu’nda ilgili bakanlık yani sektör bakanlığı 4, Hazine Bakanlığı da 1 kişi atıyor. Bu kanun değişmediği için o anlamda ÇAYKUR’un Yönetim Kurulunu biz atamıyoruz. Eti Madenin Yönetim Kurulunu biz atamıyoruz. BOTAŞ’ın Yönetim Kurulunu biz atamıyoruz. Mesela, TÜRKSAT’ın Yönetim Kurulunu da biz atamıyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ziraat Bankasının?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Ziraat Bankasının Yönetim Kurulunu da Hazine atıyor. Mesela Türk Hava Yollarını Varlık Fonu atıyor, Borsa İstanbulu Varlık Fonu atıyor, işte, Türkiye Sigortayı Varlık Fonu atıyor. Onun için, karışık bir yapı var. Yani karmaşık demeyeyim, karışık çünkü değişik mevzuatlara tabi. Bunu bir anlatmam gerekiyor.

Sayın Milletvekilim Mehmet Bekaroğlu bir iki şirketten bahsetti -Onko- onlar Ziraat Bankasının Girişim Sermayesinin yatırımları, bizimle alakası yok -bilançoda çıktığı için herhâlde şey yaptı- bizim yaptığımız yatırımlar değil, onu söyleyebilirim.

Burada bir şeyi daha anlatmak istiyorum; esasında sayın hocamızın söylediği, özel sektörün yapmadığı işler, gelir dağılımı ve kamunun rolü konusu. Sayın Hocam, özel olarak size uğramak istiyorum çünkü bu konu bizim çok ilgi alanımızda. Yani burada çok yorum yapmak isterim ama hem Sayın Milletvekilim Garo Bey'in yorumları... Biz bu konuyla ilgileniyoruz. Yani bu konu bizim esasında kalbimizin içinde, çok samimi olarak söylüyorum ama ben şuna bakıyorum, hayatta hep öyle baktım: Öncelikleri koymanız lazım ve birer birer yapmanız lazım. Bütün her şeyi birden yaparsanız, bütün savaşlara girerseniz sonucun bir tek şeyi var, bütün savaşları kaybedersiniz. Onun için, öncelik sırasına koyarak yapmamız lazım. Bugün, Varlık Fonu sofistike işlemleri yapabilir hâle gelmiştir devlet adına, devletin yatırımları. Bugün, 2021 itibarıyla da yüksek kalibreli yatırımlara girecek Türkiye'de, bu da önemli bir strateji ama hani, eksikleri var mıdır? Yeni teknolojiye uzak mıyız, yakın mıyız?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yeşil ekonomi...

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Yeşil ekonomiye ben çok önem veriyorum Sayın Milletvekilim. Yani bugün, az önce bahsettim, Davos toplantıları devam ediyor; en önemli şey iklim değişikliği, karbon salınımı. Biz Varlık Fonu olarak bunu takip ediyoruz çok yakından ama bunun bir üstünde de şu var: Millî menfaatler. Türkiye'nin millî menfaati, cari açığını yönetilebilir hâle getirmesidir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkan kızmayacaksa, orta gelir tuzağından çıkaracak bir vizyon istiyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buna niye kızalım?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Sayın hocamız herhâlde söylemişti, Rusya Varlık Fonuyla ilgili bir konu vardı. Biz bununla ilgili bütün dokümantasyonu hazırladık ama...

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Fakat o ikisi, biri birinin üzerinde değildir Sayın Genel Müdürüm. Aslında çevreyle ilgili tavır, davranış ve eylem de bir millî menfaattir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O zaman, ben de biraz kural ihlal edeyim madem öyle.

Bu yeşil ekonomi konusu gerçekten önemli. Ekonomi işlerinden sorumluyken çevreden sorumlu Genel Başkan Yardımcımızla birlikte iki yıl önce çok ciddi bir çalışmada yaptık bu konularda, şüphesiz Türkiye'nin önemli bir meselesi. Sadece Varlık Fonunun konusu değil ama yatay bir konu, tüm kurumlarımızın tabii ki bu konuyla daha yakından ilgilenmesi gerekiyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sadece ekolojik olarak değil, ekonomik olarak da önemli cidden.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Zaten mesele şu: Çevreyi kalkınmanın bir kısıtı olarak görmek değil yeşil ekonomi, çevre ile kalkınmayı aslında eş zamanlı bir şekilde sürdürebilme, dengeli bir şekilde sürdürebilme vizyonu. Herhâlde bu konuda itiraz edecek hiçbir parti olmaz diye tahmin ediyorum ama bunu operasyonel hâle getirmek önemli olan.

Buyurun lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) – Çevreyle bağlantılı olduğu için bir şeyi söylemek istiyorum, biraz önceki konuda da ifade ettim. Sayın Genel Müdürüm, bakın, Antalya’da PTT’ye ait Lara’daki kampı satılmak üzere. Orası dünyanın en güzel plajı ve alan orayı yapılaşmaya açacaktır, halkın kullanımı engellenmiş olacaktır. Bir yere verilecekse Büyükşehir Belediyesine verilmeli ki korunsun. Çevreyle bağlantılı olduğu için tekrardan hatırlatıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, zaten ifade etmiştiniz.

Buyurun.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Bu konuda size özel olarak uğramak isterim. Bizim, PTT’nin gayrimenkullerini nasıl daha etkin hâle getirebiliriz diye düşündüğümüz alanlardaki bir konu ama spesifik Antalya konusunda tekrardan ben size uğramak istiyorum, bu konuda PTT yönetimiyle de sizi bir araya getirmek istiyorum. Çıkışta ben sizden telefonunuzu da rica edip bir şekilde alacağım Sayın Vekilim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Vallahi, Mecliste çok vakit harcayacaksınız bu durumda, diğer işlere vakit kalır inşallah.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Sayın Başkanım, esasında o konuda da yani bizim her zaman kapımız açık Varlık Fonu olarak. Ben bazı vekillerimizle de zaman zaman iletişim hâlindeyim, her zaman da davet etmek istiyorum.

Burada konuları aslında kabaca toparladım ama baktığım yerlerde atladığım bir şey var mı diye...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Eksik kalanları yazılı da iletebilirsiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kadın yönetici istiyoruz Sayın Genel Müdür.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – O konu da çok önemli. Yani Sayın Paylan, bu konu sizin çok önem verdiğiniz bir konu ama bizim de çok önem verdiğimiz bir konu, emin olun. Şimdi, üst yönetimle ilgili eleştirinizi ben kabul ediyorum, alıyorum ve bunu daha çok çeşitlendirmek için çabalarımız olacağını da söylüyorum ama bu konudaki eleştirilerinizi halkı buluyorum ama alttaki ekibimiz de çok hızlı geliyor ve daha çok kadın olan bir ekip geliyor, onu da söylemem gerekiyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Genel Müdürüm, toparlayabilirsek memnun oluruz.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Sayın Bakanım, sayın milletvekillerim; genel olarak ben şunu söylemek istiyorum: Girişteki gizlilik tartışması bizi de derinden üzmüştür.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O sizi ilgilendiren bir şey değil kurum olarak.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Üzmüştür, onu söyleyeyim ama şunu söyleyeceğim: Varlık Fonu olarak her şeyi açık açık tartışmak istiyoruz. Bizler esasında yıllar boyunca özel sektördeki deneyimlerimizi kamunun hizmetine verip bir şekilde ülkeye hizmet etmeye çalışan insanlarız. Esasında ana amacımız bu. Hatalarımız olabilir. Buradaki ana bakış açımız, Yönetim Kurulumuzun Sayın Cumhurbaşkanımızın devletin başı olarak verdiği genel çerçeve etrafında Varlık Fonunun devletin yatırımcı rolünü etkin bir hâle getirip tek olarak değil, tabii ki bir kamu çerçevesi içerisinde, kamu kurumlarıyla eş güdümlü şekilde ilerlemek ama bazen daha hızlı hareket etmeniz gereken, işin doğası gereği gerekli şeyler var. Bizim açıkçası bütün amacımız bunlar. Denetimlerin sadece yılda bir defa olmaması gerektiğini düşünüyorum. Bu anlamda, Sayın Komisyon üyelerimizi,

milletvekillerimizi ne zaman isterlerse yatırımlarımızın yerleri dâhil ofisimizde ağırlamak ve detayları da konuşmak isteriz. Zaman zaman sizleri de şey yapıyoruz, eğer eksiklik oluyorsa ya da bizden birine ulaşamıyorsanız lütfen bana direkt şey yapın, ben şahsi olarak da sorumluluk almak isterim.

Tekrar teşekkür ederim, saygılarımla.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Sayın Başkanım, biraz sitemim var. Eğer uygun görürseniz 12 tane soru sormuştum, 2-3 tanesini hatırlatmak isterim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hiçbir sorunuza cevap almadınız mı?

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Aldıklarım var ama sadece 2021 yılının sonunda...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama yani çok soru olunca belki burada yetiştirememişlerdir, yazılı olarak göndersinler, size iletelim.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Müsaade ederseniz, 2021 yılı sonu için borçlanmayla ilgili bir sorumuz vardı, onu kısmen cevapladı ama uygun görürseniz özellikle 2 tanesini hatırlatmak isterim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun lütfen.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Birincisi, bu Millî Piyangodan gelen 75 milyon liranın SMA'lı hastalara verilmesi konusu. Diğeri de bu Fransa'daki Jersey Adaları'ndaki kara para konusu. Niçin kara para...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Varlık Fonu...

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – ...kamu kaynağı kullanılıyor, denetlenemediği... Son olarak da Fonun bünyesindeki arazilerin bankalara ipotek olarak verilip verilmediği.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Şimdi, bu sorulardan hazır cevap verme imkânınız olanları lütfen verin ama değilse yazılı cevap verme imkânınız var Sayın Genel Müdür.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Sayın Başkanım, Sayın Vekilim Süleyman Bey; şöyle esasında, sondan başlayayım: Herhangi bir ipotek, rehin verdiğimiz bir gayrimenkulümüz yok yani bunu net söyleyebiliriz. Bizim zaten 46 tane gayrimenkulümüz var İFM dışında.

Eti Maden ve BOTAŞ'ın yurt dışı şirketleri esasında yurt dışı faaliyetleriyle alakalı işlemler. Bunlar KİT Komisyonu ve esasında Sayıştay denetimine de konu olan konular ama ben detaylarını yazılı olarak alabilirsem, yazılı olarak ilgili kuruluşlara sorup cevap alabiliriz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Tutanaklardan görebilirsiniz soruları.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ ZAFER SÖNMEZ – Peki.

Diğer bir konu, SMA'lı çocuklar konusu. Bu bizim kalbimize çok dokunuyor ama şunu söyleyeceğim: Millî Piyangonun kuruluşundan bu yana -bu konudan bağımsız olarak- satılmayan biletlerin geliri hazineye irat kaydediliyor. Bakın, hiçbir şey değişmiş durumda değil, hiçbir şeyi değiştirmedik. 4 tane bilet vardı ve maalesef, medyada “Millî Piyango satılmasın.” diye de negatif bir kampanya oldu ama şöyle söyleyeyim: Buna hiç gerek yok, çünkü bütün para –yüzde 100 güvenebilirsiniz- 100 liralık, 10 liralık, 5 liralık Millî Piyango ürünü aldığımızda bu para Varlık Fonunun Halk Bankası hesaplarına geliyor. Onun için, içiniz rahat olsun, saygılarımla.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Peki, çok teşekkür ediyoruz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Sayın Başkanım, bir şeyi hatırlatmak istiyorum: Burada sanki SMA’lı hastalara devlet gereken parayı ödemiye, yardım yapmıyormuş gibi bir algı oluşturuluyor, böyle bir şey yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Bu konularda Sağlık Bakanımız açıklamalar yaptı zaten.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Ama böyle bir usulümüz yok değerli arkadaşlar, tamamladık görüşmeleri.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Nadir hastalıklar için devletimiz para harcıyor, bir hasta için 200 bin euro harcanıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu tartışmalar yapıldı, teşekkür ediyorum, tamamladık görüşmelerimizi, herkes görüşlerini ifade etti.

Değerli üyeler, böylece tezkere üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır, yaklaşık yedi saatir bir müzakere yürütüyoruz. Ben bütün üyelerimize çok çok teşekkür ediyorum, Genel Müdürümüze ve ekibine çok teşekkür ediyorum. Hakikaten çok açık yüreklilikle fikirlerini, düşüncelerini paylaştılar. Eksikler olabilir, eleştirilecek hususlar elbette olabilir, yeni bir kurumumuz. Bu kurumumuzun bu süreçlerde güçlenerek ülkemize, milletimize hizmet etmesini temenni ediyorum.

6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un “Denetim” başlıklı 6’ncı maddesi kapsamında Komisyonumuzda Türkiye Varlık Fonunun denetim raporlarına ilişkin görüşmeleri de böylece tamamlamış olduk. Komisyonumuz bir rapor hazırlayarak bunu Meclis Başkanlığımıza sunacaktır. Bu rapora muhalefet şerhleri koymak, eklemek elbette mümkün. Bu konuda da 2 Şubat Salı günü saat 17.00’ye kadar gruplarımıza süre veriyoruz. Lütfen, muhalefet şerhleriniz olacaksa eğer, varsa bunları...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Acelemiz var mı o konuda?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Yani bu oldukça uzun bir süre aslında, sonuçta bir kurumla ilgili.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, maddede ek görüş olur aslında.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Yani eğer bir sorun görüyorsanız bir iki gün daha süre verelim ama biz bunu yeterli gördük doğrusu.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Rahat olurduk.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – “Pazartesi.” dedi arkadaşlar, ben salıya kadar uzattım ama “İlave bir şey var.” diyorsanız onu da yapabiliriz. Aslında bütün görüşler de bayağı teferruatlı ortaya konuldu.

Teşekkür ediyorum.

Birleşimi kapatıyorum, hayırlı olsun.

Kapanma Saati: 20.51

